

สารบัญ

ข้อบังคับทหารเรือ ที่ ๓๘ ว่าด้วยการสรรพาวุธ (ข.ก.ส.)

หมวดที่ ๑	<u>กล่าวโดยทั่วไป</u>	๒
หมวดที่ ๒	<u>การจัดแบ่งฐานะของสรรพาวุธ</u>	๔
หมวดที่ ๓	<u>อัตราสรรพาวุธและอำนาจสั่งจ่าย</u>	๖
หมวดที่ ๔	<u>การเบิกจ่าย และการนำ ส่ง – รับ</u>	๗
หมวดที่ ๕	<u>การบัญชี สถิติ และประวัติ</u>	๑๑
หมวดที่ ๖	<u>การลำเลียงสรรพาวุธ</u>	๑๔
หมวดที่ ๗	<u>การตรวจเครื่องสรรพาวุธ</u>	๑๖
หมวดที่ ๘	<u>การทดลองเครื่องสรรพาวุธ</u>	๑๗
หมวดที่ ๙	<u>การสูญหาย ชดช้อย และเสื่อมคุณภาพ</u>	๑๙
หมวดที่ ๑๐	<u>คลังสรรพาวุธ</u>	๒๐
หมวดที่ ๑๑	<u>การชำระ สรรพาวุธ และการเก็บระวางรักษาเครื่องสรรพาวุธโดยทั่วไป</u>	๒๕
หมวดที่ ๑๒	<u>การเก็บระวางรักษาปืน</u>	๓๒
หมวดที่ ๑๓	<u>การเก็บระวางรักษาลูกปืน</u>	๓๕
หมวดที่ ๑๔	<u>การเก็บระวางรักษาตอร์ปิโด</u>	๓๘
หมวดที่ ๑๕	<u>การเก็บระวางรักษาทุ่นระเบิด ลูกระเบิดลึกลับ และอาวุธประเภทเฮงซอก</u>	๔๒
หมวดที่ ๑๖	<u>การเก็บระวางรักษาวัตถุระเบิด และวัตถุเคมีสงคราม</u>	๕๐
หมวดที่ ๑๗	<u>การเก็บระวางรักษาเครื่องไฟฟ้าสรรพาวุธ</u>	๕๕

ข้อบังคับทหารเรือ

ที่ 38

ว่าด้วยการสรรพาวุธ

(ข.ก.ส.)

หมวดที่ ๑

กล่าวโดยทั่วไป

มาตรา ๑

วิเคราะห์ศัพท์

"สรรพาวุธ" หมายถึง อาวุธทั้งปวงที่ใช้ในราชการทหารเรือ เช่น ปืน, ลูกปืน, ทุ่นระเบิด, ลูกกระเบิด, จรวด รวมทั้งเครื่องยิง, เครื่องทิ้ง, เครื่องปล่อยของอาวุธนั้น ตลอดจนวัตถุระเบิด วัตถุเคมี สงครามที่ใช้เป็นอาวุธ ฯลฯ

"อุปกรณ์สรรพาวุธ" หมายถึง เครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ ของอาวุธทั้งปวง เช่น เครื่องควบคุมการยิง, เครื่องประกอบ, เครื่องมือ, เครื่องใช้, เครื่องอะไหล่, เครื่องทดลอง, เครื่องไฟฟ้าในการสรรพาวุธ

"ยุทธโธปกรณ์" หมายถึง เครื่องหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ในการยุทธ์ เฉพาะที่เกี่ยวกับการสรรพาวุธ เช่น เครื่องกวาดทุ่นระเบิด, เครื่องป้องกันทุ่นระเบิด, เครื่องฝึกการอาวุธต่าง ๆ, เครื่องป้องกันไอพีย, หมอกเทียม, ไฟฉาย ตลอดจนสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมดูแลของกรมสรรพาวุธทหารเรือ เช่น เครื่องสนาม, เครื่องประดาน้ำ ฯลฯ

"เครื่องสรรพาวุธ" เป็นคำรวม หมายถึง บรรดาสรรพาวุธ, อุปกรณ์สรรพาวุธ และยุทธโธปกรณ์

มาตรา 2

การเรียกชื่อ

กรมสรรพาวุธทหารเรือเป็นผู้กำหนดชื่อ และวางหลักการในการเรียกชื่อเครื่องสรรพาวุธเพื่อใช้ในการทำสมุดคู่มือและเพื่อให้หน่วยต่าง ๆ ได้เรียกชื่อให้ถูกต้องเป็นระเบียบเดียวกันเครื่องสรรพาวุธชนิดใดที่ยังไม่ได้จัดทำสมุดคู่มือ และกำหนดชื่อของเครื่องสรรพาวุธนั้น ๆ ไว้เป็นที่แน่นอน ให้หน่วยที่มีอาวุธนั้น ๆ แจ้งให้กรมสรรพาวุธทหารเรือทราบ เพื่อจะได้รวบรวมกำหนดเพิ่มเติมต่อไป

มาตรา 3

การกำหนดสภาพ

ข้อ 1. สรรพาวุธชนิดหนึ่งชนิดใด ถึงแม้จะขาดส่วนประกอบบางส่วน ที่สำคัญหรือไม่สำคัญก็ตาม ถ้ายังปรากฏรูปร่างพอจะเข้าใจได้ว่าเป็นสรรพาวุธนั้น ๆ ก็ยังคงถือว่าเป็นสรรพาวุธ

ข้อ 2. ส่วนประกอบของอาวุธชิ้นเดียวกันหรือหลายชิ้น คุมกันทำหน้าที่สำคัญ ให้ถือว่าเป็นส่วนนั้นเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ

ข้อ 3. ถ้ามีข้อสงสัยเกิดขึ้นว่า สิ่งนั้นเป็นสรรพาวุธหรือไม่ หรือเป็นส่วนประกอบที่สำคัญหรือไม่ ให้เป็นหน้าที่ของกรมสรรพาวุธทหารเรือเป็นผู้พิจารณา

มาตรา 4

การกำหนดราคา กรมสรรพาวุธทหารเรือ เป็นผู้กำหนดราคาของบรรดาเครื่องสรรพาวุธทุกชนิดที่มีอยู่ และให้มีสิทธิ์เปลี่ยนแปลงไปตามราคาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หรือตัดทอนราคาลง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของเครื่องสรรพาวุธที่ชำรุดทรุดโทรมเสียหาย มากน้อยตามสมควร

มาตรา 5

การกำหนดเครื่องหมาย ข้อ 1. สรรพาวุธบางชนิดที่มีเครื่องหมายติดประจำอยู่ มีความหมายดังนี้

- 1.) สมอ กงจักร และอักษร ทร. แสดงว่าเป็นอาวุธของกองทัพเรือ
- 2.) ปี พ.ศ. แสดงปีที่กองทัพเรือได้รับอาวุธนั้นไว้ใช้ในราชการ หรือได้สร้างขึ้นเองเป็นครั้งแรก ซึ่งถือว่าเป็นแบบของอาวุธชนิดนั้น ๆ
- 3.) หมายเลข เป็นหมายเลขประจำอาวุธนั้น

ข้อ 2. สรรพาวุธบางชนิด ให้ทำสีเป็นเครื่องหมาย เพื่อแสดงลักษณะและชนิดของอาวุธนั้น ๆ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในข้อบังคับนี้ หรือในสมุดคู่มือของอาวุธนั้น

ข้อ 3. สรรพาวุธชนิดใด ควรจะทำเครื่องหมายอย่างไร นอกจากที่กล่าวไว้ในข้อบังคับนี้ ให้กรมสรรพาวุธทหารเรือพิจารณากำหนดขึ้นตามที่เห็นสมควร

มาตรา 6

การรักษาสภาพ เครื่องสรรพาวุธเป็นสิ่งสำคัญยิ่งของทางราชการทหาร จะต้องได้รับการระวังรักษาความสะอาดด้วยความประณีต และละเอียดถี่ถ้วน ทั้งนี้ เพื่อรักษาสภาพไว้มิให้เสื่อมโทรมก่อนที่จะถึงเวลาอันสมควร

มาตรา 7

การรับผิดชอบ ข้อ 1. เครื่องสรรพาวุธเมื่ออยู่ที่หน่วยใด หรือได้จ่ายให้ประจำหน่วยใด หน่วยนั้น ๆ ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบโดยใกล้ชิดเสมอ

ข้อ 2. การเบิกหรือนำส่งเครื่องสรรพาวุธ เจ้าหน้าที่สรรพาวุธจะรับผิดชอบในจำนวนและสภาพของเครื่องสรรพาวุธนั้น เมื่อยังอยู่ในคลังสรรพาวุธเท่านั้น เว้นแต่ในกรณีพิเศษซึ่งเจ้าหน้าที่สรรพาวุธจะไปรับหรือส่งภายนอกสถานที่ในบางครั้งบางคราว

มาตรา 8

การทำสมุดคู่มือแบบหัด และระเบียบปฏิบัติ

ข้อ 1. เครื่องสรรพาวุธที่สำคัญ จะต้องมีสมุดคู่มือเพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้ และการระวังรักษา เป็นหน้าที่ของกรมสรรพาวุธทหารเรือที่จะต้องจัดทำสมุดคู่มือดังกล่าวแล้วขึ้น ส่วนหน่วยใดผู้ใด จะช่วยเหลือจัดทำขึ้นก็ให้ทำได้ แต่ให้ผ่านการตรวจจากกรมสรรพาวุธทหารเรือเสียก่อน

ข้อ 2. เครื่องสรรพาวุธที่สำคัญ จะต้องมีแบบหัดเพื่อประโยชน์ในการฝึกหัดให้ถูกต้องเรียบร้อย และเป็นระเบียบเดียวกัน เป็นหน้าที่ของกรมสรรพาวุธทหารเรือ หรือของหน่วยซึ่งมีหน้าที่ใช้อาวุธนั้นจัดทำขึ้นแล้วเสนอกองทัพเรือ เพื่อขออนุมัติใช้เป็นแบบหัดต่อไป

ข้อ 3. เครื่องสรรพาวุธบางอย่างอาจจะต้องมีระเบียบปฏิบัติ หรือวิธีปฏิบัติเป็นพิเศษโดยเฉพาะ เป็นหน้าที่ของหน่วยที่มีเครื่องสรรพาวุธนั้น จัดทำระเบียบหรือวิธีปฏิบัติขึ้น แล้วเสนอกกรมสรรพาวุธทหารเรือเพื่อรับความเห็นชอบ

มาตรา 9

หน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสรรพาวุธ

บรรดาผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสรรพาวุธ จะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับนี้โดยเคร่งครัด นอกจากนี้ จะต้องปฏิบัติตามสมุดคู่มือ คำแนะนำตลอดจนระเบียบและวิธีปฏิบัติ ซึ่งได้จัดทำขึ้น โดยเคร่งครัดเช่นเดียวกัน

หมวดที่ 2

การจัดแบ่งฐานะของสรรพาวุธ

มาตรา 10

การจัดแบ่งฐานะ

บรรดาสรรพาวุธทุกชนิดให้จัดแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ
ประเภทที่ 1 เป็นสรรพาวุธที่ใช้การได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 จำพวก คือ สรรพาวุธประจำการ และสรรพาวุธสำรอง

ประเภทที่ 2 เป็นสรรพาวุธที่ใช้การไม่ได้ เช่น สำหรับใช้ในการหัด การศึกษา ทดลองหาความรู้ หรือเป็นของพื้นสมัยเก็บไว้เป็นพิพิธภัณฑ์ต่อไป

มาตรา 11

สรรพาวุธประจำการ

สรรพาวุธประจำการ ได้แก่สรรพาวุธที่ใช้การได้ โดยได้ทำการตรวจสอบทดลองเรียบร้อยแล้ว และได้จ่ายไว้ในราชการประจำเรือ หรือหน่วยทหาร จัดแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.) ประจำการปกติ เป็นสรรพาวุธที่มีสภาพยังไม่พร้อมที่จะใช้ได้ที่เดียว เช่น

- สำหรับปืน ได้บรรจุน้ำมันไว้เรียบร้อย และบรรจุอากาศไว้เต็มที หรือพอสสมควร น้ำยังไม่

บรรจุ ส่วนประกอบต่าง ๆ ประกอบไว้พร้อม

- สำหรับตอร์ปิโด ได้ประกอบหัวตอร์ปิโดเรียบร้อย การบรรจุสิ่งต่าง ๆ และการประกอบส่วนต่าง ๆ ยังไม่ครบทุกอย่าง เครื่องตั้งต่าง ๆ ยังไม่ได้ตั้ง

- สำหรับทุ่นระเบิด ได้ประกอบชนวน เขา น้ำกรด และอื่น ๆ เข้าที่เรียบร้อยแล้ว แต่ยังไม่ถอดครอบกันภัย ฝาครอบเครื่องต่อทางไฟ และสลักยึดทุ่นระเบิด

2.) ประจำการเตรียมพร้อม เป็นสรรพาวุธที่มีสภาพเตรียมพร้อมเพื่อการใช้ เช่น

- สำหรับปืน บรรจุสิ่งต่าง ๆ ครบเต็มที่ ได้ตรวจสอบศูนย์ และเครื่องประกอบต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว ลูกปืนประกอบส่วนต่าง ๆ เรียบร้อย แต่ยังไม่ถอดหมุดนิรภัย

- สำหรับตอร์ปิโด ได้บรรจุสิ่งต่าง ๆ ครบทุกอย่างและตั้งเครื่องต่าง ๆ เรียบร้อย แต่ยังไม่ถอดสลัก และไม่เปิดอากาศ

- สำหรับทุ่นระเบิด ได้ผูกผูกถอยเข้ากับเชือกตั้งระยะลิกแล้ว นำประกอบเข้าที่ แต่ยังไม่ถอดบรรดาเครื่องกันภัยทั้งหมดออก

มาตรา 12

สรรพาวุธสำรอง

สรรพาวุธสำรองนั้น ได้แก่สรรพาวุธที่ใช้การได้ เพื่อสำรองจ่ายให้แก่เรือและหน่วยทหารสรรพาวุธสำรองโดยปกติ เก็บไว้ในคลังสรรพาวุธ หรือเรือที่ทำหน้าที่เป็นโรงงานทดลอง หรือมีห้องระวางสำหรับเก็บสรรพาวุธและหมายรวมถึงสรรพาวุธในคลังที่กำลังอยู่ในระหว่างซ่อม คัดแปลงแก้ไข หรือทดลองด้วย

การเก็บรักษาสรรพาวุธสำรอง จะต้องระวังรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี ใช้การได้เสมอ เช่น

- สำหรับปืน การบรรจุน้ำมันอาจบรรจุหรือไม่บรรจุก็ได้ แล้วแต่ความจำเป็น น้ำและอากาศยังไม่บรรจุ ส่วนประกอบบางชิ้นได้ถอดเก็บไว้เพื่อรักษาสภาพ

- สำหรับตอร์ปิโด ยังไม่ได้บรรจุสิ่งใดเลย เพียงแต่ได้ปรับเครื่อง และทดลองเครื่อง ได้ผลถูกต้องตามเกณฑ์ ส่วนประกอบบางชิ้นได้ถอดไว้เพื่อรักษาสภาพ

- สำหรับทุ่นระเบิด ได้ตรวจสอบและทดลองเรียบร้อยแล้ว และได้บรรจุดินระเบิดเต็มตามอัตรา แต่ยังไม่ได้ประกอบส่วนต่าง ๆ บางอย่างเข้าที่ ทั้งนี้เพื่อป้องกันอันตราย และรักษาสภาพไว้

มาตรา 13

การเปลี่ยนฐานะ

ข้อ 1. บรรดาสรรพาวุธสำรองนั้น เจ้าหน้าที่คลังสรรพาวุธจะต้องเตรียมการให้พร้อมที่จะเปลี่ยนฐานะให้เป็นสรรพาวุธประจำการได้โดยเร็วที่สุด

ข้อ 2. บรรดาสรรพาวุธประจำการปกติ จะเปลี่ยนฐานะเป็นสรรพาวุธประจำการเตรียมพร้อมได้ต่อเมื่อผู้บังคับบัญชาสูงสุด ณ ที่นั้นเป็นผู้สั่ง ซึ่งจะได้พิจารณาตามสถานการณ์ และความจำเป็นในขณะนั้น

ข้อ 3. การปฏิบัติเกี่ยวกับการเปลี่ยนฐานะของสรรพากร ให้อยู่ในความควบคุมดูแลของ นายทหารสัญญาบัตร หรือเจ้าหน้าที่การสรรพากรนั้น โดยเฉพาะ หรือผู้หนึ่งผู้ใดที่ผู้บังคับบัญชาจะ เห็นสมควร

ข้อ 4. บรรดาสรรพากรประเภท 1 ใดๆใด ที่กำลังสำมัย หรือมีสภาพชำรุด ทрудโทรม ไม่อาจจะ ใช้การได้ต่อไปแล้ว ให้กรมสรรพากรทหารเรือทำรายงานอนุมัติกองทัพเรือ เพื่อเปลี่ยนฐานะเป็น สรรพากรประเภท 2 ต่อไป

หมวดที่ 3

อัตราสรรพากรและอำนาจสั่งจ่าย

มาตรา 14

อัตราสรรพากร

ข้อ 1. อัตราสรรพากร คือ เกณฑ์จำนวนเครื่องสรรพากรที่กำหนดให้จ่ายแก่เรือ หรือหน่วย ทหารซึ่งกองทัพเรือกำหนดไว้อนุโลมตามฐานะ และหน้าที่ของหน่วยและสถานการณ์

ข้อ 2. เป็นหน้าที่ของกรมเสนาธิการทหารเรือ และกรมสรรพากรทหารเรือ ร่วมกันพิจารณา กำหนดอัตราสรรพากรสำหรับเรือ และหน่วยทหารต่าง ๆ ขึ้นไว้ โดยความเห็นชอบของกองทัพเรือ

ข้อ 3. อัตราสรรพากรที่กำหนดไว้นี้ แบ่งออกเป็น 3 อัตรา คือ

ก.) อัตราปกติ คือ อัตราสรรพากรที่กำหนดให้จ่ายแก่เรือ และหน่วยทหารไว้เป็นประจำ

ข.) อัตราฝึก คือ อัตราสรรพากรที่กำหนดจ่ายเพิ่มเติมจากอัตราปกติ ในเมื่อหน่วยนั้น ๆ จะต้องปฏิบัติราชการตามคำสั่ง เช่น เพื่อการฝึกในราชการทะเล หรือราชการสนาม เป็นต้น

ค.) อัตราสงคราม คือ อัตราสรรพากรที่กำหนดให้จ่ายแก่เรือ หรือหน่วยทหารเต็มที่ ในเวลา เตรียมพร้อมเพื่อการสงคราม

ข้อ 4. อัตราสรรพากรสำหรับหน่วยต่าง ๆ นั้น ให้กำหนดไว้ด้วยว่าจะให้หน่วยนั้น ๆ จัดเป็น สรรพากรประจำการเท่าใด สรรพากรสำรองเท่าใด โดยมีความมุ่งหมายว่า สรรพากรประจำการให้ นำเอาออกใช้ราชการได้ในเหตุการณ์ปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อการฝึก ส่วนสรรพากรสำรองให้เก็บ รักษาไว้ในคลังสรรพากรของหน่วย เพื่อถนอมรักษาสภาพไว้ให้ดีขึ้นกว่าจะถึงความจำเป็นจึงจะนำ ออกใช้

ข้อ 5. บรรดาสรรพากรที่กำหนดไว้เป็นอัตราต่าง ๆ ตามความในข้อ 3 นั้น เรียกว่า "สรรพากร ในอัตรา" เพื่อความสะดวกแก่การเบิกจ่ายสรรพากรในอัตรา ให้กรมสรรพากรทหารเรือจัดทำสมุด อัตราสรรพากรขึ้น และจ่ายให้แก่หน่วยต่าง ๆ ไว้ประจำ สมุดอัตราสรรพากรนี้ เป็นหนังสือลับ ให้ ทราบได้แต่เจ้าหน้าที่สรรพากร และหน่วยที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

ข้อ 6. สรรพากรที่กำหนดไว้ในอัตรา หรือตามที่ทางราชการได้กำหนดไว้ เพื่อเตรียมจ่ายเป็น พิเศษ กรมสรรพากรทหารเรือต้องเตรียมไว้ให้พร้อมที่จะจ่ายได้เสมอ ถ้าถึงใดขาดจำนวน หรือ เสื่อมสภาพไป ให้รายงานให้กองทัพเรือทราบโดยด่วน

มาตรา 15

สรรพาวุธนอกอัตรา สรรพาวุธที่มีได้กำหนดการเบิกจ่ายไว้ในอัตราที่ดี หรือการเบิกจ่ายเกินจำนวนอัตราที่กำหนดไว้ก็ดี เรียกว่า "สรรพาวุธนอกอัตรา"

สรรพาวุธนอกอัตรานั้น ทำการเบิกจ่ายให้แก่เรือ หรือหน่วยทหารได้ ต่อเมื่อต้องปฏิบัติตามแผนการที่กำหนดให้ ซึ่งจำต้องจ่ายสรรพาวุธให้เป็นพิเศษ หรือเกินกว่าจำนวนในอัตราที่กำหนดไว้แล้ว เช่น สำหรับราชการพิเศษ หรือในเมื่อมีสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น

มาตรา 16

อำนาจสั่งจ่าย

ข้อ 1. เจ้ากรมสรรพาวุธทหารเรือ มีอำนาจสั่งจ่ายสรรพาวุธในอัตราปกติได้เสมอ ในเมื่อเห็นสมควร

ข้อ 2. สำหรับสรรพาวุธในอัตราฝึก อัตราสงคราม และนอกอัตรานั้น เจ้ากรมสรรพาวุธทหารเรือจะสั่งจ่ายได้ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากกองทัพเรือ เว้นแต่

- ก.) การจ่ายขีปนาวุธเฉพาะอุปกรณ์สรรพาวุธ และยุทธโศปกรณ์เป็นการชั่วคราว
- ข.) การจ่ายเพื่อทดลอง ซึ่งเป็นหน้าที่ของกรมสรรพาวุธทหารเรือโดยตรง

หมวดที่ 4

การเบิกจ่าย และการนำส่ง - รับ

มาตรา 17

หลักฐานในการเบิกจ่าย และการนำส่ง - รับ

ข้อ 1. เพื่อเป็นระเบียบเรียบร้อย และเป็นหลักฐานในการเบิกหรือนำส่ง และการจ่ายหรือ รับหลักฐานในการนำเบิกจ่าย และการนำส่ง - รับ บรรดาเครื่องสรรพาวุธ จึงให้มีสมุดเพื่อใช้ในการนี้ คือ

- 1.) ฎีกาเบิกหรือนำส่ง สำหรับใช้ในหน่วยที่มีการเบิกและนำส่ง
- 2.) ใบสำคัญคู่จ่ายและรับ สำหรับใช้ในหน่วยของกรมสรรพาวุธทหารเรือ และคลังสรรพาวุธซึ่งมีหน้าที่จ่าย หรือรับ

มาตรา 18

การติดต่อล่วงหน้า เพื่อเบิกและนำส่ง

ข้อ 1. การเบิกเครื่องสรรพาวุธจากกรมสรรพาวุธทหารเรือ ให้ผู้เบิกส่งฎีกาไปยังกรมสรรพาวุธทหารเรือล่วงหน้า ก่อนที่จะไปรับเครื่องสรรพาวุธ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สรรพาวุธได้มีเวลาวินิจฉัย และจัดเตรียมการให้พร้อม ถ้าสามารถจะทำได้ ให้ส่งฎีกาเบิกไปยังกรมสรรพาวุธทหารเรือล่วงหน้าโดยระยะเวลาดังนี้

- 1.) เรือไปราชการโดยอิสระ ส่งล่วงหน้าอย่างน้อย 1 วัน
- 2.) เรือไปราชการเป็นหมู่เป็นหมวดเรือ ส่งล่วงหน้าอย่างน้อย 2 วัน

3.) เรือไปราชการเป็นกองเรือ ส่งล่วงหน้าอย่างน้อย 4 วัน

ข้อ 2. การส่งฎีกาเบิกล่วงหน้า ถ้าสามารถจะทำได้ ให้แจ้ง วัน เวลา ที่เรือจะไปถึง กรมสรรพาวุธทหารเรือให้ทราบด้วย

ข้อ 3. ถ้าเป็นราชการด่วน ให้พยายามแจ้งให้กรมสรรพาวุธทหารเรือทราบโดยวิธีหนึ่งวิธีใด ก่อนออกเรือเดินทางมารับเครื่องสรรพาวุธ

ข้อ 4. ถ้าผู้เบิกมีความประสงค์ จะได้รับของเร็วกว่าปกติ ก็ให้ส่งเจ้าหน้าที่ล่วงหน้าไปตรวจรับ ณ กรมสรรพาวุธทหารเรือก่อนได้ เมื่อเรือไปถึงจะได้ขนลงเรือทันที

ข้อ 5. สำหรับหน่วยอื่นที่มีใช้หน่วยเรือ ให้ปฏิบัติโดยอนุโลมตามที่กล่าวมาแล้ว โดยพิจารณา ถึงจำนวนสิ่งของมากน้อยที่ทำการเบิก ทั้งนี้เพื่อมิให้เจ้าหน้าที่สรรพาวุธต้องทำงานเร่งรีบจนเกินไป ซึ่ง อาจเกิดการผิดพลาด หรือเกิดการเสียหายขึ้นได้

ข้อ 6. สำหรับการขนส่ง ให้แจ้งกำหนดล่วงหน้า เวลาเรือกลับตามสมควร เพื่อกรมสรรพาวุธ ทหารเรือจะได้จัดเจ้าหน้าที่เตรียมตรวจรับให้พร้อมเพรียงกัน

ข้อ 7. ในการเบิกหรือการนำส่งก็ตาม ถ้ามีความประสงค์จะต้องการเทียบท่ากรมสรรพาวุธ ทหารเรือด้วย จะต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าเพื่อเตรียมท่าเทียบไว้ให้พร้อม โดยกำหนดเวลาดังนี้

1.) ถ้ามีความจำเป็นจะต้องนำเรือเข้าเทียบให้ได้ ต้องบอกล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน

2.) ถ้ามีความประสงค์จะเทียบท่าแต่ความจำเป็นพอประมาณ ถึงแม้จะไม่ได้เทียบก็พอ ปฏิบัติงานได้ ให้บอกล่วงหน้าอย่างน้อย 1 วัน

มาตรา 19

วิธีปฏิบัติในการเบิก ข้อ 1. หน่วยใดประสงค์จะเบิกเครื่องสรรพาวุธจากกรมสรรพาวุธทหารเรือไปใช้ในราชการ ให้เขียนรายงานสิ่งของที่จะเบิกในฎีกาเบิกหรือนำส่ง แต่ให้ขีดฆ่า "นำส่ง" ออกเสีย

ข้อ 2. การเบิก ให้แยกฎีกาของสิ่งของที่จะทำการเบิกไปตามคลัง ซึ่งมีหน้าที่รักษาเครื่อง สรรพาวุธชนิดนั้น ๆ หรือตามที่ปรากฏในอัตรากำลังของกองทัพเรือ

ข้อ 3. การลงนามในฎีกาเบิก ให้ผู้บังคับหน่วยทหารที่เบิกเป็นผู้ลงนามในฎีกาเบิก ถ้าหน่วยใด ผู้บังคับบัญชาที่กล่าวนี้ว่างลง สำหรับในการเบิกสรรพาวุธ ให้ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงขึ้นไปเป็นผู้ลงนาม ในฎีกาเบิก สำหรับอุปกรณ์สรรพาวุธและยุทธโศปกรณ์ อนุญาตให้ผู้ทำการแทนลงนามแทนได้ แต่ อย่างไรก็ตาม ผู้ลงนามในฎีกาจะต้องเป็นนายทหารสัญญาบัตรเสมอ

ข้อ 4. การเบิกสรรพาวุธและเฉพาะอุปกรณ์สรรพาวุธ ยุทธโศปกรณ์ที่สำคัญและมีค่า ผู้มารับของ จะต้องเป็นนายทหารสัญญาบัตร นอกนั้นอนุญาตให้นายทหารประทวนผู้เป็นเจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่ สมควรจะได้รับมอบหมายให้มารับแทนได้

ข้อ 5. ผู้มารับของจะต้องตรวจตราสิ่งของที่ตนรับให้เรียบร้อยทั้งจำนวน และสภาพตาม ใบสำคัญคู่จ่ายที่เจ้าหน้าที่ผู้จ่ายได้จ่ายให้ ถ้าสิ่งใดมีสภาพไม่ดี หรือไม่สมบูรณ์ ให้ผู้จ่ายหมายเหตุ และ ลงนามรับรองไว้ในใบสำคัญคู่จ่าย ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดการโต้เถียงขึ้นภายหลัง

ข้อ 6. เมื่อผู้รับของ ได้นำสิ่งของที่เบิกถึงเรือ หรือกรมกองเรียบร้อยแล้ว ให้รายงานให้ผู้เบิกทราบ และให้เจ้าหน้าที่ผู้รักษาบัญชีตรวจตราสิ่งของที่รับมาให้เรียบร้อยด้วยตนเอง แล้วเก็บใบสำคัญคู่จ่ายติดไว้กับสำเนาฎีกาเบิก เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบต่อไป

ข้อ 7. วิธีปฏิบัติในการเสนอฎีกาเบิกนั้น ให้ทำดังนี้

1.) ถ้าต้องการเบิกเครื่องสรรพาวุธในอัตรา

ก.) สำหรับสรรพาวุธ ให้เสนอฎีกาผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึง หัวหน้าหน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือ แล้วจึงส่งไปยังกรมสรรพาวุธทหารเรือ

ข.) สำหรับอุปกรณ์สรรพาวุธและยุทธโปกรณ์ ให้เสนอฎีกาตรงไปยัง กรมสรรพาวุธทหารเรือได้

2.) ถ้าต้องการเบิกเครื่องสรรพาวุธนอกอัตรา ให้ทำรายงานเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงกองทัพเรือ เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว ให้เสนอฎีกาเบิกพร้อมทั้งรายงานที่ได้รับอนุมัติไปยังกรมสรรพาวุธทหารเรือ

3.) ถ้าสรรพาวุธนอกอัตราที่จะเบิกนั้น เป็นเพียงอุปกรณ์สรรพาวุธหรือยุทธโปกรณ์ และเป็น การเบิกยืมไปราชการชั่วคราวแล้วนำเสนอ ต้องเสนอฎีกาผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงหัวหน้าหน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือ เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ให้เสนอฎีกาเบิกพร้อมด้วยรายงานไปยังกรมสรรพาวุธทหารเรือ

มาตรา 20

วิธีปฏิบัติในการจ่าย ข้อ 1. เมื่อเจ้าหน้าที่ในการจ่ายได้รับฎีกาเบิกล่วงหน้าดังกล่าวแล้ว ให้จัดเตรียมสิ่งของ และเขียนใบสำคัญคู่จ่ายไว้ให้พร้อม เพื่อผู้เบิกจะได้มารับของได้ทันที

ข้อ 2. เมื่อได้จ่ายสิ่งของครบเรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่จ่ายจะต้องเอาฎีกาเบิกติดไว้กับต้นฉบับสำคัญคู่จ่าย เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบ

มาตรา 21

การนำส่ง

ข้อ 1. บรรดาเครื่องสรรพาวุธที่เบิกไปใช้ราชการ นอกจากสรรพาวุธอัตราปกติแล้ว เมื่อเสร็จราชการ ต้องรีบนำส่งกรมสรรพาวุธทหารเรือจนหมดสิ้น

ข้อ 2. เมื่อได้ทำการยิงปืนไป ให้จัดการนำส่งลองยังกรมสรรพาวุธทหารเรือในโอกาสแรก ทั้งนี้เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือเหตุการณ์บังคับมิให้กระทำได้

ข้อ 3. สรรพาวุธในอัตราปกติให้นำส่งคืนกรมสรรพาวุธทหารเรือต่อเมื่อ

1.) ได้รับคำสั่งจากกองทัพเรือ

2.) เรือปลดระวาง หรือหน่วยนั้น ๆ ยุบ หรือเลิก

3.) กรมสรรพาวุธทหารเรือ เห็นสมควรให้เปลี่ยนหรือให้ส่งคืนด้วยความจำเป็นของทางราชการ ซึ่งกองทัพเรือได้อนุมัติแล้ว

4.) เพื่อทำการซ่อม หรือเบิกเปลี่ยน

ข้อ 4. เรือหรือหน่วยใดได้รับเครื่องสรรพาวุธ ตลอดจนเอกสาร หลักฐาน และแผนผังของเครื่องสรรพาวุธจากที่อื่น ซึ่งไม่ใช่จากกรมสรรพาวุธทหารเรือ ให้เสนอบัญชีรายการสิ่งของเหล่านั้นไปยังกรมสรรพาวุธทหารเรือ และให้จัดการนำส่งสิ่งของเหล่านั้นไปยังกรมสรรพาวุธทหารเรือตามจำนวนที่กรมสรรพาวุธทหารเรือจะได้กำหนดโดยอนุมัติกองทัพเรือ

มาตรา 22

วิธีปฏิบัติในการนำส่ง

ข้อ 1. การเขียนฎีกานำส่ง การแยกฎีกา และการลงนามในฎีกานำส่ง ตลอดจนผู้นำส่ง ให้ปฏิบัติโดยอนุโลมตามวิธีปฏิบัติในการเบิกทุกประการ

ข้อ 2. เรือหรือหน่วยใด ซึ่งได้เสร็จจากการปฏิบัติราชการตามคำสั่งกองทัพเรือแล้ว เว้นแต่การไปฝึก ซึ่งมีแผนการฝึกของกรมเสนาธิการทหารเรือเป็นหลักฐาน ถ้าได้ใช้สรรพาวุธหมดเปลืองไปอย่างไร จะต้องรายงานจำนวนสรรพาวุธที่หมดเปลืองไปพร้อมด้วยเหตุผลในการใช้ เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงกองทัพเรือ เพื่อขออนุมัติจำหน่ายหรือจะส่งรายงานนั้นตามฎีกานำส่งไปภายหลังก็ได้ กรมสรรพาวุธทหารเรือจะจำหน่ายบัญชีได้ต่อเมื่อ ได้รับรายงานซึ่งกองทัพเรือได้อนุมัติแล้ว

ข้อ 3. สิ่งของที่จะนำส่ง จะต้องทำความสะอาด ซ้ำระล้างเสียให้เรียบร้อยก่อนเสมอ

ข้อ 4. การนำส่ง ถ้ามีเหตุการณ์ คือ

- 1.) สูญหาย
- 2.) เสียหาย
- 3.) ขัดข้อง
- 4.) เสื่อมสภาพ

นอกจากผู้นำส่งจะต้องหมายเหตุในช่องหมายเหตุแล้ว จะต้องแนบรายงานตามที่จะได้กล่าวต่อไปในหมวดที่ 9 ว่าด้วยการสูญหาย เสียหาย ขัดข้อง และเสื่อมสภาพ ซึ่งผู้บังคับบัญชาได้สั่งการเรียบร้อยแล้ว และให้ผู้บังคับการเรือ หรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยนั้น ๆ ซึ่งแจ้งมาด้วยว่า ใครเป็นผู้กระทำผิด ได้จัดการลงโทษลงทัณฑ์ หรือได้ให้ชดเชยอย่างไรหรือไม่ เพราะเหตุใด

ข้อ 5. ผู้นำส่งจะต้องตรวจสอบจำนวนกับเจ้าหน้าที่ผู้รับให้ถูกต้องเรียบร้อย พร้อมทั้งชี้แจงสภาพของสิ่งของที่นำส่ง และเจ้าหน้าที่ผู้รับจะออกใบสำคัญคู่รับให้ตามจำนวน และสภาพที่เป็นจริง โดยไม่เอาจำนวนและสภาพตามฎีกานำส่งเป็นเกณฑ์

มาตรา 23

วิธีปฏิบัติในการรับ

ข้อ 1. ในการรับสิ่งของ ซึ่งหน่วยต่าง ๆ ได้จัดการนำส่งเจ้าหน้าที่กรมสรรพาวุธทหารเรือ จะต้องทำการตรวจให้เรียบร้อย ทั้งจำนวนและสภาพ ต่อหน้าผู้นำส่ง เพื่อมิให้เกิดการโต้เถียงกันได้ในภายหลัง แต่ถ้าสิ่งของนั้นมีจำนวนมากซึ่งไม่สามารถจะทำการตรวจรับให้เสร็จได้ภายในวันเดียว

สำหรับของที่ยังตรวจรับไม่หมดก็ให้ทำหลักฐานเพื่อเป็นการแสดงความบริสุทธิ์ไว้ และนัดมานำส่ง และตรวจรับในวันต่อไป

ข้อ 2. ในการรับสิ่งของนี้ ถ้าปรากฏว่า จำนวนและสภาพไม่ถูกต้องตรงตามฎีกานำส่ง ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับทำใบสำคัญคู่รับตามที่ เป็นจริง พร้อมกับหมายเหตุไว้ในใบสำคัญคู่รับให้ชัดเจน และให้ เสนอรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

ข้อ 3. เจ้าหน้าที่ผู้รับ จะต้องเอาฎีกานำส่งติดไว้กับต้นข้าวใบสำคัญคู่รับ เพื่อเป็นหลักฐานในการ ตรวจสอบ

หมวดที่ 5

การบัญชี สถิติ และประวัติ

มาตรา 24

ประเภทของบัญชี

หน่วยราชการที่มีเครื่องสรรพาวุธของทางราชการไว้ในครอบครองจะต้องทำบัญชีขึ้นไว้เป็น หลักฐาน และเพื่อความสะดวกในการตรวจสอบดังนี้ คือ

1.) บัญชีรับจ่ายรายวัน (บัญชี สพ.1) เป็นบัญชีประจำคลังสรรพาวุธ ซึ่งมีหน้าที่รับ และจ่าย บรรดาเครื่องสรรพาวุธ บัญชีนี้เป็นบัญชีแยกประเภทตามชนิดสิ่งของเป็นอย่าง ๆ มีหน้ารับ และจ่าย ตรงกัน และจะต้องทำการเพิ่มและหักบัญชีทุกคราวที่มีการรับและจ่าย

2.) บัญชีรวบยอด (บัญชี สพ.2) เป็นบัญชีรวบยอดให้ทราบว่าสิ่งของนั้น ๆ มีจำนวนทั้งหมด เท่าใด อยู่คงคลังเท่าใด และได้จ่ายไปหน่วยใดเท่าใด เป็นการสะดวกที่ทราบรายการได้ในทันทีโดยไม่ต้องทำการค้นหาจากบัญชีรับจ่ายรายวัน และบัญชีนี้จะต้องเพิ่มและหักบัญชีทุกคราวที่มีการรับและจ่าย เช่นเดียวกัน

3.) บัญชีประจำหน่วย (บัญชี สพ.3) เป็นบัญชีเครื่องสรรพาวุธที่มีอยู่ครอบครองของหน่วยต่าง ๆ บัญชีนี้ หน่วยนั้น ๆ จะต้องทำการเพิ่มและหักบัญชีทุกคราวที่มีการเบิกและนำส่งคลังสรรพาวุธ บัญชีดังกล่าวนี้ คลังสรรพาวุธจะต้องมีคู่บัญชีไว้ด้วย และจะต้องเพิ่มหรือหักบัญชีเช่นเดียวกันกับหน่วย ที่ได้เบิกหรือนำส่ง ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการยืนยัน และตรวจสอบบัญชี

มาตรา 25

บัญชีสรรพาวุธของกองทัพเรือ

บรรดาเครื่องสรรพาวุธทั้งปวงของกองทัพเรือ จะต้องมีการบัญชีปรากฏอยู่ที่กรมสรรพาวุธ ทหารเรือทั้งสิ้น กรมสรรพาวุธทหารเรือมีอำนาจและหน้าที่ในการตรวจสอบบัญชีเครื่องสรรพาวุธทั้งที่ ประจำคลังสรรพาวุธ และประจำหน่วย ตามระยะเวลาที่เห็นสมควร

มาตรา 26

ผู้รักษาบัญชี

บรรดาเครื่องสรรพาวุธที่มีอยู่ในคลังกรมสรรพาวุธทหารเรือ นายคลังสรรพาวุธนั้น ๆ เป็นผู้รักษาบัญชี และให้มีบัญชีรวบรวมยอดอยู่ที่หัวหน้ากองอีกบัญชีหนึ่ง ส่วนเครื่องสรรพาวุธที่มีประจำหน่วยต่าง ๆ เป็นหน้าที่ของต้นปืน ดันตอร์ปิโด หรือนายทหารสัญญาบัตร ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้รักษาบัญชี ถ้าหน่วยใดไม่มีเจ้าหน้าที่ดังกล่าวนี้ ก็ให้เป็นหน้าที่ของผู้บังคับการเรือ หรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยนั้นเป็นผู้รักษาบัญชีเอง

มาตรา 27

วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับบัญชี

ข้อ 1. บัญชีประจำหน่วย ให้เบิกจากกรมสรรพาวุธทหารเรือ และจดยรายการตามแบบกรมสรรพาวุธทหารเรือ เพื่อสะดวกแก่การตรวจสอบต่อไป

ข้อ 2. เมื่อได้รับหรือได้จำหน่ายสิ่งใดไป เป็นจำนวนเท่าใด ผู้รักษาบัญชีจะต้องเพิ่มหรือหักจำนวนในบัญชีตามทันที พร้อมทั้งจดวันที่ได้รับ หรือได้จำหน่ายตามที่ของภูิกานั้น ๆ แล้วลงนามย่อกำกับไว้ด้วย

ข้อ 3. ถ้ามีการขีดฆ่าบัญชี ให้ผู้รักษาบัญชี ลงนามย่อกำกับไว้ด้วยทุกแห่ง

ข้อ 4. ให้หน่วยต่าง ๆ ที่มีเครื่องสรรพาวุธอยู่ในครอบครอง นำบัญชีประจำหน่วยของตนมาตรวจสอบกับบัญชีของกรมสรรพาวุธทหารเรือปีละครั้ง เมื่อตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว ให้หัวหน้ากองที่เกี่ยวกับสรรพาวุธนั้น ๆ ลงนามรับรองไว้เป็นหลักฐาน พร้อมด้วย วัน เดือน ปี

ข้อ 5. ถ้ามีความจำเป็นจะต้องทำบัญชีขึ้นใหม่แทนบัญชีเก่า อันเนื่องจากการชำรุด การสูญหาย หรือความจำเป็นใด ๆ ก็ตาม จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาชั้นหัวหน้าหน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือ และโดยความเห็นชอบของกรมสรรพาวุธทหารเรือ และให้หัวหน้าหน่วยนั้นลงนามรับรองในบัญชีใหม่นั้น

ข้อ 6. เมื่อได้รับคำสั่งให้โอนสิ่งของที่เบิกจากกรมสรรพาวุธทหารเรือ ให้แก่หน่วยใด ๆ ให้ปฏิบัติ ดังนี้

- 1.) ให้หน่วยที่โอนสิ่งของ จะต้องทำภูิกานำส่งของที่โอนนั้นไปยังกรมสรรพาวุธทหารเรือ
- 2.) หน่วยที่โอน จะต้องทำภูิกาบิกไปยังกรมสรรพาวุธทหารเรือ
- 3.) เมื่อกรมสรรพาวุธทหารเรือได้ออกใบสำคัญคู่รับให้แก่หน่วยที่นำส่ง และทำใบสำคัญคู่จ่ายให้แก่หน่วยที่เบิกเรียบร้อยแล้ว จึงให้หน่วยที่โอนสิ่งของ มอบสิ่งของให้หน่วยที่รับโอนได้ และถือว่าการโอนนั้นเป็นไปโดยถูกต้องเรียบร้อยแล้ว

มาตรา 28

ข้อ 1. บรรดาเครื่องสรรพาวุธที่ทางราชการได้สั่งซื้อ หรือได้มาโดยวิธีหนึ่งวิธีใดจากต่างประเทศ หรือภายในประเทศก็ตาม ถ้าสิ่งเหล่านั้น กองทัพเรือได้ตั้งกรรมการตรวจรับเป็นหลักฐานแล้ว กรมสรรพาวุธทหารเรือจะขึ้นบัญชีได้ต่อเมื่อ กองทัพเรือได้สั่งให้รับไว้ใช้ราชการ

ข้อ 2. หน่วยใดที่ได้รับเครื่องสรรพาวุธ และเอกสาร หลักฐาน ตลอดจนแผนผังของสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วจากที่อื่น ซึ่งไม่ใช่รับจากกรมสรรพาวุธทหารเรือ เช่น สรรพาวุธที่ติดมากับเรือที่สั่งซื้อมาใหม่ เป็นต้น จะต้องทำรายการละเอียดของสิ่งเหล่านั้นเสนอกองทัพเรือ เพื่อขออนุมัติขึ้นบัญชี เป็นจำนวน 2 ฉบับ เมื่อกองทัพเรืออนุมัติแล้ว จะได้ส่งรายการนี้ให้กรมสรรพาวุธทหารเรือขึ้นบัญชี 1 ฉบับ และเพื่อเก็บไว้ประจำหน่วยสำหรับขึ้นบัญชีประจำหน่วย 1 ฉบับ

ข้อ 3. สิ่งของที่ได้รับเบิกมาจากกรมสรรพาวุธทหารเรือ ให้จัดการขึ้นบัญชีได้ทันที เว้นแต่สิ่งของที่ได้ส่งซ่อมไว้ และได้เบิกกลับคืนมา

ข้อ 4. ถ้าสิ่งของที่กรมสรรพาวุธทหารเรือ ได้จัดทำขึ้นเอง หรือจัดซื้อแทนของที่สูญหาย หรือมีผู้ขอสื่อ ไป ให้จัดการขึ้นบัญชีได้โดยไม่ต้องขออนุมัติกองทัพเรือ

มาตรา 29

การจำหน่ายบัญชี

ข้อ 1. กรมสรรพาวุธทหารเรือ จะสั่งจำหน่ายบัญชีได้ในเหตุการณ์ ดังนี้

1.) เครื่องสรรพาวุธที่ได้ใช้ไปในการทดลองของกรมสรรพาวุธทหารเรือ

2.) เครื่องสรรพาวุธของกรมสรรพาวุธทหารเรือ ที่ไม่สำคัญซึ่งชำรุด และเสื่อมสภาพโดยมีเหตุผลสมควรนอกจากที่กล่าวนี้ จะต้องขออนุมัติกองทัพเรือจำหน่ายบัญชี เสมอไป

ข้อ 2. เมื่อกองทัพเรือหรือกรมสรรพาวุธทหารเรือ ได้สั่งจำหน่ายบัญชีแล้ว หน่วยที่ขออนุมัติจำหน่ายบัญชีจึงจะทำการจำหน่ายบัญชี ในบัญชีประจำหน่วยได้

มาตรา 30

การส่งสถิติ และรายงาน

ข้อ 1. ให้กรมสรรพาวุธทหารเรือ ทำบัญชีรายการสรรพาวุธ ส่งกองทัพบก ภายในต้นปีทุกปี ทั้งนี้เฉพาะสรรพาวุธที่มีการติดต่อกับกองทัพบก

ข้อ 2. ให้กรมสรรพาวุธทหารเรือทำบัญชีสถิติเครื่องสรรพาวุธที่สำคัญ ส่งกรมเสนาธิการทหารเรือ ภายในต้นปีทุกปี

ข้อ 3. ให้หน่วยต่าง ๆ ที่มีเครื่องสรรพาวุธอยู่ในครอบครอง ส่งบัญชีสถิติเครื่องสรรพาวุธที่สำคัญ เสนอตามลำดับชั้น จนถึงหน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือ เพื่อทราบ ภายในต้นปีทุกปี

ข้อ 4. หน่วยที่ไปปฏิบัติราชการทะเลหรือราชการสนาม เมื่อมีการใช้สรรพาวุธหมดเปลืองไป เช่น ใช้ในการยิง เป็นต้น ให้ทำบัญชีสถิติส่งกองบังคับการของหน่วยนั้น ตามที่ผู้บังคับบัญชาของหน่วยจะได้อำหนดตามที่เห็นสมควร และถ้าการปฏิบัติราชการนี้ติดต่อกันเกินเวลา 1 เดือน ให้กองบังคับการของหน่วยนั้น ๆ รวบรวมสถิติส่งกรมสรรพาวุธทหารเรือ ทุก ๆ เดือน

ข้อ 5. ในเวลาสงคราม ให้หน่วยต่าง ๆ ทำบัญชีสถิติเครื่องสรรพาวุธที่สำคัญ เสนอผู้บังคับบัญชาของตนทุก ๆ เดือน เว้นแต่ภายหลังการรบ ให้เสนอยอดเครื่องสรรพาวุธที่สำคัญที่มีเหลืออยู่นั้น ให้ผู้บังคับบัญชาทราบในโอกาสแรก

มาตรา 31

สมุดประวัติ

ข้อ 1. เป็นหน้าที่ของกรมสรรพาวุธทหารเรือ ทำประวัติของบรรดาเครื่องสรรพาวุธ เฉพาะสิ่งที่สำคัญและจำเป็นขึ้นไว้เพื่อจ่ายให้หน่วยต่าง ๆ พร้อมกับสรรพาวุธที่ได้จ่ายไป ประวัติของสรรพาวุธนั้น ๆ ควรจะได้กล่าวถึง

- 1.) แบบ ชนิด หรือ พ.ศ. ที่สร้าง
- 2.) คุณลักษณะสำคัญที่ควรทราบ

ข้อ 2. ให้ผู้รักษาบัญชีเครื่องสรรพาวุธ บันทึกเหตุการณ์ลงในประวัตินั้น ๆ โดยละเอียดทุกคราวที่เห็นจะเป็นประโยชน์แก่ทางราชการ และลงนามรับรองไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ 3. เหตุการณ์ที่จะต้องลงประวัตินั้น ๆ มีดังนี้ คือ

- 1.) การปฏิบัติงานของอาวุธนั้น ๆ ทุก ๆ คราว ผลของการปฏิบัติงานในครั้งนั้น ๆ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- 2.) การทดลองยิง หรือทดลองเครื่องประกอบ เฉพาะส่วนที่สำคัญ ตลอดจนผลการทดลอง และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- 3.) การชำรุด เสียหาย เฉพาะส่วนที่สำคัญ และได้จัดการซ่อมแซมแก้ไขไปแล้วเพียงใด
- 4.) การดัดแปลง แก้ไขเพื่อให้ดีขึ้น เหมาะสมตามกาลสมัย
- 5.) การชำระใหญ่
- 6.) อื่น ๆ ที่เห็นสมควร

หมวดที่ 6

การลำเลียงสรรพาวุธ

มาตรา 32

การแสดงสัญญาณ ในการลำเลียงเพื่อรับหรือส่งสรรพาวุธ ซึ่งมีวัตถุระเบิดประกอบอยู่ด้วย ทั้งที่เรือและที่ท่าของคลังสรรพาวุธ จะต้องชักธงอักษร บี ขึ้นที่พรวน หรือที่ยอดเสาซึ่งเห็นได้เด่นชัด ถ้าเป็นเวลากลางวัน ให้แขวน โคมไฟสีแดงหนึ่งดวงแทนธงอักษร บี

พาหนะที่ใช้ในการลำเลียง จะเป็นรถหรือเรือก็ตาม ให้ปฏิบัติตามที่กล่าวนี้ด้วยตลอดเวลาที่ยังมีวัตถุระเบิดบรรจุอยู่

มาตรา 33

การควบคุมดูแลการลำเลียง

ในการลำเลียงเพื่อรับส่งสรรพาวุธ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในสรรพาวุธนั้น ๆ จะต้องเป็นผู้ดำเนินการนี้เองโดยตลอด และในการลำเลียงนั้น ถ้ามีสรรพาวุธซึ่งมีวัตถุระเบิดประกอบอยู่ด้วย จะต้องจัดยามดูแลเพื่อรักษาความปลอดภัย ทั้งที่เรือและที่ท่าของคลังสรรพาวุธ

มาตรา 34

การปฏิบัติในการลำเลียง

- ข้อ 1. จะต้องตรวจตราให้ถี่ถ้วนว่า เครื่องอุปกรณ์ในการลำเลียงนั้น มีสภาพเรียบร้อย มั่นคง และแข็งแรงดี
- ข้อ 2. พาหนะที่ใช้ในการลำเลียง จะต้องสะอาด ปราศจากกรวดดินและทราย
- ข้อ 3. ในการลำเลียงสรรพาวุธที่ประกอบด้วยวัตถุระเบิด เพื่อการระมัดระวัง และการป้องกันอันตราย ให้ทำการลำเลียงโดยแยกเป็นประเภท ๆ ตามคุณลักษณะของสรรพาวุธแต่ละประเภท
- ข้อ 4. ต้องหีบ จับ หรือแบกหามด้วยความระมัดระวัง อย่าให้กระทบกระเทือน หรือตกลงยังพื้น ได้เป็นอันขาด
- ข้อ 5. จะต้องมียี่งปกคลุม ป้องกันความร้อนและน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับสรรพาวุธซึ่งประกอบด้วยวัตถุระเบิด จะต้องจัดการป้องกันเป็นพิเศษ
- ข้อ 6. ถ้าพาหนะที่ใช้ในการลำเลียงนั้น จะต้องเดินทางผ่านตำบลที่มีถนนไม่เรียบร้อย มีการกระเทือนมาก จะต้องมียี่งป้องกันซึ่งมีลักษณะหยุ่น เพื่อไม่ให้สรรพาวุธนั้น ๆ กระทบกระเทือนกันได้
- ข้อ 7. บริเวณหรือเส้นทางของการลำเลียง จะต้องมีความสว่างพอที่จะปฏิบัติกรได้โดยปราศจากอันตราย
- ข้อ 8. พาหนะที่ใช้ทำการลำเลียงในคลัง ซึ่งเก็บสรรพาวุธที่ประกอบด้วยวัตถุระเบิด จะต้องมียี่งเลื่อนที่ทำด้วยยาง
- ข้อ 9. ในการลำเลียงด้วยพาหนะบก หรือเรือก็ตาม ต้องจัดหัวหน้าควบคุม และรับผิดชอบเป็นกัน ๆ หรือลำ ๆ ไป
- ข้อ 10. ถ้าพาหนะที่ใช้ในการลำเลียง เดินทางไปด้วยกันเป็นขบวน จะต้องจัดเจ้าหน้าที่ สัญญาณแต่ละลำหรือคัน เพื่อป้องกันการชนกัน การเดินทางจะต้องไปด้วยความเร็วพอสมควร และเดินทางตามลำดับ อย่าได้แซงหรือตัดหน้ากัน รักษาระยะระหว่างกันไม่ให้ใกล้เกินไป เจ้าหน้าที่ สัญญาณจะต้องระมัดระวังสัญญาณเป็นอย่างดี
- ข้อ 11. พาหนะที่ใช้ในการลำเลียงสรรพาวุธที่ประกอบด้วยวัตถุระเบิด ในเมื่อทำการลำเลียงเสร็จแล้วในเที่ยวหนึ่ง ๆ ต้องทำความสะอาดให้เรียบร้อย เพื่อป้องกันเศษวัตถุระเบิดซึ่งอาจตกค้างอยู่ได้

มาตรา 35

ข้อห้ามเกี่ยวกับการลำเลียง

- ข้อ 1. ห้ามนำไฟเข้าใกล้สรรพาวุธที่ประกอบด้วยวัตถุระเบิด ในเมื่อกำลังทำการลำเลียงอยู่ หรือนำวัตถุระเบิดเข้าใกล้ไฟ
- ข้อ 2. ในเวลาฝนตกหรือฟ้าคะนอง ห้ามทำการลำเลียงสรรพาวุธซึ่งประกอบด้วยวัตถุระเบิด เว้นแต่เป็นการจำเป็น เช่น ในเวลาสงคราม เป็นต้น

ข้อ 3. ห้ามทำการบรรทุกสรรพาวุธบนพาหนะมากเกินไป จนอาจจะทำให้เกิดอันตราย หรือตกลงหล่นกลางทางได้

ข้อ 4. ห้ามเล่นหรือหยอกเข้ากัน ในระหว่างที่ทำการลำเลียงสรรพาวุธอยู่

ข้อ 5. สรรพาวุธที่ประกอบด้วยวัตถุระเบิด ห้ามบรรทุกอยู่บนพาหนะที่ทำการลำเลียงนานเกินสมควร ให้รีบลำเลียงไปให้เสร็จโดยเร็ว

ข้อ 6. ห้ามทำการส่งวิทยุในขณะที่ลำเลียงสรรพาวุธที่ประกอบด้วยวัตถุระเบิด ซึ่งสวมขนวนไฟฟ้าพร้อมแล้ว หรือทำการลำเลียงในเขตสถานีวิทยุ ซึ่งทำการส่งอยู่ใกล้กว่า 400 เมตร

หมวดที่ 7

การตรวจเครื่องสรรพาวุธ

มาตรา 36

หน้าที่ในการตรวจ

ข้อ 1. กรมสรรพาวุธทหารเรือ มีหน้าที่ตรวจเครื่องสรรพาวุธหน่วยต่าง ๆ ในกองทัพเรือ จะทำการตรวจหน่วยใด เมื่อใดนั้น ให้กรมสรรพาวุธทหารเรือพิจารณาตามที่เห็นสมควร

ข้อ 2. ผู้ทำการตรวจ ต้องเป็นนายทหารสัญญาบัตร มีตำแหน่งตั้งแต่ นายคลังสรรพาวุธ หรือเทียบเท่าขึ้นไป จะมีจำนวนเท่าใดนั้น แล้วแต่ความจำเป็น ซึ่งกรมสรรพาวุธทหารเรือจะได้สั่งการเป็นคราว ๆ

มาตรา 37

วิธีปฏิบัติในการตรวจ

ข้อ 1. เมื่อกรมสรรพาวุธทหารเรือ มีความประสงค์จะส่งเจ้าหน้าที่ไปทำการตรวจเครื่องสรรพาวุธที่หน่วยใด ให้แจ้งไปยังหน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือ ซึ่งมีหน้าที่บังคับบัญชาหน่วยที่รับตรวจนั้น ให้ทราบเสียก่อน

ข้อ 2. เมื่อเสร็จการตรวจคราวหนึ่ง ๆ ให้กรมสรรพาวุธทหารเรือ เสนอรายงานผลการตรวจไปยังกองทัพเรือ พร้อมทั้งส่งสำเนารายงานผลการตรวจให้หน่วยรับตรวจ และหน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือ ซึ่งมีหน้าที่บังคับบัญชาหน่วยนั้น ทราบด้วย

มาตรา 38

หัวข้อในการตรวจ

ข้อ 1. เพื่อให้การตรวจเป็นไปตามความมุ่งหมายของทางราชการ จึงให้ผู้มีหน้าที่ตรวจ ทำการตรวจโดยทั่วไปดังหัวข้อต่อไปนี้ คือ

- 1.) มีจำนวนถูกต้องเรียบร้อยตามบัญชีหรือไม่
- 2.) บัญชีสรรพาวุธประจำหน่วยได้ทำถูกต้องตามข้อบังคับหรือไม่ และยอดจำนวนตรงกับยอดบัญชีของกรมสรรพาวุธหรือไม่
- 3.) เครื่องสรรพาวุธนั้น ๆ ยังใช้การได้เรียบร้อยดีหรือไม่ มีสิ่งใดชำรุด เสียหายได้จัดการไปแล้วอย่างไร

- 4.) มีสิ่งใดเสื่อมสภาพไปเร็วกว่าที่ควรหรือไม่
- 5.) การระวังรักษาเป็นไปด้วยดี และถูกต้องหรือไม่
- 6.) มีความสะอาดหรือไม่สะอาด อย่างไร
- 7.) มีสิ่งใดที่ควรตัดแปลง แก้ไข อย่างไร
- 8.) ข้อสังเกตอื่น ๆ ที่เห็นสมควร

ข้อ 2. ถ้าเวลาและโอกาสไม่อำนวยให้การตรวจกระทำได้ครบตามหัวข้อต่าง ๆ แล้ว ให้ผู้พิจารณาทำการตรวจ เฉพาะข้อที่สำคัญและจำเป็น หรืออาจจะทำการตรวจ เฉพาะอย่างหนึ่งอย่างใด ตามคำสั่งของกรมสรรพาวุธทหารเรือ โดยเฉพาะก็ได้

มาตรา 39

- การปฏิบัติของผู้รับตรวจ ข้อ 1. ผู้บังคับบัญชาของหน่วยที่รับตรวจ จะต้องให้ความสะดวกแก่ผู้ตรวจ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตรวจที่ผู้ตรวจร้องขอ
2. ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการรับตรวจโดยเฉพาะนั้น จะต้องอยู่ปฏิบัติงานร่วมกับผู้ตรวจ และชี้แจงในสิ่งที่ผู้ตรวจต้องการทราบ ตลอดเวลาที่ทำการตรวจ
 3. ถ้าผู้ตรวจมียศ หรืออาวุโสสูงกว่าผู้บังคับบัญชาของหน่วยที่รับตรวจ ผู้บังคับบัญชาของหน่วยนั้น จะต้องอยู่ในเวลาที่ผู้ตรวจมาตรวจด้วย

หมวดที่ 8

การทดลองเครื่องสรรพาวุธ

มาตรา 40

หน้าที่ของกรมสรรพาวุธทหารเรือ

เพื่อให้เครื่องสรรพาวุธมีสภาพพร้อมที่จะใช้การ ได้เสมอ จึงจำเป็นจะต้องมีการตรวจสอบ ทดลองบรรดาเครื่องสรรพาวุธตามระยะเวลาอันสมควร การทดลองนี้ อาจจะเป็นการยิง หรือเพียงแต่ ทดลองอาการบางส่วน ทั้งนี้แล้วแต่ชนิดของเครื่องสรรพาวุธนั้น ๆ

กรมสรรพาวุธทหารเรือ มีหน้าที่ตรวจสอบและทดลองบรรดาเครื่องสรรพาวุธในโอกาสต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1.) สิ่งที่ได้มาใหม่ หรือคิดตั้งขึ้นใหม่ ซึ่งเห็นว่าจำเป็นจะต้องมีการทดลองเพื่อความมั่นใจใน ความเรียบร้อยของเครื่อง และเพื่อความรู้ของเจ้าหน้าที่สรรพาวุธเอง
- 2.) สิ่งที่มีอยู่ในคลัง ซึ่งเห็นว่าจำเป็นจะต้องทำการทดลอง เพื่อตรวจสอบสภาพเนื่องจากไว้ใน คลังเป็นเวลานาน หรือเพื่อจะทำการปรับปรุงแก้ไขขึ้นใหม่แล้ว
- 3.) สิ่งที่ทำขึ้นเอง หรือได้ปรับปรุงแก้ไขขึ้นใหม่แล้ว
- 4.) สิ่งที่จะต้องตรวจสอบ หรือทดลองเป็นประจำตามกำหนดเวลา หรือเตรียมพร้อมที่จะใช้การ
- 5.) สิ่งที่ย้ายไปตามหน่วยต่าง ๆ ซึ่งเห็นว่าเป็นเวลาอันสมควรจะทำการตรวจสอบ หรือทดลอง

มาตรา 41

หน้าที่ของหน่วยต่าง ๆ

หน่วยต่าง ๆ ที่มีเครื่องสรรพาวุธในครอบครอง มีหน้าที่ที่จะต้องตรวจสอบทดลองบรรดาเครื่องสรรพาวุธในโอกาสต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1.) สิ่งที่ได้เบิกมาใหม่ หรือซ่อมขึ้นใหม่ เห็นว่าจำเป็นต้องทำการตรวจสอบทดลองเพื่อความมั่นใจในความเรียบร้อยและสภาพของอาวุธนั้น ๆ และเพื่อความรู้ของเจ้าหน้าที่ของตน
- 2.) สิ่งที่จะต้องตรวจสอบหรือทดลอง เป็นประจำตามกำหนดเวลาในสมุดคู่มือ กำแนะนำ หรือเป็นการเตรียมพร้อมเพื่อใช้การ

มาตรา 42

การขออนุญาตยิงทดลอง

ข้อ 1. กรมสรรพาวุธทหารเรือ มีหน้าที่จะทำการตรวจสอบและทดลองบรรดาเครื่องสรรพาวุธที่มีอยู่ในคลังกรมสรรพาวุธทหารเรือ โดยไม่ต้องขออนุญาตจากกองทัพเรือ เว้นไว้แต่มีความประสงค์จะยิงทดลองเครื่องสรรพาวุธที่ได้จ่ายไปประจำตามหน่วยต่าง ๆ จะต้องขออนุญาตจากกองทัพเรือเสียก่อน

ข้อ 2. หน่วยต่าง ๆ ซึ่งมีความประสงค์จะทำการยิงทดลองสรรพาวุธ จะต้องทำรายงานเสนอตามลำดับชั้น จนถึงกองทัพเรือ เพื่อขออนุมัติ

ข้อ 3. การยิงทดลองนี้ หมายถึงการยิงด้วยเครื่องยิงต่าง ๆ เช่น การยิงปืน ยิงตอร์ปิโด ยิงลูกระเบิดเล็ก ฯลฯ

มาตรา 43

การดูการทดลอง

เมื่อกรมสรรพาวุธทหารเรือ หรือหน่วยใดจะทำการทดลองสรรพาวุธพิจารณาเห็นว่า การทดลองนั้น ๆ จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยอื่น ๆ ก็ให้รายงานให้กองทัพเรือทราบ เพื่อกองทัพเรือจะได้กำหนดให้หน่วยต่าง ๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง หรือมีหน้าที่ที่จะต้องใช้อาวุธนั้น ๆ ไปดูการทดลองด้วย และถ้าหน่วยนั้น ๆ ยังไม่มั่นใจว่าการทดลองนั้นจะเป็นที่เรียบร้อยและปลอดภัย ก็ต้องรายงานขอให้เจ้าหน้าที่สรรพาวุธของกรมสรรพาวุธทหารเรือไปช่วยเหลือ และแนะนำ

มาตรา 44

การบันทึกการทดลอง

ทุก ๆ คราวที่มีการทดลอง ให้ทำการบันทึกผลของการทดลองไว้เป็นหลักฐาน เพื่อประโยชน์ในการศึกษาพิจารณา และสำหรับผู้ที่มารับหน้าที่ใหม่จะได้ทราบความเป็นไปของอาวุธนั้น

มาตรา 45

การรายงาน

การทดลองใด ๆ ที่ต้องขออนุมัติจากกองทัพเรือ เมื่อเสร็จจากการทดลองนั้น ๆ แล้ว จะต้องรายงานเสนอผลการทดลองให้กองทัพเรือทราบเสมอไป รายงานนี้ให้กรมสรรพาวุธทหารเรือเป็นผู้รวบรวมไว้

หมวดที่ 9

การสูญหาย เสียหาย ชัดข้อง และเสื่อมคุณภาพ

มาตรา 46

การสูญหาย

ข้อ 1. เมื่อสรรพาวุธหรือส่วนประกอบที่สำคัญได้สูญหายไป นอกจากจะต้องจัดการตามข้อบังคับทหารเรือ ว่าด้วยการรายงานด่วนแล้ว ให้รวบรวมหลักฐานเพื่อแจ้งการสูญหายต่อเจ้าหน้าที่ปกครองท้องที่ พร้อมด้วยลักษณะของสิ่งที่สูญหาย คำชี้แจงในเรื่องอันตราย ตลอดจนวิธีป้องกันอันตรายในการนำมาซึ่งอาวุธนั้น ๆ เมื่อพบเห็น

ข้อ 2. ถ้าสิ่งที่สูญหายเป็นอุปกรณ์สรรพาวุธหรือยุทธโศปกรณ์ ให้รายงานการสูญหายนั้นต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงกองทัพเรือ กับให้รวบรวมหลักฐาน เพื่อแจ้งการสูญหายต่อเจ้าหน้าที่ปกครองท้องที่ด้วยเช่นเดียวกัน

มาตรา 47

การเสียหาย

ข้อ 1. เมื่อสรรพาวุธหรือส่วนประกอบสรรพาวุธที่สำคัญ ได้เกิดการเสียหายอย่างร้ายแรง นอกจากจะต้องจัดการตามข้อบังคับทหารเรือ ว่าด้วยการรายงานด่วนแล้ว ให้นำสิ่งชำรุดเสียหายนั้น ส่งยังกรมสรรพาวุธ เพื่อจัดการซ่อมต่อไป

ข้อ 2. ถ้าสิ่งที่เกิดการเสียหายอย่างร้ายแรงนั้น เป็นอุปกรณ์สรรพาวุธ หรือยุทธโศปกรณ์ จะต้องรายงานการเสียหายนั้นต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงกองทัพเรือ แล้วนำส่งกรมสรรพาวุธทหารเรือ เพื่อจัดการซ่อมต่อไป ถ้าเป็นสิ่งไม่สำคัญ ให้รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงหน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือ แล้วนำสิ่งที่เสียหายนั้น ส่งกรมสรรพาวุธทหารเรือเพื่อจัดการซ่อมต่อไป

ข้อ 3. บรรดาเครื่องสรรพาวุธที่สำคัญ หรือไม่สำคัญก็ตาม เมื่อเกิดการเสียหายแต่เพียงเล็กน้อย ถ้าสามารถจัดการซ่อมเองได้โดยสิ่งนั้นจะไม่เสื่อมคุณภาพไปจากเดิม ก็ให้จัดการซ่อมเสียเอง แต่ถ้าเป็นสิ่งจำเป็นหรือเป็นสิ่งที่ไม่สมควรจะจัดการซ่อมเอง จะต้องรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงหน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือ เพื่อส่งกรมสรรพาวุธทหารเรือ จัดการซ่อมให้ต่อไป

มาตรา 48

การขัดข้อง

ถ้าเครื่องสรรพาวุธเกิดการขัดข้อง เมื่อสามารถจะแก้ไขได้โดยมั่นใจว่า จะไม่ทำให้เกิดการเสียหายขึ้น ก็ให้จัดการแก้ไขเสียเอง แต่ถ้าไม่สามารถจะจัดการแก้ไขเองได้จะต้องรายงานเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงหน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือ แล้วนำส่งกรมสรรพาวุธทหารเรือ เพื่อจัดการแก้ไขต่อไป

มาตรา 49

การเสื่อมสภาพ

ถ้าปรากฏว่าเครื่องสรรพาวุธได้เสื่อมสภาพ หรือเริ่มจะเสื่อมสภาพ ให้รายงานเสนอผู้บังคับบัญชา ตามลำดับชั้นจนถึงกองทัพเรือ เพื่อพิจารณาว่า ควรจะจัดการเบิกเปลี่ยนให้ใหม่หรืออย่างไร แต่ถ้าเกี่ยวกับสรรพาวุธซึ่งประกอบด้วยวัตถุระเบิด ซึ่งจะทำให้เกิดอันตรายได้ง่าย เมื่อรายงานแล้ว ให้รีบจัดการนำส่งกรมสรรพาวุธทหารเรือโดยเร็วที่สุด หากเป็นกรณีร้ายแรง ซึ่งถ้าไม่รีบจัดการทำลาย เสียก่อน เช่น ทิ้งน้ำ เป็นต้น ก็ให้จัดการเสียก่อนได้แล้วรายงานละเอียดเสนอไปภายหลัง

มาตรา 50

การวินิจฉัยความสำคัญ ข้อ 1. การที่จะวินิจฉัยว่าเครื่องสรรพาวุธนั้น เป็นสิ่งสำคัญหรือไม่ ให้พิจารณาโดยหลักการ ดังต่อไปนี้

- 1.) ประโยชน์และหน้าที่ของสิ่งนั้น ๆ ว่ามีความสำคัญมากน้อยเพียงใด ถ้าสูญหายแล้ว จะทำให้เกิดการหย่อนสมรรถภาพเพียงใด
- 2.) เป็นสิ่งที่มีราคาสูงเพียงใด
- 3.) เป็นสิ่งที่ทางราชการผลิตขึ้นได้เองหรือไม่

ข้อ 2. ถ้าไม่สามารถจะวินิจฉัยได้ว่าสิ่งนั้น ๆ มีความสำคัญหรือไม่สำคัญ ให้กรมสรรพาวุธทหารเรือเป็นผู้วินิจฉัย

มาตรา 51

การลงโทษ ลงทัณฑ์ หรือชดเชย

ข้อ ๑. บรรดาเครื่องสรรพาวุธที่สูญหาย หรือเสียหายด้วยเจตนาที่ดี ด้วยประมาทเลินเล่อที่ดี หรือการกระทำผิดวิธีการของอาวุธนั้น ๆ ก็ดี ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกลงโทษ ลงทัณฑ์ หรือชดใช้เงิน ตามราคาส่งของนั้น ๆ ตามที่กรมสรรพาวุธทหารเรือจะเป็นผู้กำหนด ย่อมแล้วแต่กรณี การลงโทษลงทัณฑ์ หรือการชดใช้ต้องเป็นไปตามความหนักเบาแห่งความผิดที่กระทำ และตามสภาพของสิ่งของที่ เป็นอยู่ขณะนั้น

หมวดที่ 10

คลังสรรพาวุธ

มาตรา 52

การแบ่งประเภทคลัง ข้อ 1. คลังสรรพาวุธแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1.) ประเภทที่ 1 เป็นคลังที่สร้างขึ้นเป็นพิเศษ ใช้สำหรับเก็บวัตถุระเบิด หรือวัตถุเคมีสงครามที่ใช้เป็นอาวุธโดยเฉพาะ

2.) ประเภทที่ 2 เป็นคลังที่ใช้สำหรับเก็บสรรพาวุธชนิดที่มีวัตถุระเบิด หรือวัตถุเคมีสงคราม ประกอบอยู่ด้วย เช่น คลังลูกปืน, คลังตอร์ปิโด, คลังทุ่นระเบิด เหล่านี้ เป็นต้น

3.) ประเภทที่ 3 เป็นคลังที่ใช้สำหรับเก็บสรรพาวุธชนิดที่ไม่มีวัตถุระเบิด หรือวัตถุเคมีสงคราม ประกอบอยู่ด้วย เช่น คลังปืนใหญ่, คลังปืนเล็ก เหล่านี้ เป็นต้น

ข้อ 2. คลังสรรพาวุธนั้น นอกจากแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังกล่าวแล้ว ยังแบ่งออกเป็นคลังสรรพาวุธบนบก และคลังสรรพาวุธในเรือ

มาตรา 53

สถานที่ตั้งคลังสรรพาวุธ ข้อ 1. คลังสรรพาวุธบนบก ควรสร้างอยู่ในตำบลที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- 1.) มีดินไม้ปกคลุม และมีช่องทางที่ลมพัดผ่านได้สะดวก เพื่อให้ได้รับความร่มเย็นจากเงาต้นไม้ และถ้ามีการระเบิดขึ้น ดินไม้เหล่านี้ยังได้ช่วยกำบังสะเก็ดระเบิดอีกด้วย
- 2.) เป็นที่ดอน และควรห่างไกลจากที่มีฝุ่นละออง และไอน้ำเค็ม
- 3.) เป็นที่สะดวกในการลำเลียงขนส่ง
- 4.) เป็นที่ห่างจากที่ชุมนุมชน เช่น สถานที่ทำงาน บ้านพัก โรงงานซึ่งมีปล่องไฟ ส่วนระยะห่างจากสถานที่เหล่านี้ ให้เป็นไปตามสมุดคู่มือและคำแนะนำว่าด้วย การเก็บรักษาวัตถุระเบิด และวัตถุเคมีสงคราม
- 5.) ต้องมีระยะห่างจากกันระหว่างคลังหนึ่ง ๆ เพื่อป้องกันการระเบิดจากคลังหนึ่งคลังใด ซึ่งอาจจะทำให้คลังที่อยู่ใกล้กันระเบิดขึ้นด้วย ส่วนระยะห่างจากคลังนั้น ให้เป็นไปตามสมุดคู่มือว่าด้วยการเก็บรักษาวัตถุระเบิดและวัตถุเคมีสงคราม

ข้อ 2. คลังสรรพาวุธในเรือ ควรจะอยู่ในที่ที่เย็นที่สุดในเรือ และควรอยู่ใต้ระดับน้ำ

มาตรา 54

รูปร่างและขนาดของคลังสรรพาวุธ

คลังสรรพาวุธบนบกอาจมีรูปร่าง และขนาดใหญ่เล็ก ตามความประสงค์ที่จะเก็บสรรพาวุธมากน้อยเพียงใด ส่วนลักษณะของคลังนั้น ควรให้เป็นไปตามประเภทที่ใช้สำหรับเก็บสรรพาวุธชนิดหนึ่ง ๆ โดยเฉพาะ จำนวนสรรพาวุธที่จะเก็บนั้น ต้องไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ในสมุดคู่มือว่าด้วย การเก็บรักษาวัตถุระเบิดและวัตถุเคมีสงคราม

มาตรา 55

ลักษณะของคลังสรรพาวุธ

ข้อ 1. คลังสรรพาวุธบนบก จะต้องสร้างให้มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- 1.) คลังสรรพาวุธประเภทที่ 1 และ 2 ควรสร้างโดยใช้วัตถุซึ่งจะแตกเป็นก้อนใหญ่ ๆ หรือเป็นลูกไฟ เมื่อเกิดการระเบิดขึ้น และไม่ควรใช้วัตถุซึ่งอาจเป็นเหตุให้เกิดประกายไฟได้ง่าย

- 2.) คลังสรรพาวุธประเภทที่ 1 และ 2 ภายในคลัง ควรยื่นกว่าภายนอก และมีความชื้นน้อย
 - 3.) พื้นของคลังจะต้องแข็งแรงพอที่จะรับน้ำหนักสรรพาวุธที่เก็บไว้ในคลัง ถ้าจะเก็บสรรพาวุธชนิดมีน้ำหนักเกิน 100 กิโลกรัม ซึ่งจะต้องทำการโยกย้ายไปมา ควรมีเครื่องยกพิเศษ เช่น ปั้นจั่นเคลื่อนที่ เป็นต้น
 - 4.) จะต้องมียุทธภัณฑ์แข็งแรง ปิดได้มิดชิด มีกุญแจมั่นคงใส่ไว้ให้เรียบร้อยเพื่อกันผง ฝุ่นละออง และโจรภัย
 - 5.) ต้องมีหน้าต่างขนาดและจำนวนพอที่จะทำให้เกิดแสงสว่างในคลังพอเหมาะสม สำหรับคลังประเภทที่ 1 และ 2 ให้ใช้หน้าต่างเป็นทางระบายอากาศในเมื่อจำเป็น หน้าต่างเหล่านี้ จะต้องมียุทธภัณฑ์และขอสับให้มั่นคง สำหรับคลังสรรพาวุธประเภทที่ 1 ควรมีช่องระบายอากาศเป็นพิเศษอีกด้วย
 - 6.) คลังสรรพาวุธประเภทที่ 2 และ 3 ควรมีรางรดน้ำเข้าไปในคลัง เพื่อความสะดวกในการล้าง สำหรับคลังถูกปืนให้ใช้รถเข็นซึ่งมีล้อยาง ทำการล้างภายในคลัง
- ข้อ 2. คลังสรรพาวุธในเรือ จะต้องสร้างให้มีลักษณะ ดังต่อไปนี้
- 1.) จะต้องมียุทธภัณฑ์เปิดน้ำทะเลให้เข้ามาท่วมคลังในเมื่อจำเป็น หรือมีทางที่จะใช้น้ำจากเครื่องสูบน้ำดับเพลิงเข้าไปในคลังได้รวดเร็ว ภายในคลังควรมีท่อฝักบัวอยู่เหนือสรรพาวุธที่เก็บไว้ในคลัง เพื่อให้สามารถไปรดสรรพาวุธได้ทุกขณะเมื่อต้องการ
 - 2.) ต้องมียุทธภัณฑ์ระบายอากาศ และถ้าทำได้ อากาศที่จะผ่านเข้าคลังควรผ่านเครื่องทำความเย็นทางเข้าของอากาศบนคาบฟ้า ต้องวางให้เหมาะสมมิให้อากาศร้อนมีโอกาสเข้าไปได้ ถ้าคลังหลายคลังใช้ท่อระบายอากาศร่วมท่อเดียวกัน จะต้องจัดให้มีลิ้นปิดเป็นตอน ๆ มิให้น้ำหรืออากาศจากคลังหนึ่งคลังใดไหลผ่านท่อระบายอากาศไปยังอีกคลังหนึ่งได้

มาตรา 56

ไฟแสงสว่าง

- ข้อ 1. ดวงโคมไฟฟ้าในคลังสรรพาวุธประเภทที่ 1 และ 2 จะต้องมียุทธภัณฑ์ที่แข็งแรงครอบไว้ภายนอก และถ้าทำได้ โย้แสงที่ควรจะมีตะแกรงลวดครอบไว้อีกชั้นหนึ่ง ดวงโคมดวงหนึ่ง ๆ จะต้องติดให้แน่นอยู่กับที่อย่างดีที่สุด ซึ่งเมื่อถูกความกระเทือนจากการระเบิดในที่ที่ใกล้เคียง หรือความกระเทือนอื่น ๆ จะไม่ตกลงมาได้ หากจะตกลงมา ก็อย่าให้ตกลงบนที่วางวัตถุระเบิดต่าง ๆ ไว้ ควรทำให้อยู่คนละทาง
- ข้อ 2. การเดินสายไฟฟ้านั้น ห้ามเดินสายผ่านเข้าไปภายในคลัง ดวงโคมทุกดวงต้องมีสวิทช์ และเครื่องตัดทางไฟติดไว้ภายนอกคลัง สวิทช์และเครื่องตัดทางไฟเหล่านี้ จะต้องมียุทธภัณฑ์ครอบไว้เรียบร้อยเสมอ
- ข้อ 3. สำหรับไฟแสงสว่างภายในคลังสรรพาวุธประเภทที่ 3 ให้ใช้ไฟแสงสว่าง สวิทช์ และเครื่องตัดทางไฟธรรมดา
- ข้อ 4. กำลั้งไฟฟ้าที่จะใช้เป็นไฟแสงสว่างภายในคลังนั้น ควรมีแรงเคลื่อนไฟฟ้าไม่เกินค่าที่กำหนดไว้ตามสมมุติฐานว่าด้วย การเก็บรักษาวัตถุระเบิดและวัตถุเคมีสงคราม

ข้อ 5. การนำโคมไฟฟ้าแสงสว่างเข้าไปใช้ภายในคลังสรรพาวุธประเภทที่ 1 และ 2 ให้ใช้โคมไฟฟ้าพิเศษ ไม่มีประกาย ห้ามใช้โคมชนิดอื่น ๆ เป็นอันตราย

มาตรา 57

สายล่อฟ้า

คลังสรรพาวุธบนบกประเภทที่ 1 และ 2 ต้องมีสายล่อฟ้าประกอบไว้ทุกคลัง สายล่อฟ้านี้จะติดไว้บนคลัง หรือเป็นสายล่อฟ้าติดบนเสาตั้งไว้ต่างหากก็ได้ แล้วแต่ชนิดของคลัง รูปร่าง ขนาด ความสูง ฯลฯ วิธีติดตั้งสายล่อฟ้า นั้น ให้ปฏิบัติตามสมมุติฐานว่าด้วยการเก็บรักษาวัตถุระเบิด และวัตถุเคมี สงคราม

มาตรา 58

เนินดินและคู

คลังสรรพาวุธประเภทที่ 1 ควรมีเนินดิน และคูน้ำอยู่โดยรอบ เพื่อป้องกันอันตรายจากการระเบิด และเป็นทางตัดต้นไฟ กับทั้งมีน้ำพร้อมสำหรับใช้ดับเพลิงอีกด้วย ส่วนความสูงของเนินดินนั้น ควรให้สูงเท่าหลังคาของคลัง หรือสูงกว่าระดับของวัตถุระเบิดซึ่งเก็บไว้ในคลัง

มาตรา 59

เครื่องอุปกรณ์ประจำคลัง

ข้อ 1. คลังสรรพาวุธประเภทที่ 1 และ 2 จะต้องมีมาตรวัดอุณหภูมิและความชื้นภายในคลังทุกคลัง นอกนั้นจะต้องมีเครื่องอุปกรณ์ในการดับเพลิง เช่น น้ำยาดับเพลิงทางเคมี ถังดับน้ำ เครื่องมือเครื่องใช้ในการดับเพลิงอื่น ๆ ให้พร้อมเพรียงอยู่เสมอ

ข้อ 2. กรมสรรพาวุธทหารเรือ มีหน้าที่จัดหามาตรวัดอุณหภูมิและความชื้นสำหรับใช้ในคลังต่าง ๆ ไว้สำหรับจ่ายให้พอกับความต้องการ และแนะนำสั่งสอนเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการใช้ และการระวังรักษาเครื่องเหล่านี้ด้วย

มาตรา 60

การใส่และระวังรักษากุญแจคลัง

ข้อ 1. ประตูลังสรรพาวุธ เมื่อไม่มีการปฏิบัติงานภายในคลัง ต้องใส่กุญแจมั่นคง และตีตราไว้เสมอ คลังใดมีประตูหลายชั้น จะควรใส่กุญแจและตีตราประตูแห่งใดบ้าง ให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบพิจารณาตามสมควร ผู้ที่จะทำลายตราหรือไขกุญแจได้ ต้องเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการระวังรักษาสรรพาวุธในคลังนั้น ๆ เท่านั้น

ข้อ 2. การเก็บรักษากุญแจของคลังสรรพาวุธและหีบสรรพาวุธในคลังของกรมสรรพาวุธทหารเรือ เป็นหน้าที่ของหัวหน้ากองต่าง ๆ สำหรับคลังสรรพาวุธของหน่วยอื่น ๆ ให้เป็นไปตามข้อบังคับทหารเรือ หรือเป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบ โดยเฉพาะสำหรับอาวุธนั้น ๆ

มาตรา 61

การตรวจ

เพื่อให้คลังสรรพาวุธอยู่ในสภาพเรียบร้อยอยู่เสมอ จะต้องมีการตรวจคลังตามระยะเวลาอันสมควร การตรวจคลังจะต้องปฏิบัติตามหัวข้อ ต่อไปนี้

- 1.) คลังอยู่ในสภาพมั่นคง และไม่รั่ว
- 2.) สายล่อฟ้า ดวงโคมไฟแสงสว่าง สายไฟ ตลอดจนสวิทช์และเครื่องตัดทางไฟต่าง ๆ อยู่ในสภาพเรียบร้อย
- 3.) เนินดินให้มีความสูงตามที่ได้กำหนดไว้ ในคูลิกพอ มีน้ำอยู่เสมอ
- 4.) ถ้าปรากฏว่าคลังสรรพาวุธชำรุด ต้องจัดการซ่อมแซมทันที ถ้าจะมีการซ่อมแซมเป็นการใหญ่ ให้เป็นหน้าที่ของกรมสรรพาวุธทหารเรือ วินิจฉัยว่าจะต้องย้ายสรรพาวุธชนิดใดไปหรือไม่

มาตรา 62

การจดอุณหภูมิและความชื้น

ข้อ 1. การจดอุณหภูมิและความชื้นของอากาศในคลังสรรพาวุธประเภท 1 และ 2 จะต้องปฏิบัติเป็นระยะเวลาตามที่ได้กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

- 1.) สำหรับ คลังในเรือ ให้จดวันละ 2 ครั้ง ในเวลา 1200 และ 1800 สำหรับในเวลา 1200 นั้น ให้จดอุณหภูมิสูงสุดและต่ำสุดของมาตรวัดอุณหภูมิประจำคลังไว้ด้วย ส่วนการจดอุณหภูมิและความชื้นของอากาศภายนอกคลังนั้น ให้จดจากมาตรวัดอุณหภูมิและความชื้นในห้องแผนที่เดินเรือ
- 2.) สำหรับ คลังบนบก ให้จดวันละ 4 ครั้ง คือ 0900, 1200, 1500 และ 2000 ส่วนการจดอุณหภูมิสูงสุดและต่ำสุดนั้น ให้จดทุกวันในเวลา 1200
- 3.) ในวันใดที่มีอากาศร้อนอบอ้าวผิดปกติ หากเห็นสมควรจะให้จดในระยะเวลาที่สั้นกว่าเวลาที่กล่าวแล้ว ก็ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาสั่งการได้

ข้อ 2. ถ้ามีเหตุการณ์สมควรให้บันทึกไว้ในช่องหมายเหตุ เช่น ตั้งแต่เวลาใดถึงเวลาใดได้เปิดคลังใดเพื่อกิจการอะไร ดังนี้ เป็นต้น และให้แถลงวิธีการที่กระทำไปโดยย่อไว้ด้วยทุกครั้ง

ข้อ 3. สมุดจดอุณหภูมิและความชื้นของอากาศตลอดจนข้อความอื่น ๆ ให้เจ้าหน้าที่ผู้จดลงชื่อกำกับไว้ด้วยทุกครั้ง

ข้อ 4. สมุดจดอุณหภูมิและความชื้น ให้ใช้ตามแบบของกรมสรรพาวุธทหารเรือ ให้รับเอาไปพร้อมกับการรับสรรพาวุธ และให้ส่งคืนกรมสรรพาวุธทหารเรือในเมื่อส่งสรรพาวุธนั้น ๆ คืน

ข้อ 5. หน่วยต่าง ๆ จะต้องส่งสำเนารายการจดอุณหภูมิและความชื้นในคลังต่าง ๆ พร้อมด้วยรายการสรรพาวุธในคลังนั้น ตามแบบที่กรมสรรพาวุธทหารเรือจ่ายให้ ไปยังกรมสรรพาวุธทหารเรือทุก ๆ เดือน เพื่อรวบรวมเก็บไว้เป็นหลักฐาน เว้นแต่เมื่อมีเหตุจำเป็น

มาตรา 63

การระบายอากาศ

เพื่อให้อุณหภูมิและความชื้นภายในคลังประเภทที่ 1 และ 2 มีค่าต่ำสุดเท่าที่จะทำได้ จะต้องมีการระบายอากาศโดยเปิดประตู หน้าต่าง และช่องระบายพิเศษของคลัง (ถ้ามี) พอสมควร ถ้ามีพัดลมให้เดินพัดลมช่วยด้วย รอกจนอุณหภูมิภายในคลังลดลงเท่าอุณหภูมิภายนอกคลัง จึงให้ปิดคลังไว้ดังเดิม ส่วนกฎเกณฑ์ของอุณหภูมิหรือความชื้นภายในและภายนอกคลังซึ่งเหมาะในการระบายอากาศนั้น ให้ปฏิบัติตามสมุดคู่มือว่าด้วย การเก็บรักษาวัตถุระเบิดและวัตถุเคมีสงคราม ในเมื่อมีพาจุฟ้าคะนองห้ามเปิดคลังเพื่อระบายอากาศเป็นเด็ดขาด

มาตรา 64

การสร้างคลังให้เพียงพอ

กรมสรรพาวุธทหารเรือต้องสร้างคลังสำหรับเก็บสรรพาวุธให้พอแก่สรรพาวุธที่มีอยู่ และแยกเก็บสรรพาวุธเหล่านี้ไว้ให้เป็นระเบียบตามประเภทเท่าที่จะทำได้ ถ้าไม่มีคลังพอเก็บ และเมื่อเห็นว่าการจะฝากเก็บไว้ในคลังที่อื่น ๆ ซึ่งไม่ได้อยู่ในความปกครองของกรมสรรพาวุธทหารเรือ จะต้องรายงานขออนุมัติกองทัพอเรือ เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว จึงให้นำไปฝากได้ ผู้รับฝากสรรพาวุธมีหน้าที่รับผิดชอบในการเก็บรักษาเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่กรมสรรพาวุธทหารเรือ และจะจ่ายสรรพาวุธเหล่านั้นได้ต่อเมื่อ ได้รับคำสั่งจากกรมสรรพาวุธทหารเรือเท่านั้น

หน้าที่การรักษานั้น แม้สิ่งใดเป็นการเหลือความสามารถที่จะปฏิบัติไปด้วยดีได้ ก็ให้รีบแจ้งขอความช่วยเหลือไปยังเจ้าหน้าที่กรมสรรพาวุธทหารเรือทันที

มาตรา 65

การเข้าออกภายในคลัง คลังสรรพาวุธต่าง ๆ ไม่ว่า คลังบนบก หรือในเรือ ห้ามผู้ที่ไม่มีหน้าที่ หรือราชการเกี่ยวข้องเข้าไปในคลัง ถ้าเป็นนายทหารสัญญาบัตร ต้องได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาของหน่วยนั้น ๆ เสียก่อน บุคคลอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวนี้ ต้องได้รับอนุญาตจากกองทัพอเรือ

หมวดที่ 11

การชำระสรรพาวุธและการเก็บระวางรักษาเครื่อง

สรรพาวุธโดยทั่วไป

มาตรา 66

การชำระอาวุธ

การชำระสรรพาวุธ แบ่งออกเป็น 3 อย่าง คือ

- 1.) การชำระธรรมดา เป็นการทำความสะอาดส่วนภายนอกของอาวุธ ให้มีความสะอาดและมีน้ำมันชโลมตามสมควร

2.) ชำระภายใน เป็นการทำความสะอาดส่วนภายในของอาวุธซึ่งพอจะถอดออกมาตรวจ และทำความสะอาดได้โดยสะดวก

3.) ชำระใหญ่ เป็นการทำความสะอาดส่วนต่าง ๆ ของอาวุธ ซึ่งจะต้องถอดออกมาเป็นการใหญ่ และเพื่อการตรวจสภาพของสิ่งนั้น ๆ ไปในตัวด้วย ตามความจำเป็นหรือคำแนะนำในสมุดคู่มือของอาวุธนั้น ๆ การนี้จะต้องมีนายทหารสัญญาบัตร หรือเจ้าหน้าที่ผู้รอบรู้ในอาวุธนั้น ๆ ควบคุมทำการโดยใกล้ชิด

มาตรา 67

วัตถุสำหรับชำระสรรพาวุธ

ข้อ 1. วัตถุที่ใช้ชำระสรรพาวุธนั้น จะใช้อย่างใด ในโอกาสใด ให้ปฏิบัติตามสมุดคู่มือ หรือคำแนะนำสำหรับอาวุธนั้น ๆ

ข้อ 2. วัตถุที่จะใช้ในการชำระสรรพาวุธนั้นอาจจะเปลี่ยนแปลงหรือผิดเพี้ยนไปจากสมุดคู่มือดังกล่าวแล้วบ้างก็ได้ตามเหตุการณ์ แต่ห้ามใช้วัตถุชนิดอื่น ๆ ซึ่งไม่ได้รับความเห็นชอบจากกรมสรรพาวุธทหารเรือ

มาตรา 68

น้ำมันสำหรับชำระสรรพาวุธ

คุณสมบัติของน้ำมันที่ใช้ในการชำระสรรพาวุธจะต้องปราศจากเกลือและกรดซึ่งเป็นศัตรูของโลหะธาตุ เป็นหน้าที่ของกรมสรรพาวุธทหารเรือ จะต้องจดยรายการต่าง ๆ ของน้ำมันที่ใช้ในการชำระสรรพาวุธเป็นหลักฐานว่าชนิดใด ควรมีคุณสมบัติอย่างใดแล้ว ให้ถือรายการนั้น ๆ เป็นเกณฑ์สำหรับการจัดหา น้ำมันไว้ใช้ราชการต่อไป

มาตรา 69

ข้อควรระวังและควรปฏิบัติ

ข้อ 1. วัตถุที่ใช้ในการชำระ ต้องสะอาด อย่าให้มีผงฝุ่นปนอยู่ได้

ข้อ 2. การชำระนั้น ห้ามทำการชุบยาที่รม หรือส่วนที่เป็นโลหะด้วยผ้าทราย ถ้าปรากฏว่าส่วนหนึ่งส่วนใดที่รมยาเป็นสนิม ให้ชุบได้โดยใช้วัตถุอ่อน เช่น ไม่นำมาชุบน้ำมันขัด การทำความสะอาดส่วนต่าง ๆ ของสรรพาวุธ สิ่งใดควรทำอย่างใดนั้น ให้ปฏิบัติตามสมุดคู่มือ และคำแนะนำของอาวุธนั้น

ข้อ 3. การถอดประกอบบางส่วนของอาวุธบางคราวต้องใช้วิธีตอกช่วย จึงจะถอดออก หรือประกอบเข้าที่ได้ ในการตอกนี้ห้ามใช้วัตถุอย่างอื่นนอกจากไม้ ค้อนตะกั่ว ทองแดง หรือสิ่งที่หุ้มด้วยหนัง และต้องใช้ทองเหลืองหรือเหล็กสังซึ่งเป็นเครื่องมือในการถอดประกอบอาวุธนั้น ๆ โดยเฉพาะ

ข้อ 4. ส่วนต่าง ๆ ของอาวุธที่ถอดออกชำระล้าง ห้ามวางบนของแข็ง เพราะอาจจะทำให้เกิดการชำรุดสึกหรอ หรือเป็นรอยได้ และห้ามวางบนผ้าที่ไม่สะอาด อันมีละออง ผงฝุ่น กรวด ทราย ให้วางบนผ้าสะอาด หรือวางในภาชนะสำหรับการชำระโดยเฉพาะอาวุธนั้น

ข้อ 5. การขโลมน้ำมันภายหลังการชำระนั้น ให้กระทำดังนี้

- 1.) ส่วนใดที่เป็นโลหะซึ่งอาจเกิดสนิมได้ง่าย และไม่มีเวลาจะทำความสะอาดได้บ่อยนัก เช่น สรรพอาวุธที่เก็บไว้ในคลัง เป็นต้น ควรขโลมหนา ๆ หรือขโลมด้วยวัตถุพิเศษที่กันสนิม
- 2.) ส่วนใดที่เป็นโลหะซึ่งอาจเกิดสนิมได้ง่าย แต่จำเป็นต้องใช้เพื่อการฝึกบ่อยๆ ควรทำให้บาง
- 3.) ส่วนใดที่เป็นโลหะชุบ หรือลงยา หรือเป็นทองแดง ทองเหลือง ควรทำให้บางมาก ๆ เพียงผิว ๆ
- 4.) ส่วนใดที่ทาสีไว้หรือเป็นไม้ หนัง อีโบไนท์ ไม่ต้องทาน้ำมัน เว้นแต่หนังซึ่งไม่ผู้จะมีโอกาสใช้บ่อยนัก หรือต้องการให้นุ่มก็ให้ทาแต่เพียงผิว ๆ

มาตรา 70

การชำระปืน

การชำระปืนนั้น ให้ปฏิบัติดังนี้

- 1.) ชำระธรรมดา ให้เปิดลูกเลื่อนออก เช็ดผง เช็ดน้ำมันเก่าออก ขัดสนิม ชำระภายนอก และภายในลำกล้อง ตรวจสอบต่าง ๆ ให้เรียบร้อย แล้วขโลมน้ำมัน หยอดน้ำมัน
- การชำระธรรมดา ให้กระทำในโอกาสต่อไปนี้
- ก.) การทำความสะอาดประจำวัน และประจำสัปดาห์ จะกระทำทุก ๆ อย่างหรือบางอย่างนั้นแล้วแต่สภาพที่เป็นอยู่ในเวลานั้น
 - ข.) ภายหลังการฝึกที่ไม่มีการยิง ให้เลือกทำเฉพาะส่วนที่สกปรก
2. ชำระภายใน ตรวจสอบต่าง ๆ ภายในให้ทั่ว ถอดบางส่วนซึ่งสงสัยว่าจะมีสนิม หรือสิ่งที่จะทำให้เกิดสนิมติดค้างอยู่ ออก เช่น ถอดเครื่องลูกเลื่อนออกทุกชิ้น ถอดข้อต่อบางแห่งออก เป็นต้น ตรวจสอบต่าง ๆ เรียบร้อย แล้วประกอบเข้าที่เดิมและชำระอย่าง ใน 1.
- การชำระภายใน ให้กระทำในโอกาสต่อไปนี้
- ก.) ภายหลังการยิงซึ่งจะต้องรับจัดทำในโอกาสแรก
 - ข.) ลูกสุนทราย หรือแก๊สที่เป็นอันตรายแก่โลหะ
 - ค.) ในโอกาสที่เห็นสมควร
- 3.) การชำระใหญ่ ให้ถอดส่วนต่าง ๆ ของปืนและเครื่องประกอบปืนออกทุกชิ้น ชำระแล้ว ตรวจสอบทดลองส่วนต่าง ๆ ให้เรียบร้อย ประกอบเข้าที่เดิม
- การชำระใหญ่ ให้กระทำในโอกาสต่อไปนี้
- ก.) สำหรับปืนทุกชนิด ที่มีขนาดต่ำกว่า 20 มม. ลงมา ให้ชำระใหญ่ปีละครั้ง
 - ข.) สำหรับปืนนอกจากที่กล่าวแล้ว ให้ชำระใหญ่ 3 ปีต่อครั้ง สำหรับปืนที่มีขนาดตั้งแต่ 152 มม.ขึ้นไป จะต้องแจ้งไปยังกรมสรรพาวุธทหารเรือ เพื่อส่งเจ้าหน้าที่มากำกับ และควบคุมการชำระ

ค.) อาจจะทำการชำระเร็วกว่าที่กำหนดดังกล่าวแล้ว ในเมื่อเห็นสมควร หรือจำเป็น หรืออาจล่าช้ากว่ากำหนด ในเมื่อเห็นว่ายังไม่สู้จำเป็น

มาตรา 71

การชำระดอกเบี้ย

การชำระดอกเบี้ย ให้ปฏิบัติดังนี้

1. ชำระธรรมดา ให้เช็ดน้ำมันเก่าออก และทำความสะอาดภายนอก เช็ดผง ตรวจสอบนิมภายนอก แล้วชโลมน้ำมันใหม่ หยอดน้ำมันตามข้อต่อต่าง ๆ ของก้านหางเสือ และตามข้อต่ออื่น ๆ เท่าที่สามารถจะทำได้

การชำระธรรมดา ให้กระทำในโอกาสต่อไปนี้

ก.) เมื่อรับตอร์ปโดไปจากคลังกรมสรรพาวุธทหารเรือ ก่อนจะเก็บไว้ในเรือ ให้ชำระภายนอก ตอร์ปโด และภายในตอร์ปโดให้สะอาด แล้วชโลมน้ำมันจนทั่ว จึงบรรจุเข้าท่อ

ข.) เมื่อเก็บตอร์ปโดไว้ในท่อเป็นเวลานาน ให้ชำระทุกสัปดาห์ ทั้งลูกตอร์ปโดและท่อตอร์ปโด

ค.) ในการเดินทางถูกคลื่นลมแรง เมื่อเรือถึงอ่าวที่จอดเรือ ให้ชำระตอร์ปโดและท่อตอร์ปโด ในโอกาสแรก

2. ชำระภายใน ให้ทำความสะอาดภายในเท่าที่จะทำได้ โดยถอดออกเป็นท่อน ๆ ถ้าที่ใดได้ชโลมน้ำมัน ก็ให้ชโลมน้ำมัน ที่ใดทาสีกันสนิม ก็ให้ทาสีกันสนิม สำหรับห้องใยโร ต้องเช็ดให้แห้งอย่าให้มีน้ำ

การชำระภายใน ให้กระทำในโอกาสต่อไปนี้

ก.) เมื่อตอร์ปโดประจำการปกติในเรือ ให้ทำความสะอาดทุก 1 เดือน

ข.) เมื่อตอร์ปโดเตรียมพร้อมในท่อได้น้ำ และเปิดน้ำเข้าท่อแล้ว ให้ทำการชำระในโอกาสแรกที่จะทำได้

3. ชำระใหญ่ คือการทำความสะอาดโดยตลอดหมดทุกชิ้น เท่าที่จะถอดออกมาได้ตามสมมุติฐาน และคำแนะนำเฉพาะแบบของตอร์ปโดนั้น ๆ โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ก.) เมื่อทำการยิงแล้วทุกราวไป

ข.) ตอร์ปโดสำรองที่อยู่ในคลัง และได้ซ่อมคัดแปลงแก้ไขใหม่ และจะเปลี่ยนฐานะเป็นตอร์ปโดประจำการ

ค.) ตอร์ปโดประจำการชำระใหญ่ปีละครั้ง

การชำระท่อตอร์ปโดนั้น ให้ปฏิบัติ โดยอนุโลมตามหลักเกณฑ์ของการชำระปืนทุกประการ

มาตรา 72

การชำระทุ่นระเบิด

การชำระทุ่นระเบิด ให้ปฏิบัติดังนี้

1. ชำระธรรมดา คือการชำระภายนอก เช็ดน้ำมันเก่า ขัดสนิม แฉกสนิม และตรวจสอบส่วนต่าง ๆ ซึ่งโดยปกติต้องกระทำเสมอ เว้นแต่เมื่อมีเหตุจำเป็นก็อาจจะเว้นเสียได้บ้างเฉพาะอย่าง หรือจะเว้นอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้แล้วแต่สภาพความเป็นอยู่ขณะนั้น เมื่อเรียบร้อยแล้วขโมมน้ำมันแต่สมควร

การชำระธรรมดา ให้กระทำในโอกาสต่อไปนี้

- ก.) การทำความสะอาดประจำวัน
- ข.) ภายหลังเสร็จจากการฝึกหัดทุกคราว
- ค.) ภายหลังที่เสร็จจากการลำเลียง

2. ชำระภายใน เป็นการชำระภายในตัวทุ่นระเบิด โดยเปิดฝาทุ่นระเบิด และถอดส่วนใหญ่ ๆ บางส่วนออกเพื่อตรวจสอบ และทำความสะอาดภายใน มีเช็ดผง ตรวจสอบ ทาน้ำมัน และแฉกสนิม เหล่านี้ เป็นต้น เมื่อเสร็จแล้วปิดฝา และประกอบส่วนที่ถอดออกนั้นทันที การชำระภายใน ให้กระทำในโอกาสต่อไปนี้

- ก.) การทำความสะอาดประจำทุก 4 เดือน
- ข.) การทำความสะอาดในโอกาสที่ตรวจคืนระเบิดตามระยะเวลาที่กำหนดตามสมุดคู่มือ และ

คำแนะนำ

- ค.) ภายหลังที่ส่งกลับคืนคลังสรรพาวุธ เมื่อเสร็จจากการฝึก ซึ่งไม่ได้ปฏิบัติการจริง
- ง.) ภายหลังเสร็จจากการลำเลียงที่มีฝนตก คลื่นลมแรง น้ำสาครกระเซ็นเปียก
- จ.) ตามโอกาสที่มีเหตุการณ์อันควรกระทำ

การชำระทุ่นระเบิด วิธีนี้เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องกระทำ เพราะถ้าละเลยเสีย จะทำให้เกิดผลเสียหาย ฉะนั้น เมื่อถึงกำหนดเวลา หรือมีเหตุการณ์ดังกล่าวแล้ว จะละเลยเพิกเฉยอยู่เสียไม่ได้

3. ชำระใหญ่เป็นการชำระทั้งภายนอก และภายใน ตลอดจนการถอดส่วนต่าง ๆ ออกเพื่อตรวจสอบและทดลอง การชำระใหญ่ ให้กระทำในโอกาสต่อไปนี้

- ก.) การทำความสะอาดประจำปี
- ข.) ภายหลังที่ส่งกลับคืนคลัง กรมสรรพาวุธทหารเรือ เมื่อเสร็จการฝึกซึ่งปฏิบัติการจริง
- ค.) เมื่อถึงเวลาที่กำหนดจะต้องตรวจสอบ ทดลองส่วนต่าง ๆ ทั่วไป
- ง.) ภายหลังเมื่อเสร็จจากการลำเลียงที่มีฝนตก คลื่นลมแรงที่มีฝนสาครกระเซ็นเปียก และถูก

กระทบกระเทือนบ่อย ๆ เป็นเวลานาน ๆ

- จ.) ตามโอกาสที่มีเหตุการณ์ อันพึงต้องกระทำ

การชำระใหญ่นี้ จะต้องกระทำอย่างดีเสมอ จะละเว้นเสียไม่ได้

วิธีการชำระทุ่นระเบิด นอกจากให้ปฏิบัติตามที่กล่าวในข้อ 1. แล้ว ให้ปฏิบัติตามวิธีการ โดยเฉพาะของทุ่นระเบิดชนิดหนึ่ง ๆ อีกด้วย ตามสมุดคู่มือ และคำแนะนำของทุ่นระเบิดชนิดนั้น ๆ

มาตรา 73

การชำระลูกกระเบิดเล็ก และอาวุธอื่นที่มีลักษณะเดียวกัน

ข้อ 1. การชำระลูกกระเบิดเล็ก เฮกซอก รวมทั้งอาวุธที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับอาวุธเหล่านี้ชนิดต่าง ๆ ให้ปฏิบัติโดยอนุโลมตามวิธีการชำระทุ่นระเบิด และตามวิธีการของอาวุธชนิดนั้น ๆ โดยเฉพาะซึ่งปรากฏในสมุดคู่มือ และคำแนะนำของอาวุธนั้น ๆ

ข้อ 2. การชำระบรรดาเครื่องยิง เครื่องทิ้ง และเครื่องปล่อยของอาวุธต่าง ๆ ดังกล่าวในข้อ 4. ให้ปฏิบัติตามวิธีการชำระปืน โดยอนุโลม และตามวิธีการของอาวุธนั้น ๆ โดยเฉพาะตามสมุดคู่มือ และคำแนะนำของอาวุธนั้น ๆ

มาตรา 74

การเก็บเครื่องสรรพาวุธ

ข้อ 1. บรรดาเครื่องสรรพาวุธ จะต้องเก็บไว้ในที่ ๆ ทำไว้สำหรับเก็บ เมื่อนำออกมาใช้ราชการเสร็จแล้วจะต้องเก็บเข้าที่โดยเร็ว การเก็บ ต้องแยกไว้เป็นประเภท หรือชนิด มิให้ปะปนกัน โดยแยกเป็นส่วน ๆ จะเก็บไว้ในคลังเดียวกัน หรือคนละคลัง แล้วแต่ประเภท ชนิด และคุณสมบัติของสิ่งนั้น ๆ

ข้อ 2. การเก็บเครื่องสรรพาวุธ ห้ามซ้อนหรือทับกันไว้ เว้นแต่จะมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- 1.) ใส่หีบห่อ ซึ่งมีความมั่นคง แข็งแรงพอ
- 2.) มีลักษณะอ่อนนุ่ม เช่น ผ้า ยาง หนัง เป็นต้น
- 3.) มีรูปร่างที่ได้ทำไว้เพื่อให้ซ้อนกันได้โดยไม่เสื่อมเสียสภาพ

ข้อ 3. การเก็บ ต้องวางให้มีช่องสำหรับอากาศผ่านได้สะดวก และมีช่องทางให้เจ้าหน้าที่ไปทำความสะอาดได้ อย่างวางซ้อนกันจนทึบ หรือสูงเกินไป หรือติดฝาผนังห้องคลัง

ข้อ 4. ของที่วางนั้น จะต้องวางในลักษณะดังนี้

- 1.) ไม่ให้ล้มหรือกลิ้งไปมาได้
- 2.) อยู่ในที่บังคับเพื่อป้องกันมิให้สิ่งที่อยู่ภายในเคลื่อนที่ได้
- 3.) มีลักษณะหรือเครื่องหมาย แลเห็นได้ชัด

ข้อ 5. เพื่อสะดวกในการตรวจสิ่งของภายในคลัง จะต้องมีป้ายทำด้วยกระดาษแข็ง หรือแผ่นสังกะสี แสดงชื่อและจำนวนสิ่งของนั้น วางตั้งหรือปิดอยู่ในหมู่สิ่งของนั้น ๆ และป้ายเหล่านั้นจะต้องจำนวนให้ตรงกับของจริงเสมอ นอกจากนี้ ถ้าสามารถจะทำได้ ให้มีกระดาษดำแสดงรายการสิ่งของซึ่งเก็บภายในคลังนั้นด้วย

ข้อ 6. เมื่อหน่วยใดได้รับเครื่องสรรพาวุธมาใหม่ จะต้องจัดการดังนี้

- 1.) ตรวจสอบจำนวนให้ถูกต้อง แน่แน่นอน
- 2.) พิจารณา ตรวจตราสภาพให้ละเอียดถี่ถ้วน
- 3.) ทำการทดลองตรวจสอบให้ถูกต้องตามรายการ
- 4.) ปฏิบัติการจัดแบ่งฐานะของเครื่องสรรพาวุธให้ถูกต้อง

- 5.) ทำเครื่องหมายต่าง ๆ ตามข้อบังคับ
- 6.) ทำความสะอาดให้เรียบร้อย ตามวิธีการชำระสรรพาวุธ
- 7.) ขึ้นบัญชีให้เรียบร้อย

มาตรา 75

การระมัดระวัง

- ข้อ 1. จะต้องเก็บเครื่องสรรพาวุธไว้ในสถานที่ปลอดภัย และไม่ทำให้เสื่อมสภาพได้ง่าย
- ข้อ 2. จับต้องด้วยความระมัดระวัง และถูกต้องตามวิธีการ อย่าให้กระทบกระแทก หรือตกหล่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สรรพาวุธที่ประกอบด้วยวัตถุระเบิด หรือสิ่งบอบบางที่ชำรุดได้ง่าย หรือสิ่งประกอบด้วยกระจกเลนส์ เป็นต้น
- ข้อ 3. สิ่งที่ได้นำออกมาใช้ เมื่อจะเก็บต้องตรวจตราจำนวน และสภาพให้เรียบร้อย
- ข้อ 4. ต้องระมัดระวัง กวดขันอย่าให้มีการแตะต้องบรรดาเครื่องสรรพาวุธ โดยไม่มีความจำเป็น เพื่อป้องกันการชำรุดเสียหาย
- ข้อ 5. ต้องระวังในการทาสี อย่างทาสีทับป้าย หรือปิดรู ซึ่งมีไว้สำหรับหยอด หรือนิดน้ำมัน
- ข้อ 6. เครื่องสรรพาวุธที่สำคัญ และละเอียดประณีต มีราคาแพง ถ้ามีความจำเป็น จะต้องให้ถอดประกอบเพื่อการศึกษา ต้องทำด้วยความระมัดระวังอย่างที่สุด และห้ามทำบ่อย ๆ ครั้ง

มาตรา 76

การรักษา

- ข้อ 1. การรักษาทำให้เครื่องสรรพาวุธเกิดสกปรก เป็นสนิมขึ้นได้นั้น ให้ปฏิบัติการตามวิธีการชำระอาวุธนั้น ๆ
- ข้อ 2. อาวุธและสิ่งอุปกรณ์ที่นำออกมาใช้ เลิกใช้แล้วก่อนจะเก็บเข้าที่ จะต้องตรวจความเรียบร้อย และทำความสะอาดเสียด้วยทุกครั้ง
- ข้อ 3. รูหรือช่องตามที่ต่าง ๆ สำหรับหยอดน้ำมันหรือนิดจาระบี จะต้องหมั่นตรวจ อย่าปล่อยให้หมดหรือแห้งได้
- ข้อ 4. ต้องหมั่นปิดฝูละอออง อย่าให้จับเปรอะเปื้อนสกปรก
- ข้อ 5. ถ้าปรากฏว่าเกิดการสกปรกขึ้น เป็นรา เป็นสนิม หรือถลอก จะต้องรีบจัดการทำความสะอาด และซ่อมทำเสียทันที อย่าปล่อยให้ทิ้งไว้เป็นอันขาด
- ข้อ 6. ถ้ามีการชำรุดเสียหาย หรือขัดข้องเพียงเล็กน้อย ซึ่งสามารถซ่อมแซมแก้ไขเองได้ ให้รีบจัดการซ่อมแซมแก้ไขเสียเอง ไม่ต้องรอทิ้งไว้ แต่ถ้าพิจารณาเห็นว่าเมื่อจัดการไปโดยพลการ จะไม่เรียบร้อยอาจจะเกิดการเสียหายขึ้นได้ให้รายงานให้ผู้บังคับบัญชา เพื่อขอให้กรมสรรพาวุธทหารเรือจัดการซ่อมแซมแก้ไขต่อไป
- ข้อ 7. การตัดแปลงให้ผิดเพี้ยนไปจากรูปเดิม ต้องได้รับความเห็นชอบจากกรมสรรพาวุธทหารเรือเสียก่อน จะทำไปโดยพลการไม่ได้

ข้อ 8. เครื่องหมาย ตัวเลข หรือตัวอักษรที่ได้ทำหรือเขียนไว้ ถ้าปรากฏว่า ถลอกหรือหรือลบเลือน ต้องรีบจัดการซ่อมทำเสียใหม่ทันที

ข้อ 9. ให้ตรวจสอบและทดลองคุณภาพของการปฏิบัติงานของส่วนต่าง ๆ เป็นครั้งคราวตามโอกาสที่จะอำนวยให้หรือตามกำหนดเวลาที่ได้ออกไว้ และต้องปรับแต่ง หรือแก้ไข ให้ได้ผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ข้อ 10. สรรพาวุธที่ประกอบด้วยวัตถุระเบิด เป็นหน้าที่ของกรมสรรพาวุธทหารเรือ จะต้องถอดวัตถุระเบิดภายในนั้นออกไปทำการตรวจคุณสมบัติตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ สำหรับสรรพาวุธแต่ละประเภทและชนิดนั้น ๆ

มาตรา 77

การปฏิบัติตามสมุดคู่มือ และคำแนะนำ

การระวังรักษาอาวุธทุกชนิด นอกจากจะต้องปฏิบัติตามที่กล่าวมาแล้วนี้ จะต้องปฏิบัติตามสมุดคู่มือ และคำแนะนำสำหรับอาวุธนั้น ๆ โดยเคร่งครัดอีกด้วย

หมวดที่ 12

การเก็บระวังรักษาปืน

มาตรา 78

การเปิดปิดฝักคลุมปืน ข้อ 1. ปืนที่ติดตั้งประจำเรือ ตามปกติให้เปิดฝักคลุมปืนตั้งแต่วันที่ 0730 หรือภายหลังจากความสะอาดเรือแล้ว และปิดเมื่อเวลาขงลงแล้ว

ข้อ 2. ปืนที่ติดตั้งประจำการบนบก ให้เปิดฝักคลุมปืน เมื่อเวลาที่มีการฝึกหัด ศึกษา ชำระอาวุธ รับผิดชอบ หรือเมื่อทางราชการสั่งเป็นพิเศษ

ข้อ 3. ปืนที่อยู่ในคลังสรรพาวุธซึ่งเป็นสถานที่สะอาดปกปิดมิดชิด ไม่ถูกแสงแดด หรือน้ำฝนสาด ให้เปิดฝักคลุมปืน ได้ตลอดเวลา

ข้อ 4. ปืนที่ติดตั้งในเรือ นั้น เมื่อเวลาที่มีการล้างเรือ ขนถ่าย หรือขนสิ่งของที่มีฝุ่นละอองฟุ้งได้ ฝนตก หรือมีคลื่นลมจัด ให้ปิดฝักคลุมปืนเสีย

ข้อ 5. ในระหว่างที่ทำการเปิดฝักคลุมปืน ถ้ามีแดดจัด ให้เอาฝักคลุมไว้เฉพาะส่วนที่อาจจะละลายหรือเสื่อมสภาพได้เมื่อได้รับความร้อนนาน ๆ

มาตรา 79

การหันและกระดกปืน ข้อ 1. ปืนที่ติดตั้งประจำเรือตามปกติ จะต้องหันปากกระบอกปืนไปทางหัวเรือ หรือท้ายเรือขนานกับแนวลำเรือ และกระดกปืนให้กระบอกปืนอยู่ในระดับขอบฟ้า หรือในตำแหน่งที่บังคับของเครื่องห้ามกระดก

ข้อ 2. ปืนที่ติดตั้งบนบกหรือในคลังโดยปกติ จะต้องหันปืนให้ขนานไปในทางเดียวกัน ส่วนจะหันไปในทิศทางใด แล้วแต่ความเหมาะสมของสถานที่ หรืออาจจะหันไปคนละทางก็ได้ แล้วแต่เหตุการณ์

ข้อ 3. การหันกระดกปืน ให้กระทำทุกวัน เว้นปืนในคลังบนบก ให้กระทำสัปดาห์ละครั้ง ในการหันและกระดกปืนด้วยความรวดเร็ว ก่อนที่จะถึงมุมที่ต้องการ ให้ค่อย ๆ ลดความเร็วลงบ้าง ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้ส่วนประกอบของเครื่องหัน และเครื่องกระดกได้รับการกระทบกระเทือนรุนแรง ซึ่งจะทำให้เกิดการสึกหรอมากเกินไป และจะทำให้ปืนเกิดอาการหลวมตัวขึ้นได้

มาตรา 80

การตรวจปืน ทุกเวลาเช้า ภายหลังจากการเปิดฝ้าคลุมปืนออก ให้ตรวจส่วนประกอบของปืนโดยทั่วไป ให้เรียบร้อยอยู่เสมอ

มาตรา 81

การเติมน้ำมัน อากาศ และน้ำ

ข้อ 1. สำหรับปืนประจำการ ในส่วนประกอบที่บรรจุน้ำมันและอากาศ จะต้องเติมไว้ให้เต็มตามกำหนดเสมอ และก่อนที่จะทำการยิงปืนทุกครั้งไป ให้ทำการตรวจสอบเสียให้แน่นอนอีกครั้งหนึ่ง เมื่อได้เห็นว่าน้ำมันสกปรกมากเกินไป ก็ให้จัดการกรอง หรือทำเสียให้สะอาด หรือเปลี่ยนเสียใหม่แล้วแต่จะเห็นสมควร

ข้อ 2. ปืนที่ใช้สำหรับระบายความร้อน ให้เติมน้ำเฉพาะแต่ในเวลาที่จะทำการยิงเท่านั้น ตามปกติห้ามเติมไว้ เพราะจะทำให้กระบอกน้ำ และลำกล้องปืนเป็นสนิมได้ ทั้งนี้เว้นแต่ในเวลาเตรียมพร้อมเพื่อปฏิบัติการฉุกเฉิน ซึ่งไม่มีเวลาเติมน้ำได้ทัน

มาตรา 82

การป้องกันแหวนปล้ำ ข้อ 1. ปืนที่มีสาแหรก พักแหวน ตามปกติต้องเกี่ยวสาแหรก พักแหวนไว้ด้วยเสมอ เพื่อป้องกันแหวนปล้ำ เว้นแต่เมื่อจะทำการยิง ให้ถอดสาแหรกพักแหวนออก

ข้อ 2. ปืนที่มีแหวนส่งเข็มแทงชนวนสำหรับใช้ในการฝึกโดยเฉพาะ เวลาทำการฝึก จะต้องเปลี่ยนใช้แหวนที่จัดไว้โดยเฉพาะเท่านั้น

ข้อ 3. ชองลูกปืนชนิดที่มีแหวน เวลาบรรจุลูกปืนเต็มที เพื่อใช้ราชการ ถ้าจะต้องบรรจุทิ้งไว้ เช่นนั้นเป็นเวลานาน เนื่องจากต้องการจะปฏิบัติการให้ทันทั่วทั้งที่ ควรจะมีชองลูกปืนสำรองอีก 1 ชด เพื่อผลัดเปลี่ยนกันทุก ๆ สามวัน ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้แหวนปล้ำ หรือจะใส่ไว้เพียงชองละครั้งจำนวนลูกปืนก็ได้ทั้งนี้แล้วแต่ผู้บังคับบัญชาจะพิจารณาเห็นสมควร การปฏิบัติการใด ๆ ที่ทำให้แหวนอัดตัว เช่น การขึ้นนก เป็นต้น เมื่อหมดความจำเป็นแล้ว จะต้องทำให้แหวนคลายตัวออกเสียทันที

มาตรา 83

ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับศูนย์ และเครื่องควบคุมการยิง

ข้อ 1. สำหรับปืนประจำการ จะต้องตรวจสอบศูนย์ปืน ศูนย์รวม ผู้คำนวณ และเครื่องควบคุมการยิงอื่น ให้ถูกต้องและใช้การได้เรียบร้อยอยู่เสมอ ก่อนจะทำการยิงทุกครั้งควรมองหาโอกาสทำการตรวจสอบเสียให้แน่นอนอีกครั้งหนึ่ง

ข้อ 2. ศูนย์ปืน ศูนย์รวม ผู้คำนวณ และเครื่องควบคุมการยิงทุกชนิดซึ่งใช้กระจกเลนส์เป็นส่วนอุปกรณ์ที่สำคัญ จะต้องระมัดระวังอย่างยิ่ง เกี่ยวกับความชื้น เพราะความชื้นจะทำให้กระจกเลนส์เสื่อมสภาพได้ง่าย

ข้อ 3. เครื่องต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว เป็นสิ่งละเอียดและประณีต อาจเกิดการคลาดเคลื่อน และชำรุดได้ง่าย ซึ่งจะทำให้เสียผลในความแน่นอนและแม่นยำ เพื่อป้องกันสิ่งที่จะเกิดขึ้นดังกล่าวแล้ว จะต้องระมัดระวังดังนี้

- 1.) ต้องเก็บไว้ในที่หรือหีบสำหรับเก็บ ห้ามปะปนไว้กับสิ่งอื่น
 - 2.) จับต้องด้วยความระมัดระวังอย่าให้กระทบกระแทก หรือตกลงยังพื้น
 - 3.) สำหรับส่วนที่หมุนได้ เช่น ล้อมือ เป็นต้น ห้ามหมุนโดยไม่มีเจตนาจำเป็น
 - 4.) ห้ามถอดหรือทำให้ส่วนใดส่วนหนึ่งคลาดเคลื่อนไปจากที่ ๆ ได้ทำการตรวจสอบไว้ถูกต้องแล้ว
 - 5.) ในเวลาใช้การห้ามหมุนล้อไปสู่วะยะทางหนึ่งทางใด จนเกิดการกระแทกขึ้น ซึ่งจะทำให้ส่วนประกอบบางส่วนเคลื่อนหรือหลุดได้
 - 6.) ส่วนที่ใช้เป็นที่ตั้ง เช่น ศูนย์หน้าหรือศูนย์หลัง ส่วนที่จับหรือยึดศูนย์ให้แน่น และส่วนประกอบที่อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการเล็ง ห้ามขัดถูให้เกิดการสึกหรอ
- ข้อ 4. การทำความสะอาด กระจกเลนส์ของเครื่องต่าง ๆ ให้ใช้เครื่องอุปกรณ์ที่มีไว้สำหรับทำความสะอาดโดยเฉพาะ ถ้าไม่มีก็ต้องใช้สิ่งที่มีสภาพและคุณภาพใกล้เคียงกัน

มาตรา 84

การขัดข้อง เนื่องด้วยลูกปืนหรือกระสุน

ข้อ 1. ลูกปืนที่คับล้ากลิ้งไม่สามารถจะปิดลูกเลื่อนเข้าที่ได้ ถ้าผลัดด้วยมือไม่เข้า ห้ามใช้กำลังดัน ๆ ลูกเลื่อนอัดเข้าไป ให้ถอดลูกปืนที่ติดนั้นออกเสีย และทำเครื่องหมายลูกปืนนั้น ๆ ไว้ แล้วเปลี่ยนบรรจุลูกอื่นแทน ถ้าไม่คับล้ากลิ้งก็ให้ยิงต่อไป ถ้ายังคับอีกให้หยุดยิง แล้วตรวจดูให้ได้ความว่าเป็นเพราะเหตุใด แล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบทันที

ข้อ 2. กระสุนที่บรรจุเข้าไปในล้ากลิ้งแล้วติดล้ากลิ้งถอนไม่ออก ถ้าเป็นกระสุนซ้อมยิงให้ใช้ไม้รูดกระสุนออก แต่ถ้าเป็นกระสุนซึ่งสวมชนวนฐานหรือชนวนหัว ให้ใช้ไม้รูดกระสุนรูดออกด้วยความระมัดระวัง อย่าให้มีการกระทบกระแทก แต่ถ้ากระสุนติดแน่นมากก็ห้ามใช้กำลังรูดต่อไปอีก ให้ยิงกระสุนนั้นเสีย

ข้อ 3. กระจกที่ขึงแล้วติดอยู่ในถ้ำล่อง ซึ่งจะเป็นเพราะกำลังของดินขับไม่แรง หรือเพราะเหตุใดก็ตาม ให้อัดไขสัตว์เข้าไปทางปากกระบอกปืน หนาประมาณ 14 ซม. แล้วอัดผ้าตามเข้าไปให้แน่น รุนด้วยไม้ที่พอดีกับถ้ำล่องอาจจะออกได้ ในการนี้จะต้องทำด้วยความระมัดระวัง ให้การรุกรณะกระจกกระทำด้วยกำลังอันสม่ำเสมออย่าใช้วิธีกระทบกระแทกโดยแรง ถ้าไม่ออกให้ทิ้งไว้ให้เจ้าหน้าที่กรมสรรพาวุธทหารเรือจัดการต่อไป

หมวดที่ 13

การเก็บระวังรักษาลูกปืน

มาตรา 85

วิธีเก็บลูกปืน

- ข้อ 1. ลูกปืนและส่วนประกอบของลูกปืน ต้องเก็บรักษาไว้ในหีบ หรือชั้นตามแบบและขนาดของทางราชการ การเก็บในหีบจะเก็บแยกเป็นนัดดินหีบหนึ่ง กระสุนหีบหนึ่ง หรือเก็บรวมกันนั้นแล้วแต่ขนาดและชนิดของลูกปืน ขนาดของหีบจะทำให้ใหญ่เท่าใดนั้น แล้วแต่ความสะดวกในทางใช้การของปืนขนาดนั้น ๆ สำหรับเก็บ ไพรเมอร์ และชนวน ให้เก็บไว้ในหีบหรือที่เก็บที่ผนึกอากาศ
- ข้อ 2. การเก็บลูกปืนในคลังของกรมสรรพาวุธทหารเรือ ให้แบ่งเก็บลูกปืนรวมไว้จ่ายให้แก่เรือเป็นลำ ๆ ตามอัตราต่าง ๆ ที่ทางราชการกำหนด ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติเวลารับ และจ่าย

มาตรา 86

การระวังรักษา

- ข้อ 1. กระจกบรรจุ ต้องอุดด้วยจุกช่องชนวนหรือสวมชนวนตามลักษณะเหตุการณ์ ถ้าอุดด้วยจุกช่องชนวน ตามช่องเกลียวให้ทำด้วยไขหรือขี้ผึ้งผสมชนิดหนึ่งให้หนาพอสมควร เป็นการผนึกอากาศและให้ไขเกลียวออก ตรวจชำระอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ถ้าสวมชนวนไว้ เมื่อทำไขหรือขี้ผึ้งผสมตามเกลียวและร่องเกลียวแล้ว ต้องทาสีขาวด้วยเชลแลคหรือน้ำมันวานิชพอสมควร
- ข้อ 2. กระจกที่บรรจุด้วยดินกรดพิคริก ห้ามนำเอาตะกั่วหรือออกไซด์ของตะกั่วเข้าไปถูกต้องหรือเอาเก็บไว้ร่วมกับกระจกเหล่านั้นเป็นอันขาด
- ข้อ 3. ต้องระมัดระวังอย่าให้แหวนท้ายกระสุนชำรุด หรือผิดแปลกไปจากเดิมได้เป็นอันขาด
- ข้อ 4. ต้องระวังอย่าให้ลูกปืน หรือส่วนประกอบของลูกปืนได้รับความร้อน หรือความชื้น ซึ่งจะทำให้เกิดอันตราย และเสื่อมสภาพได้ง่าย ถ้าสงสัยว่าจะเสื่อมสภาพ ให้รีบจัดการนำส่งกรมสรรพาวุธทหารเรือ เพื่อตรวจทันที
- ข้อ 5. ลองต่าง ๆ เมื่อใช้ในการยิงแล้ว ต้องเก็บไว้ให้ครบถ้วน อย่าให้สูญหายได้ ถ้าขาดจำนวนไปเพราะเหตุใด ต้องชี้แจงให้กรมสรรพาวุธทหารเรือทราบโดยชัดเจน
- อนึ่ง เมื่อเสร็จจากการยิงแล้ว ถ้ามีเวลาพอ ให้จัดการล้างลองทันที โดยเอาจุ่มในโซดาที่ละลายด้วยน้ำร้อน ล้างให้สะอาด แล้วล้างด้วยน้ำจืด และเช็ดให้แห้งแล้วจึงนำไปเก็บ ถ้าจัดการชำระในวันนั้นไม่ทัน ให้แช่น้ำสบู่ไว้ และทำการชำระในวันต่อไป อย่างไรก็ดี ห้ามทิ้งไว้โดยมิได้ทำอย่างไรเลยเกิน

กว่า 7 วัน ทั้งนี้เพื่อสงวนลงไว้ใช้ราชการต่อไปอีก การล้างลงนั้น ให้ล้างแต่เฉพาะลงลูกปืนใหญ่ และลูกปืนกลตั้งแต่ขนาด 20 มม. ขึ้นไป

ข้อ 6. ชนวน ไพรเมอร์ และแก๊ป เมื่อจะต้องเปิดหีบเพื่อการตรวจหรือใช้ราชการ เมื่อเสร็จแล้ว จะต้องผนึกอากาศหีบหรือห่อของสิ่งนั้นเสียดั้งเดิม หรือปฏิบัติการตามคำแนะนำของการใช้สิ่งนั้น ๆ ถ้าสิ่งใดสงสัยว่าจะเสื่อมสภาพ ให้จัดการส่งกรมสรรพาวุธทหารเรือ เพื่อตรวจ และพิจารณาทันที

ข้อ 7. ลูกปืนซึ่งมีขนาดต่ำกว่า 20 มม. ลงมา โดยปกติเก็บไว้ในหีบหรือห่อ ถ้าฉีกผนึกหรือห่อ กระดาษออกเพื่อใช้ราชการแล้ว จะต้องหมั่นตรวจดูสภาพ ถ้ามีลักษณะผิดปกติสงสัยว่าจะเสื่อมสภาพ ให้รีบนำส่งกรมสรรพาวุธทหารเรือเพื่อตรวจและพิจารณาทันที

ข้อ 8. การระวางรักษาลูกปืน สำหรับหน่วยซึ่งมีวิธีการปฏิบัติในการระวางรักษาเป็นพิเศษ ให้ปฏิบัติตามวิธีนั้น ๆ อย่างเคร่งครัด

มาตรา 87

รายการและเครื่องหมายสำหรับหีบห่อ

ข้อ 1. หีบหรือห่อสำหรับบรรจุลูกปืนหรือส่วนประกอบของลูกปืน สำหรับสิ่งทีเห็นว่าจำเป็น หรือสมควร ให้มีรายการพิมพ์หรือเขียนบนกระดาษปิดไว้ที่หีบหรือห่อนั้นเพื่อแสดงชนิด จำนวน หรือรายการบางอย่างที่กรมสรรพาวุธทหารเรือเห็นว่าจำเป็น

ข้อ 2. นอกจากรายการที่ปิดหีบห่อดังกล่าวแล้ว ถ้าเห็นสมควรก็ให้มีคำแนะนำพิเศษ พิมพ์ หรือเขียนปิดไว้ที่หีบ พร้อมทั้งรูปสิ่งของในหีบนั้น ๆ ด้วย เพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้

ข้อ 3. ให้กรมสรรพาวุธทหารเรือจัดทำตราเครื่องหมายพิเศษขึ้น เพื่อประทับที่ฝาหีบเมื่อมีการจ่ายหรือรับ ถ้าตรานี้ยังไม่ชำรุด เป็นการแสดงว่าจำนวนสิ่งของที่มีในหีบนั้นตรงตามรายการ ไม่ต้องเปิดหีบหีบออกตรวจสอบจำนวนกันก็ได้ แต่ถ้ามีการสงสัย ต้องเปิดหีบออกตรวจสอบเสมอ

มาตรา 88

การทำสีกระสุน

ข้อ 1. เพื่อให้ได้ทราบถึงชนิดและลักษณะของกระสุน ตลอดจนวัตถุระเบิดที่บรรจุอยู่ภายใน และโลหะที่ใช้ทำกระสุนนั้น จึงให้ทำสีกระสุนไว้เป็นเครื่องหมาย ดังต่อไปนี้

- 1.) สีที่ทาไว้ตอนหัวกระสุน หมายถึง ชนิดของวัตถุระเบิดที่บรรจุอยู่ภายในกระสุน
- 2.) สีที่ทาไว้ตอนกลางของกระสุน หมายถึง ชนิดของกระสุน
- 3.) สีที่ทาไว้ตอนท้ายกระสุน หมายถึง โลหะที่ใช้ทำกระสุน

4.) สีที่ทำเป็นแถบวงแหวนโดยรอบตัวกระสุนเหนือแหวนท้ายกระสุน และทับที่ตอนท้ายของกระสุนนั้น หมายถึง ชนิดของการส่องวิถี

ข้อ 2. สีที่ใช้ทาตอนหัวของกระสุน มีดังนี้

- 1.) สีแดง หมายความว่า เป็นดินดำ

2.) สีเหลือง หมายความว่า เป็นดินระเบิดชนิดแรง มีดินไตรโนโตร โคลูออล และดินกรดฟิคริก เป็นต้น

3.) กระจกถูกโคมีสีตอนหัวเหมือนกับตอนกลาง หมายความว่า ไม่มีวัตถุระเบิดภายในนั้น

ข้อ 3. สีที่ใช้ทาตอนกลางของกระจก มีดังนี้

1.) สีเขียวใบไม้ หมายความว่า เป็นกระจกธรรมดา

2.) สีน้ำเงิน หมายความว่า เป็นกระจกเงาเกราะ

3.) สีขาว หมายความว่า เป็นกระจกปราง

4.) สีตะกั่ว หมายความว่า เป็นกระจกสู้อากาศยาน

5.) สีม่วง หมายความว่า เป็นกระจกส่องแสง

6.) สีน้ำเงินอ่อน หมายความว่า เป็นกระจกวัน

7.) สีชมพู หมายความว่า เป็นกระจกเพลิง

8.) สีดำ หมายความว่า เป็นกระจกซ้อมยิง

9.) ไม่ทาสี หมายความว่า เป็นกระจกทดลอง

ข้อ 4. สีที่ใช้ทาตอนท้ายของกระจกมีดังนี้

1.) สีขาว หมายความว่า เป็นกระจกที่ทำด้วยเหล็กกล้า

2.) สีดำ หมายความว่า เป็นกระจกที่ทำด้วยเหล็กหล่อ

ข้อ 5. การแบ่งส่วนของกระจกออกเป็นตอน ๆ สำหรับการทาสีกระจกนั้น ให้มีกำหนดดังนี้

1.) ความยาวของกระจกที่ใช้ในการทาสีเครื่องหมาย ให้นับจากขอบบนของแหวนท้ายกระจกขึ้นไป จนถึงปลายสุดของหัวกระจก ถ้ากระจกนั้นสวมชนวนหรือจุกช่องชนวน ก็ไม่นับสิ่งทั้งสองนี้เข้าเป็นความยาวของกระจก

2.) ตอนหัว ตอนกลาง และตอนท้ายของกระจก แบ่งออกเป็นความยาวเท่า ๆ กันทั้งสามตอน

ข้อ 6. สีที่ใช้ทาตัวกระจกตอนที่ถัดจากขอบล่างของแหวนท้ายกระจกลงมา นั้น ให้ใช้สีอย่างเดียวกับที่ทาตอนท้ายกระจก

ข้อ 7. สีสำหรับแสดงว่าเป็นกระจกส่องวิถีนั้น มีดังนี้

1.) แถบวงแหวนสีแดง หมายความว่า กระจกส่องวิถิ ชนิดแสง

2.) แถบวงแหวนสีเหลือง หมายความว่า กระจกส่องวิถิ ชนิดควัน

ความกว้างของแถบวงแหวนสีนี้ ให้ใช้ $1/15$ ของความยาวของกระจกนั้นจากขอบบนของแหวนท้ายกระจกขึ้นไป แถบนี้ให้อยู่เหนือขอบบนของแหวนท้ายกระจก เท่ากับความกว้างของแถบ

ข้อ 8. เมื่อมีชนิดของกระจกเพิ่มขึ้น นอกจากที่ระบุไว้แล้ว ให้เป็นหน้าที่ของกรมสรรพาวุธทหารเรือกำหนดสีของกระจก เพิ่มเติมขึ้นตามสมควร

มาตรา 89

สรรพาวุธที่มีลักษณะโดยอนุโลมอย่างลูกปืน

ลูกกระเบิดที่ใช้ทิ้งจากอากาศ ลูกกระเบิดที่ใช้ในการรบทางบก และอาวุธที่ใช้ยิงไปข้างหน้า ลักษณะเช่นเดียวกับ ลูกปืน เช่น เฮจฮอก เป็นต้น ให้อนุโลมเข้าอยู่ในจำพวกลูกปืน ฉะนั้น จึงให้มีการปฏิบัติในการเก็บระวางรักษาเช่นเดียวกับลูกปืน

หมวดที่ 14

การเก็บระวางรักษาตอร์ปิโด

มาตรา 90

ประวัติตอร์ปิโด

ข้อ 1. ตอร์ปิโดทุกลูกจะต้องมีประวัติไว้ เมื่อทำการถอดประกอบ ซ่อม ทดลองส่วนต่าง ๆ ทดลองทางเสือ ทดลองยิง ได้ผลอย่างไร ปฏิบัติอย่างไร ให้บันทึกลงประวัติไว้ ประวัติแยกเป็น 3 ประเภท คือ

1.) ประวัติพิศดาร สำหรับจดรายละเอียดทุกอย่างที่เกี่ยวกับตอร์ปิโด จดการซ่อม การแก้ไข หรือการเปลี่ยนแปลงทุกประเภท ตลอดจน การทดลองส่วนต่าง ๆ และการทดลองสอบอาการเป็นส่วน ๆ

2.) ประวัติทดลอง สำหรับจดผลของการทดลองอาการทางเสือไว้ทุกประเภท เช่น ทดลองด้วยมือ ทดลองรวม และทดลองไดอะแกรม ซึ่งเป็นเกณฑ์สำหรับใช้ในการหัดยิง หรือใช้รบ

3.) ประวัติยิง สำหรับจด ปี เดือน วัน เวลา ตำบลยิง ลักษณะอุตุ ประเภทการยิง อัตราบรรจุต่าง ๆ อัตราตั้งเครื่องต่าง ๆ ในเวลายิง ผลการยิง ในระยะต่าง ๆ พร้อมทั้งความเร็ว ระยะทาง ความลึก ความแม่นยำ เมื่อยิงแล้วต้องจดสิ่งที่เหลือตลอดจนอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนความเห็นอื่น ๆ ที่ควรจด

ข้อ 2. ประวัติสามประเภทนี้ เจ้าหน้าที่คลังตอร์ปิโด กรมสรรพาวุธทหารเรือเป็นผู้รักษา เมื่อจ่ายตอร์ปิโดให้เรือไปจะต้องจ่ายประวัติทดลองและประวัติยิงสำหรับตอร์ปิโดลูกนั้น ๆ ไปด้วย ทางเรือจะต้องบรรจุ ตั้ง และทดลองส่วนต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่ปรากฏอยู่ในประวัตินั้นเสมอ จักปฏิบัติอย่างอื่นไม่ได้ และจะต้องลงประวัติทั้งสองนี้ให้เรียบร้อยเมื่อทำการยิงแล้ว

มาตรา 91

การระวางรักษาตอร์ปิโดในคลังบนบก

ข้อ 1. ทุกวันจะต้องมีการตรวจดูความสะอาดภายนอก

ข้อ 2. ทุกสัปดาห์ จะต้องมีการปฏิบัติ ดังนี้

1.) หมุนใบจักรตอร์ปิโดอย่างน้อย 10 รอบ

2.) กระจกทางเสือนอน ขึ้น ลง ด้วยมือ อย่างน้อย 5 ครั้ง เพื่อตรวจอาการเคลื่อนไหวของก้านต่อทางเสือ ถ้าฝืดจะต้องหยอดน้ำมันตามข้อต่อต่าง ๆ ทันที

ข้อ 3. ทุก 2 สัปดาห์ จะต้องหมุนตอร์ปิโดกลับขึ้นลงให้ตรงเส้นดิ่ง เพื่อให้ น้ำมันเปลี่ยนที่ และ เพื่อตรวจชำระสนิมตามเนื้อเหล็กที่ทับอยู่กับแท่น

ข้อ 4. ทุก 6 เดือน ต้องสอบผลการทดลองหางเสือว่าจะตรงกับที่ได้ทดลองไว้ครั้งสุดท้ายหรือไม่ ถ้าตรงกันก็ให้นำเก็บไว้ตามเดิม ถ้าได้ผลไม่ตรงกัน ให้ส่งหมวดทดลองตอร์ปิโด กรมสรรพาวุธทหารเรือทำการปรับแก้ไขและทดลองใหม่

ข้อ 5. ทุกปี ต้องส่งตอร์ปิโดประเภทประจำการไปให้หมวดทดลองตอร์ปิโด กรมสรรพาวุธทหารเรือ เพื่อชำระใหญ่

ข้อ 6. ทุก 3 ปี ต้องส่งตอร์ปิโดประเภทประจำการไปให้หมวดทดลองตอร์ปิโดทำการชำระใหญ่และทดลอง

มาตรา 92

การระวังรักษาตอร์ปิโดในเรือ

ข้อ 1. ทุกวันจะต้องให้มีการปฏิบัติดังนี้

1.) สำหรับตอร์ปิโดประจำการเตรียมพร้อม

- ก.) หมุนใบจักร
- ข.) กระจกหางเสือ
- ค.) วัดอากาศ
- ง.) ตรวจอากาศรั่วในห้องลับ
- จ.) เติมน้ำมันทุกแห่ง
- ฉ.) ซิลอน้ำมันเท่าที่จำเป็น
- ช.) ตรวจการตั้งส่วนต่าง ๆ

หากมีความจำเป็นที่ไม่อาจจะตรวจได้ทุกข้อเนื่องจากเอาตอร์ปิโดออกจากห้องไม่ได้สะดวก ก็ให้ปฏิบัติใน ก.) และ ข.) เป็นอย่างน้อย ส่วนการปฏิบัติพิเศษอื่น ๆ ให้เป็นไปตามสมุดคู่มือของตอร์ปิโดแบบนั้น ๆ

2.) สำหรับตอร์ปิโดประจำการปกติ

- ก.) หมุนใบจักร
- ข.) กระจกหางเสือ
- ค.) ซิลอน้ำมันเท่าที่จำเป็น

ข้อ 2. ทุกสัปดาห์ ให้มีการปฏิบัติดังนี้

ตรวจสอบอาการไฮโรให้แน่นอน เพราะไฮโรอาจจะเกิดสนิมได้ภายใน 10 วัน ฉะนั้น สำหรับตอร์ปิโดเตรียมพร้อม ทุกสัปดาห์จะต้องถอดไฮโรออกมาตรวจหาร่องรอยที่เกิดสนิมหรือความชื้น ตรวจตั้งมุมไฮโร ตรวจอาการเครื่องรับ และตรวจอาการความเรียบร้อยต่าง ๆ ทิ้งไป เมื่อเอาไฮโรเข้าที่แล้ว ต้องทดลองอาการไฮโร และหางเสือตั้ง รายละเอียดของงานนี้ ให้ปฏิบัติตามสมุดคู่มือเฉพาะตอร์ปิโดแบบนั้น ๆ

ข้อ 3. สำหรับตอร์ปิโดที่บรรจุอยู่ในท่อได้นำ ให้ปฏิบัติตามข้อ 1. และ ข้อ 2. วันละ 1 ลูก
หมุนเวียนกันไป

ข้อ 4. สำหรับตอร์ปิโดที่ประจำการอยู่ในเรือขนาดเล็ก ซึ่งไม่สามารถทำได้ขณะเรือออกทะเล
ให้ทำเมื่อเรือกลับเข้าท่า

ข้อ 5. ทุกเดือนให้มีการปฏิบัติ ดังนี้

ก.) ตรวจสอบอาการไฮโดรตามข้อ 2.

ข.) ตรวจสอบความเร็วรอบตลอดลูก

ค.) ถ่ายสิ่งต่าง ๆ ทำการบรรจุใหม่

ง.) ทำการชำระธรรมดา

จ.) เมื่อประกอบเข้าที่เรียบร้อยแล้ว ทดลองสอบผลทางเสื่อนอน

ฉ.) ทดลองเดินเครื่อง

เสร็จแล้วบรรจุสิ่งต่าง ๆ เข้าที่ตามฐานตอร์ปิโด

มาตรา 93

การระวังรักษาท่อตอร์ปิโด

การระวังรักษาท่อตอร์ปิโด ให้มีการปฏิบัติ ดังนี้

ข้อ 1. ทุกวัน

1.) ปิด เปิด ผ้าใบคลุมท่อ เช่นเดียวกับปืน

2.) ทดลองเครื่องยิง และเครื่องติดต่อ

3.) ทดลองอาการขอขีดนำทาง และขอเกี่ยวบนบก

4.) ทดลองเครื่องหัน

5.) การหันท่อ ตามปกติให้หันไปอยู่ที่ศูนย์เสมอ

ถ้ามีลูกอยู่ภายในท่อตอร์ปิโด ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ ในการทดลองสิ่งต่าง ๆ

ข้อ 2. ทุกสัปดาห์

1.) ทดลองยิงเปล่า

2.) หยอดน้ำมันต่าง ๆ

3.) ทดลองเครื่องควบคุมการยิง และใส่จาระบีตามที่ต่าง ๆ

ข้อ 3. ทุกเดือน

1.) ถอดและทำความสะอาดเครื่องยิง

2.) ทดลองแผ่นอัดต่าง

3.) ทดลองรั้วลื่นต่าง ๆ และตรวจอากาศ

4.) ทำความสะอาดแท่นท่อ

ข้อ 4. ทุกปี

- 1.) ถอดส่วนต่าง ๆ ออก ทำความสะอาดแล้วประกอบทดลองใหม่
- 2.) เปลี่ยนแผ่นอัดต่าง ๆ

มาตรา 94

การระวังรักษาหัวรบ

ข้อ 1. การระวังรักษาหัวรบในคลัง ให้ปฏิบัติดังนี้

- 1.) หัวรบที่บรรจุดินระเบิดเป็นก้อน ๆ ให้เก็บดินไว้ต่างหาก
- 2.) ทำความสะอาดภายนอก ซิลิมน้ำมันบาง ๆ ตรวจภายในไม่ให้แลคเกอร์กะเทาะ หรือเกิด

สนิมเป็นอันขาด

- 3.) หัวรบที่บรรจุดินหลอม ให้เก็บรวมไว้เป็นชนิด ๆ
- 4.) ขนวนต่าง ๆ และดินหุ ให้แยกเก็บไว้เป็นชนิด ๆ
- 5.) ต้องส่งวัตถุระเบิดต่าง ๆ ให้กองดินระเบิด กรมสรรพาวุธทหารเรือตรวจคุณสมบัติทุกปี

ข้อ 2. การระวังรักษาหัวรบในเรือ ให้ปฏิบัติดังนี้

1.) การปฏิบัติต่อหัวรบ เช่น ในการลำเลียง เป็นต้น ต้องใช้ความระวังเป็นพิเศษ เพราะเปลือกหัวรบทำด้วยเหล็กหรือบรอนซ์ บางมาก ต้องมีนายทหารสัญญาบัตรควบคุมดูแลในการนี้ 1 นาย

2.) การซิลิมน้ำมันภายนอก ให้ซิลิบบาง ๆ เพื่อกันมิให้ไหลไปตามช่องสวมโก๊ ซึ่งจะทำให้ดินเสีย ต้องคอยหมั่นเช็ดคอยให้น้ำมันขังอยู่ในช่องนี้เป็นอันขาด

3.) ต้องตรวจยางอัดตามส่วนต่าง ๆ เมื่อเห็นว่าเสื่อมคุณสมบัติ ให้จัดการเปลี่ยนใหม่ทันที

4.) สำหรับท่อได้น้ำ เมื่อเปิดน้ำเข้าท่อแล้วไม่ได้ยิง ต้องเอาโก๊ออกตรวจทันที เพื่อคว่าใบพัดหมุนหรือเปล่า และน้ำเข้าไปหรือไม่ และให้จัดการทำความสะอาดทันที ถ้าปรากฏว่าน้ำเข้าไปในหัวรบเมื่อเรือกลับเข้าท่า ให้ส่งเจ้าหน้าที่กรมสรรพาวุธทหารเรือตรวจในโอกาสแรก

5.) หัวรบที่บรรจุดินระเบิดเป็นก้อน ให้เอาออกตรวจทุก ๆ 6 เดือน

มาตรา 95

การรักษาเครื่องอุปกรณ์ตอร์ปิโด

ข้อ 1. เครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการตอร์ปิโด ที่เก็บไว้ในคลัง ให้แยกไว้เป็นพวก ๆ เพื่อสะดวกในการรับจ่าย และตรวจตรา และให้มีการชำระทำความสะอาดทุก 6 เดือน

ข้อ 2. สำหรับสิ่งที่เก็บไว้ในเรือ ให้ปฏิบัติดังนี้

- 1.) เครื่องอุปกรณ์ที่ประจำที่ ให้ตรวจทำความสะอาดทุกสัปดาห์
- 2.) เครื่องมือ เครื่องใช้ที่เก็บไว้ในหีบ ให้ทำความสะอาดทุกเดือน

มาตรา 96

การทาสี

- ข้อ 1. หัวหัดทุกชนิด ให้ทาสีแดง เพื่อจะได้เห็นชัดในเวลาเก็บตอร์ปิโด
- ข้อ 2. จุดศูนย์กลางน้ำหนักรของตอร์ปิโด เวลาต่อหัวรบ ให้ทาสีแดงเป็นรูปวงกลม จุดศูนย์กลางน้ำหนักรเวลาต่อหัวหัดทาสีแดงเป็นรูปกากะบาด จุดศูนย์กลางน้ำหนักรเวลาไม่ต่อหัวอย่างใด ทาสีแดงเป็นรูปสี่เหลี่ยม ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการยกลูกตอร์ปิโดขึ้นลง

หมวดที่ 15

การเก็บระวังรักษาทุ่นระเบิด ลูกระเบิดเล็ก และอาวุธประเภทเฮฮอก

มาตรา 97

การเก็บระวังรักษาทุ่นระเบิดในคลังบนบก

การเก็บระวังรักษาทุ่นระเบิด ให้ปฏิบัติดังนี้

ข้อ 1. ทุกวัน

ชำระธรรมดา ปิดผง เช็ดฝุ่นละออง เช็ดน้ำมันเก่า ชัดสนิม แด้มสี และตรวจความเรียบร้อยส่วนภายนอกทั่ว ๆ ไป เสร็จแล้วชโลมน้ำมันตามที่ ๆ ไม่ได้รมยาหรือทาสีแต่พอสมควร

ข้อ 2. ทุกสัปดาห์

ตรวจความสะอาดเรียบร้อยบรรดาขีดยีตรง และล้อของลูกถ่วง หรือฐานสำหรับรองรับตัวทุ่นระเบิด

ข้อ 3. ทุกเดือน

ตรวจความสะอาดเรียบร้อยของบรรดาส่วนประกอบต่าง ๆ ที่แยกเก็บไว้ต่างหาก

ข้อ 4. ทุก 4 เดือน

จัดการชำระภายใน และตรวจความสะอาดเรียบร้อยภายในของตัวทุ่นระเบิด

ข้อ 5. ทุก 6 เดือน

1.) ตรวจสอบอาการ และชำระเครื่องรักษาระดับ

2.) ตรวจและทดลองเครื่องต่อทางไฟ

3.) เปลี่ยนหน้าที่แหวนเครื่องต่อทางไฟ

4.) ตรวจหนังอัดแผ่นน้ำต่าง ๆ โดยทั่วไป

ข้อ 6. ทุกปี

1.) จัดการชำระใหญ่

2.) ตรวจสอบ ทดลองสายไฟ และเครื่องต่อสายไฟ

3.) ตรวจสอบทดลองวงจรไฟฟ้าสำหรับจุดชนวนไฟฟ้าของทุ่นระเบิด

ข้อ 7. เพื่อให้ทุ่นระเบิดอยู่ในลักษณะพร้อม และเครื่องประกอบทุกส่วนทำการได้ถูกต้องเรียบร้อย นอกจากจะต้องตรวจสอบทดลองส่วนต่าง ๆ ตามปกติที่กระทำภายในคลังแล้ว ให้หาโอกาสทดลองทุ่นระเบิดจริง ๆ เป็นครั้งคราวด้วย

มาตรา 98

การเก็บรักษาทุ่นระเบิดในเรือ

ข้อ 1. เรือใดได้รับทุ่นระเบิดจากกรมสรรพาวุธทหารเรือ ให้ปฏิบัติดังนี้

1.) สำหรับเรือทุ่นระเบิด ให้จัดเก็บไว้ในคลังทุ่นระเบิดเสมอ เว้นแต่เมื่อคลังหรือที่เก็บ จัดไว้ไม่พอ จึงให้เก็บไว้บนรางบนคาคฟ้าเรือได้

2.) สำหรับเรืออื่น ๆ ที่ทำหน้าที่ทิ้งทุ่นระเบิดได้ และไม่มีคลังเก็บตั้งเรือทุ่นระเบิดนั้น ให้จัดวางไว้บนรางบนคาคฟ้าเรือ หรือที่ ๆ จัดไว้สำหรับทิ้งทุ่นระเบิดตามชนิดของเรือได้

ข้อ 2. ทุ่นระเบิดที่เก็บไว้ในเรือ ขอยีตรางหรือเครื่องยึดทุ่นระเบิดให้อยู่กับที่นั้น เป็นของสำคัญมาก ต้องหมั่นตรวจความเรียบร้อยอยู่เสมอ โดยปกติ ให้ตรวจสัปดาห์ละครั้ง แต่ถ้าโอกาสใดคลื่นลมจัด ให้ตรวจขอยีตราง หรือเครื่องยึดนี้ให้ทั่วถึงกัน ถ้าปรากฏว่าหลวมหรือยึดไม่แน่น ให้กวาดเสียให้มั่นคง ถ้าชำรุด ให้รีบจัดการแก้ไขทันที

ข้อ 3. ทุ่นระเบิดที่ได้รับจากคลังกรมสรรพาวุธทหารเรือ ไปเป็นเวลา 1 ปีแล้ว ควรส่งคืนคลังกรมสรรพาวุธ เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้พิจารณาจัดการตรวจสอบทดลองรายการต่าง ๆ ตามกำหนดต่อไป

ข้อ 4. การเก็บระวางรักษาทุ่นระเบิดในเรือ นอกจากให้ปฏิบัติตามข้อความดังกล่าวแล้วข้างต้น ให้ปฏิบัติตามวิธีการเก็บ ระวางรักษาทุ่นระเบิดในคลังบนบกโดยอนุโลมอีกด้วย

มาตรา 99

ข้อปฏิบัติเมื่อมีทุ่นระเบิดประจำการอยู่ในเรือ

เรือใดเมื่อมีทุ่นระเบิดประจำการอยู่ในเรือ ให้ปฏิบัติดังนี้

ข้อ 1. ให้กำหนดเขตการใช้ไฟ การสูบบุหรี่ ฯลฯ ให้ห่างจากบริเวณเก็บทุ่นระเบิดจนพ้นเขตอันตราย

ข้อ 2. ห้ามลำเลียงเชื้อเพลิงชนิดไวไฟ หรือลำเลียงวัตถุระเบิดที่อาจเกิดอันตรายได้ง่าย เว้นแต่ในกรณีที่จำเป็นยิ่ง

ข้อ 3. ห้ามทำการกวาดทุ่นระเบิด

ข้อ 4. ห้ามนำสิ่งของเครื่องใช้อื่น ๆ นอกจากสำหรับใช้ในกิจการทุ่นระเบิดโดยเฉพาะ ไปเก็บไว้ในระวางทุ่นระเบิด เมื่อมีทุ่นระเบิดเก็บอยู่

ข้อ 5. ไม่ควรให้มีการเคาะสนิมด้วยวิธีใด ๆ ในระวางทุ่นระเบิด หรือในบริเวณที่ทุ่นระเบิดเก็บอยู่ ถ้าจำเป็นให้ใช้วิธีชุบด้วยเหล็กชุบ ทั้งนี้เพื่อป้องกันอันตรายอันเกิดจากความประมาทเลินเล่อของผู้ปฏิบัติงาน

ข้อ 6. ห้ามทำการเชื่อมหรือประสานด้วยวิธีการใด ๆ ในบริเวณที่มีทุ่นระเบิดเก็บอยู่

มาตรา 100

ข้อปฏิบัติเมื่อมีทุ่นระเบิดประจำการเตรียมพร้อมอยู่ในเรือ

เรือใดที่มีทุ่นระเบิดประจำการเตรียมพร้อมอยู่ในเรือ หรือในขณะที่ทำการลำเลียงทุ่นระเบิด ประเภทนี้ให้แก่กันอยู่ ให้ปฏิบัติดังนี้

ข้อ 1. ให้อธิบายให้ทหารทราบถึงลักษณะอาการ และเหตุที่ทำให้เกิดการระเบิดขึ้นได้

ข้อ 2. ให้ปิดห้องวิทย์ ใส่กุญแจ และเอาสายอากาศลงม้วนเก็บไว้เสีย จนการใช้วิทย์จนกว่าจะ ได้ถึงทุ่นระเบิดนั้นเสร็จแล้ว และออกพ้นจากสนามทุ่นระเบิดไกลพอสมควร หรือถ้าเป็นเวลาลำเลียง ให้แก่กันอยู่ ก็ต้องให้เสร็จการลำเลียง ทั้งเรือที่ได้รับทุ่นระเบิดนั้นได้ออกไปพ้นแล้วเป็นระยะอย่างน้อย ไม่ต่ำกว่า 400 เมตร

ข้อ 3. ห้ามเข้าใกล้สถานีวิทย์ที่กำลังทำงานในระยะต่ำกว่า 400 เมตร

ข้อ 4. ถ้าไม่จำเป็น ไม่ควรเข้าไปร่วมการทดสอบใกล้ ๆ กับเรืออื่น ๆ

ข้อ 5. ไม่ควรทำการลำเลียง หรือขนย้ายสรรพวัตถุใหญ่ ๆ หนัก ๆ ผ่านเข้าไปในบริเวณที่ทุ่นระเบิดประเภทนี้วางอยู่

ข้อ 6. ในการลำเลียง หรือเข็นทุ่นระเบิด ไปมาตามราง ต้องระมัดระวังและทำงานด้วยความ รอบคอบ ส่วนใดของทุ่นระเบิดที่ห้ามจับต้องแล้ว ต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด

ข้อ 7. ต้องจัดยามพิเศษเพื่อคอยดูแลทุ่นระเบิด และคอยห้ามผู้คนเข้าไปพลุกพล่านในบริเวณที่ มีทุ่นระเบิดวางอยู่

ข้อ 8. ถ้ายังไม่ได้ถึงทุ่นระเบิดนั้นอีกนาน เวลากลางวันหากแดดร้อนจัด สำหรับเรือลาดฟ้าเปิด ให้กางเพดาน หรือใช้คลุมทุ่นระเบิดไว้เสียก่อน และควรให้มีน้ำรอไว้ด้วย แต่ต้องระวังอย่าให้เปียกโชก ถึงกับความชื้นเข้าไปภายในทุ่นระเบิดได้ หรือทำให้สิ่งที่เปียกน้ำไม่ได้ของส่วนประกอบของตัวทุ่น ระเบิดเปียกเป็นอันขาด เวลาฝนตกหรือทะเลมีคลื่นลมจัด ต้องจัดการคลุมทุ่นระเบิดไว้ให้มิดชิด และยึด ทุ่นระเบิดไว้ให้มั่นคง ระวังอย่าให้ตกน้ำ หรือเกิดอุบัติเหตุล้มลงเป็นอันขาด เพราะจะทำให้เกิดอันตราย ฉะนั้นการจัดทุ่นระเบิดให้อยู่ในลักษณะพร้อมที่จะทิ้งเช่นนี้ จึงให้จัดทำในโอกาสที่เรือเข้าใกล้ตำบลที่ จะทิ้ง ไม่ควรจะทำไว้ก่อนแต่เนิ่น ๆ

มาตรา 101

ข้อปฏิบัติเมื่อลำเลียงทุ่นระเบิด

เรือใด ๆ ก่อนทำการลำเลียงทุ่นระเบิด ทั้งเรือจ่ายและเรือรับ ให้เตรียมการเสียก่อน ดังนี้

1.) เรือจ่าย ให้เตรียมทุ่นระเบิดเท่าจำนวนที่ต้องจ่ายไว้ให้ครบถ้วน แล้วตรวจตราเครื่องลำเลียง ทุกอย่างให้เรียบร้อย

2.) เรือรับ ต้องจัดเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้ในการรับทุ่นระเบิด ตลอดจนที่เก็บทุ่นระเบิดให้ เรียบร้อย อย่าให้มีสิ่งกีดขวางต่อการปฏิบัติงานได้

3.) เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ทั้งในเรือจ่าย และเรือรับ ควรจัดให้พร้อมตามหน้าที่และให้ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ ไม่ประมาทเลินเล่อ

มาตรา 102

การเก็บระวางรักษาถูกระเบิดลึกลงในคลังบนบก

ข้อ 1. การเก็บถูกระเบิดลึกลงในคลังบนบก ให้วางตั้ง และต้องมีไม้กระดานรองไว้ทุกลูก เพื่อกันความชื้นซึ่งจะทำให้ส่วนต่าง ๆ ที่ติดอยู่กับพื้นคลังนั้น เป็นสนิม

ข้อ 2. สนิมเป็นอันตรายต่ออาวุธชนิดนี้มาก ต้องระวางทุก ๆ สิ่งอย่าให้เกิดสนิมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่ช่องสวมโก๊ และช่องสวมดินหู ต้องมีฝาปิดไว้เสมอ

ข้อ 3. วงแหวนต่าง ๆ และแผ่นน้ำซึ่งมีใช้อยู่ในถูกระเบิดลึกลงทุก ๆ ไปนั้น เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในบรรดาส่วนประกอบของถูกระเบิดลึกลง จะต้องระมัดระวังให้เป็นไปด้วยดีเท่าที่จะทำได้ เพราะถ้าของจำพวกนี้เสียแล้ว จะทำให้ถูกระเบิดลึกลงที่ยังหรือทิ้งไปนั้นด้านได้

ข้อ 4. ในการเก็บระวางรักษาถูกระเบิดลึกลงในคลังบนบก นอกจากจะต้องปฏิบัติดังกล่าวแล้วข้างต้น ให้มีการปฏิบัติเป็นประจำ ดังต่อไปนี้

1.) ทุกวัน

ตัวถูกระเบิดลึกลง ให้ปิดฝา เช็ดฝุ่นละออง ขัดสนิม แแต่มีสี และตรวจความเรียบร้อยส่วนภายนอกทั่ว ๆ ไป

2.) ทุกสัปดาห์

ตัวถูกระเบิดลึกลง ให้หันด้านอับออกสู่ด้านโปร่งบ้างตามสมควร

3.) ทุกเดือน

ตัวถูกระเบิดลึกลง ให้ตรวจความสะอาดเรียบร้อยภายในช่องสวมเครื่องโก๊ หรือช่องใน หากปรากฏว่าน้ำมันวานิชที่ทาไว้ กระจายหรือเป็นสนิม ให้ทำความสะอาดทันที

4.) ทุก 3 เดือน

ก.) ให้ทำความสะอาดทั่ว ๆ ไป และตรวจฝาปิดช่องบรรจุดินระเบิด

ข.) ให้ตรวจความเรียบร้อยตัวโก๊ และส่วนประกอบต่าง ๆ

5.) ทุกปี

ทุกอย่างที่เกี่ยวกับถูกระเบิดลึกลง ให้ตรวจความเรียบร้อย และทำความสะอาด เฉพาะ โก๊ถ้าจำเป็น ให้ตรวจสอบทดลองอาการ และดูความเรียบร้อยของส่วนประกอบต่าง ๆ ให้ทั่วถึงกัน

มาตรา 103

การเก็บรักษาถูกระเบิดลึกลงในเรือ

ข้อ 1. ถูกระเบิดลึกลงที่เรือได้รับไป ตามปกติให้เก็บไว้ในคลังเสมอ เว้นแต่ในกรณีจำเป็น ให้บรรจุไว้ในเครื่องบรรจุ หรือในราง หรือแท่นปล่อย ซึ่งอยู่บนดาดฟ้าเรือเต็มอัตราได้

ข้อ 2. ลูกกระบีดักที่อยู่ตามทีต่าง ๆ บนคาคฟ้าเรือ อย่าปล่อยให้ตากแดดตากฝน ให้ใช้ผ้าคลุมหรือกำบังเสีย บรรดาลูกกระบีดักประจำการซึ่งอยู่บนคาคฟ้าเรือ หากเปียกน้ำเพราะฝนตกหนักก็ดี หรือคลื่นซัดเปียกอยู่เป็นเวลานาน ๆ ก็ดี เมื่อฝนหาย หรือคลื่นลมสงบแล้ว ให้รีบตรวจ และทำความสะอาดเสียโดยเร็ว ถ้าจำเป็นให้ถอดเครื่องโก้และคินหูออกตรวจเสียด้วย

ข้อ 3. การเก็บลูกกระบีดักประจำการเตรียมไว้บนคาคฟ้าเรือ ต้องเป็นที่ปลอดภัยจากอำนาจผลักดันของอากาศธาตุ อันเกิดจากการยิงปืนใหญ่กระบอกที่อยู่ใกล้ที่สุดในที่นั้น ๆ ของเรือตามที่กำหนดไว้ในสมุดคู่มือ และคำแนะนำของลูกกระบีดักประเภทหนึ่ง ๆ

ข้อ 4. เรือที่มีลูกกระบีดักประจำการเตรียมพร้อม บรรจุกู้ที่ท่อยิง และที่เครื่องทิ้ง เวลาแล่นกลับเข้าสู่ท่าเรือสถานี หรือเดินในขบวนเรียงตามกัน ให้ตรวจเครื่องยึดลูกกระบีดักให้แน่นและมั่นคง

ข้อ 5. ให้ปฏิบัติตามข้อความในมาตรา 102 ซึ่งกล่าวไว้สำหรับการเก็บระวางรักษาในคลังบนบก โดยอนุโลม และให้มีการปฏิบัติเป็นประจำ ดังนี้

1.) ทุกสัปดาห์

ของคินหูที่บรรจุไว้ในลูกเตรียมพร้อม ให้ทดลองอาการเคลื่อนตัวภายในช่องคินหูตามสมควร

2.) ทุก 3 เดือน

โก้ที่บรรจุไว้ในลูกเตรียมพร้อม ให้ถอดออกตรวจทำความสะอาดเรียบร้อย เสร็จแล้วบรรจุเข้าที่ตามเดิม

3.) ทุก 3 เดือน

ก.) ช่องคินหู ให้ถอดออกทำความสะอาด ซิลิโคนน้ำมันบาง ๆ และตรวจทดลองแหวนยาง

ข.) โก้ ให้ตรวจความเรียบร้อย ทดลองอาการของการกระทำงานตามหน้าที่และทดลองลักษณะนิรภัย

ค.) เครื่องวัดกำลังดัน ให้ตรวจสอบทดลองกับเครื่องมาตรฐาน

4.) ทุก 6 เดือน

โก้ ให้ตรวจความผิมน้ำ ทดลองอาการของเข็มแทงชนวน ทดลองอาการทำงานตามหน้าที่ และทดลองลักษณะนิรภัย

5.) ทุกปี

ก.) ตัวลูกกระบีดักและคินหู ส่งกลับคลังบก

ข.) โก้ ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับใน 4.)

มาตรา 104

การเก็บระวางรักษาเครื่องยิงเครื่องทิ้งในคลังบนบก

การเก็บระวางรักษาเครื่องยิงและเครื่องทิ้งลูกกระบีดักในคลังบนบก ให้ปฏิบัติดังนี้

ข้อ 1. สำหรับเครื่องยิงลูกกระบีดัก ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับปืนใหญ่ การเก็บในคลัง ให้เก็บดังเก็บปืนใหญ่ ส่วนเครื่องทิ้งลูกกระบีดักนั้น ก็ให้เก็บดังเครื่องยิงโดยอนุโลม และอาจจะวางซ้อนทับกันได้ แต่ต้องให้โปร่งและสะดวกแก่เจ้าหน้าที่จะเข้าไปตรวจทำความสะอาดได้โดยทั่วถึงกัน

ข้อ 2. การระวังรักษา ให้มีการปฏิบัติเป็นประจำ ดังนี้

1.) ทุกวัน

ปิดผง เช็ดฝุ่นละออง ขัดสนิม เติ้มสี และชโลมน้ำมัน

2.) ทุกสัปดาห์

ก.) เครื่องยิง ให้ตรวจความสะอาดเรียบร้อยของถาดรองลูกกระเบิดเล็ก และเครื่องประกอบ

ข.) เครื่องทิ้ง ให้ตรวจความสะอาดเรียบร้อยของเครื่องกลไพล่อยลูกกระเบิดเล็ก

3.) ทุกเดือน

ให้ตรวจความเรียบร้อยของเครื่องมือ เครื่องอะไหล่ และส่วนประกอบที่แยกเก็บไว้ต่างหาก

4.) ทุก 6 เดือน

ตรวจความสะอาดเครื่องปล่อยลูกกระเบิดเล็กด้วยกำลังน้ำทุกส่วน

5.) ทุกปี

ทำการชำระใหญ่ทั้งเครื่องยิง และเครื่องทิ้งลูกกระเบิดเล็ก ในลำกล้องท่อยิง และท่อคินซับ ให้
ทาไขไว้หนา ๆ ปิดจุกปากท่อยิงไว้ ส่วนเครื่องลูกเลื่อนของท่อคินซับ ให้ใช้ผ้าคลุมไว้

มาตรา 105

การเก็บรักษาเครื่องยิง เครื่องทิ้งลูกกระเบิดเล็กในเรือ

ข้อ 1. การเก็บรักษาเครื่องยิง เครื่องทิ้งลูกกระเบิดเล็กในเรือ ให้มีการปฏิบัติเป็นประจำ ดังนี้

1.) ทุกวัน

ก.) เครื่องยิง ให้ตรวจช่องระบายน้ำกันท่อทดลองเครื่องกำลังน้ำ และตรวจน้ำมันในถังน้ำมัน

ข.) เครื่องทิ้ง ให้ทดลองอาการของเครื่องปล่อยลูกกระเบิดเล็ก

ค.) ทั้งเครื่องยิงและเครื่องทิ้ง เมื่อตรวจทดลองสิ่งต่าง ๆ เสร็จแล้ว ให้ทำความสะอาดทั่ว ๆ ไป

ตามสมควร

ง.) การปิด เปิดผ้าคลุม ให้ปฏิบัติตามวิธีการของท่อคอร์ปีโดในเรือ โดยอนุโลม

2.) ทุกสัปดาห์

ก.) เครื่องยิง ให้ตรวจอาการของลูกเลื่อน

ข.) เครื่องทิ้ง ให้ตรวจทำความสะอาดทั่ว ๆ ไป และหยอดน้ำมันที่เครื่องกลไพล่อย

ลูกกระเบิดเล็ก

3.) ทุก 3 เดือน

ก.) เครื่องยิง ให้ถอดเครื่องลูกเลื่อนออกตรวจทำความสะอาด สอบระยษยัน และกำลังกระแทก
ของเข็มแทงขนวน ตรวจสลักยึดแทนของท่อสำหรับท่อยิงชนิดถาดติดประจำ ให้ถอดถาดออกเพื่อทำ
ความสะอาดเพลาและอื่น ๆ กับให้ทำความสะอาดลูกกลิ้งรับลูกกระเบิดเล็กของเครื่องบรรจุลูกกระเบิดเล็ก
อีกด้วย

ข.) เครื่องทิ้ง ให้ตรวจสอบขนาดโตภายในของราง หรือขนาดโตภายในของแท่นปล่อย

4.) ทุกปี

ก.) เครื่องบรรจุ ให้ตรวจสอบและทดลองเครื่องบรรจุโดยทั่ว ๆ ไป

ข.) เครื่องยิงที่ยิงไปแล้ว 50 นัด ให้ตรวจท่อยิง ท่อดินขับ และเครื่องลูกเลื่อน

ค.) เครื่องทิ้ง ให้ทดลองความมั่นคงของรางทิ้งลูกระเบิดเล็ก ทดลองหลักเควิต และเครื่องยกลูกระเบิดเล็ก ถอดเครื่องปล่อยออกตรวจปรับและทดลอง

ระเบิดเล็ก ถอดเครื่องปล่อยออกตรวจปรับและทดลอง

ข้อ 2. เครื่องยิงและเครื่องทิ้งลูกระเบิดเล็กซึ่งติดตั้งอยู่ในเรือ เครื่องชนิดใด ควรจะมีผ้าคลุมหรือไม่นั้น ให้พิจารณาตามลักษณะของเครื่อง แต่ละชนิดประกอบกับสถานที่ ๆ ติดตั้งเครื่องนั้น ๆ ด้วย

มาตรา 106

การเก็บระวางรักษาอาวุธประเภทเฮงซอกในคลังบนบก

การเก็บระวางรักษาอาวุธประเภทเฮงซอกในคลังบนบก ให้ปฏิบัติดังนี้

ข้อ 1. สำหรับลูกหัดซึ่งไม่มีดินระเบิด คงให้เก็บรักษาไว้เช่นเดียวกันกับลูกจริงทุกประการ เว้นแต่ให้แยกเก็บไว้ต่างหากจากกลุ่มลูกจริง เพื่อสะดวกแก่การใช้ และดูแลรักษา

ข้อ 2. เพื่อสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ในการเก็บรักษา ให้ทำเครื่องหมายไว้ที่หีบบรรจุดังนี้

1.) หีบลูกจริง ภายนอกหีบตอนหัวและท้ายให้คาดสีแดงเป็นแถบขนาดกว้าง 2.5 ซม. แห่งละ

1 แถบ

2.) หีบลูกหัด ทำเหมือนกันกับใน 1. แต่เป็นแถบสีเหลือง

ข้อ 3. นอกจากต้องปฏิบัติตามข้อความดังกล่าวแล้วข้างต้น ให้มีการปฏิบัติเป็นประจำดังนี้

1.) ทุกวัน

ให้ตรวจทำความสะอาด ปิดผนึก เช็ดฝุ่นละอองทั่ว ๆ ไป

2.) ทุก 3 เดือน

ก.) ให้ตรวจทำความสะอาดเรียบร้อยลูกเฮงซอกทั่ว ๆ ไป

ข.) สับเปลี่ยนตำแหน่งที่หีบเก็บลูกเฮงซอกตามสมควร คือเอาหีบล่าง ๆ ขึ้นบนเสียบ้าง

ข้อ 4. สำหรับแท่นยิง ซึ่งเก็บอยู่ในคลังบนบก การเก็บระวางรักษาให้ปฏิบัติอย่างการเก็บระวางรักษาในเรือ โดยอนุโลม

มาตรา 107

การเก็บระวางรักษาอาวุธประเภทเฮงซอกในเรือ

การเก็บระวางรักษาอาวุธประเภทเฮงซอกในเรือ ให้ปฏิบัติดังนี้

ข้อ 1. ลูกเฮงซอก ตามปกติให้เก็บไว้ในคลังกระสุน และที่ผู้เตรียมบนดาดฟ้า

ข้อ 2. ที่เก็บไว้ที่ผู้เตรียมพร้อม ต้องครอบฝาครอบชนวนเสียก่อน และการวางในตู้นั้น ให้เอา

ทางหัวออกเสมอ

ข้อ 3. ลูกเสจฮอกที่บรรจุอยู่ในแท่นยิง ปรากฏว่าถ้าบรรจุไว้เป็นเวลานานถึง 2 เดือน เวลายิง อาจจะมีด้านข้าง ฉะนั้นถ้าจำเป็นต้องบรรจุไว้ เช่นในยามสงคราม เป็นต้น เมื่อถึง 2 เดือน ควรยิงเสียเลย ทั้งนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบผลต่าง ๆ ไปในตัวด้วย

ข้อ 4. การเก็บลูกเสจฮอกไว้บนคาบฟ้าเรือ ต้องเป็นที่ปลอดภัยจากอำนาจผลึกคั้นของอากาศ ชาติ อันเกิดจากการยิงปืนใหญ่กระบอกที่ใกล้ที่สุดในที่นั้น ๆ ของเรือ ในระยะปลอดภัยตามที่ปรากฏใน สมุดคู่มือ และคำแนะนำของอาวุธชนิดนี้

ข้อ 5. นอกจากจะต้องปฏิบัติตามข้อความดังกล่าวแล้วข้างต้น ให้มีการปฏิบัติเป็นประจำดังนี้

1.) ทุกวัน

ก.) ผู้เตรียมพร้อม ให้ตรวจสอบความเรียบร้อย คั่นบังคับฝาตู้และที่บานพับ โดยมีน้ำมัน ไล้ลื่นอยู่เสมอ

เสมอ

ข.) ลูกเสจฮอก ให้หมุนลูกที่บรรจุอยู่ในแท่นยิงไปเท่า ๆ กันทุกลูก

ค.) แท่นยิง ให้ทดลองหัน เติมจาระบีตรงส่วนที่เคลื่อนไหว เสียคลีกันทุกแห่ง

ง.) เครื่องควบคุมการยิง ให้ตรวจสอบความชื้นกับตรวจสอบเครื่องส่งต่าง ๆ

จ.) เครื่องไฟยิง ถ้ามีลูกบรรจุอยู่ ให้ทดลองวงจรไฟยิงผ่านชนวนไฟฟ้า นัดดินขับลูกที่บรรจุอยู่ ถ้าเรือจอดอยู่ในท่าเรือ หรือฐานทัพ ห้ามทดลองวิธีนี้

2.) ทุกสัปดาห์

ก.) ลูกเสจฮอก ให้ตรวจสอบความเรียบร้อยของชนวนที่ประกอบอยู่กับลูกในผู้เตรียมพร้อม

ข.) แท่นยิงให้ทำความสะอาดหลังยิง และทาน้ำมันกันสนิม (ถ้ามีลูกเสจฮอกบรรจุอยู่ให้ถอด ออกเสียก่อน)

ค.) เครื่องควบคุมการยิง ให้ตรวจสอบเครื่องตอบคำสั่ง

ง.) เครื่องไฟยิง ให้ทดลองชนวนไฟฟ้าของหลักยิง ไล้ น้ำมัน ไล้จาระบีตามที่ต่าง ๆ

3.) ทุกเดือน

เครื่องควบคุมการยิง ให้เติมน้ำมันที่ ๆ หยาดน้ำมัน หยอดน้ำมันที่เครื่องไฮโร ทำความสะอาด และเติมน้ำมันเครื่องหมุนไฮโร ทำความสะอาดและเติมน้ำมันเครื่องหมุนไฮโร และเครื่องตอบคำสั่ง ถ้า จำเป็นให้ทำความสะอาดเครื่องส่งต่าง ๆ ด้วย

4.) ทุก 3 เดือน หรือเวลาถูกคลื่นลมจัด และหีบต่อไฟ หรือที่ต่อไฟถูกรบกวน ให้ตรวจวงจรไฟฟ้าทุกแห่งทั่ว ๆ ไปด้วยไฟกำลังและเปลี่ยนยางอัดตามที่ต่าง ๆ เสียใหม่

5.) ทุก 6 เดือน

ก.) แท่นยิง ให้หยอดจาระบีที่เครื่องหัน และตรวจสอบเครื่องส่งกับเครื่องรับต่าง ๆ

ข.) เครื่องควบคุมการยิง ให้ทำความสะอาดและตรวจสอบบรรดาส่วนประกอบต่าง ๆ

6.) ทุกปี

แท่นยิง ให้ปรับเครื่องต่าง ๆ และทดลองยิงจริง เพื่อตรวจสอบผลต่าง ๆ (วิธีทดลอง ให้ปฏิบัติ ตามคำแนะนำในสมุดคู่มือเครื่องเสจฮอก)

- 7.) ในโอกาสเรียกกลับเข้าสู่ทำในยามสงคราม
- ก.) แทนยัง ทำความสะอาดหลักยิง ทาน้ำมันวานิชกันสนิม และไล่น้ำมันทั้งส่วนภายนอก และภายใน
- ข.) เครื่องไฟยิง ให้ทดลองจนวนไฟฟ้าของหลักยิง และทดลองวงจรไฟยิงด้วยหลอดไฟ

มาตรา 108

การเก็บระวางรักษาเครื่องอุปกรณ์การท่่นระเบิด

ข้อ 1. เครื่องอุปกรณ์การท่่นระเบิด และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในการท่่นระเบิด นอกจากที่ติดตั้งหรือเก็บไว้ที่เรือตามความจำเป็นแล้ว ให้เก็บในคลังบนบกโดยให้แยกเก็บไว้เป็นพวก ๆ เพื่อสะดวกในการรับจ่าย และตรวจตรา

ข้อ 2. การระวางรักษาสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นให้เป็นไปตามสมุดคู่มือ และคำแนะนำในการเก็บระวางรักษาโดยเฉพาะของแต่ละชนิด

หมวดที่ 16

การเก็บระวางรักษาวัตถุระเบิดและวัตถุเคมีสงคราม

มาตรา 109

วิเคราะห์ศัพท์

"วัตถุระเบิด" หมายถึง วัตถุแข็งหรือเหลว ซึ่งเมื่อได้รับพลังงานพอเหมาะ จะเกิดสลายตัวอย่างรวดเร็วเป็นอากาศธาตุ หรือเป็นอากาศธาตุกับของแข็งพร้อมด้วยความร้อนสูง

"วัตถุเคมีสงคราม" หมายถึง วัตถุเคมีที่ใช้เป็นอาวุธ เช่น ไอพิษชนิดต่าง ๆ เป็นต้น และหมายรวมถึง ยุทโธปกรณ์บางอย่างซึ่งประกอบด้วยวัตถุเคมี เช่น หมอกเทียม พลุ่ สัญญาณ ไฟโซลัม เครื่องป้องกันไอพิษ เป็นต้น

มาตรา 110

ผู้ควบคุมงาน

เพื่อความปลอดภัยในการปฏิบัติเกี่ยวกับวัตถุระเบิดและวัตถุเคมีสงคราม จะต้องเป็นผู้ควบคุมงานอยู่เสมอ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะ และควรมิยศไม่ต่ำกว่าพันจ่า เจ้าหน้าที่เหล่านี้ต้องทราบระเบียบข้อบังคับ และวิธีการในการปฏิบัติต่อวัตถุเคมีสงครามนั้น ๆ เป็นอย่างดี และนอกจากจะมีหน้าที่ควบคุมงานแล้ว จะต้องตักเตือน แนะนำสั่งสอนผู้อยู่ในบังคับบัญชา และผู้ทำงานร่วมอยู่ด้วย

มาตรา 111

การแยกเก็บเป็นประเภท

ข้อ 1. วัตถุระเบิดและวัตถุเคมีสงครามชนิดต่าง ๆ มีอันตรายแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องแยกเก็บไว้เป็นประเภท ๆ แต่ถ้าหากคลังมีจำกัด บางประเภทอาจจะเก็บรวมอยู่ในคลังเดียวกันก็ได้ แต่ต้องมีฝา

ผนังในคลังแบ่งแยกประเภทไว้ ส่วนการแบ่งประเภทที่จะต้องแยกกัน และที่อาจเก็บรวมกันได้เมื่อจำเป็น ให้ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในสมุดคู่มือว่าด้วยการเก็บรักษาวัตถุระเบิดและวัตถุเคมีสงคราม

ข้อ 2. ห้ามเก็บวัตถุอื่น ๆ รวมกับวัตถุระเบิดและวัตถุเคมีสงครามเป็นอันขาด เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นพิเศษจากเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะ

มาตรา 112

ภาชนะบรรจุ

ข้อ 1. วัตถุระเบิดและวัตถุเคมีสงคราม ต้องเก็บไว้ในภาชนะที่มั่นคง เช่น หีบไม้ที่แห้งและควรเป็นภาชนะที่แน่นหนา ภายในจะกรุสังกะสีหรือไม้ ย่อมแล้วแต่ชนิดของวัตถุ และควรเป็นภาชนะที่ผนึกอากาศ ถ้าเป็นหีบหรือถังจะต้องติดราอยู่เสมอ ถ้ามีกุญแจ ก็ต้องใส่ไว้

ข้อ 2. วัตถุซึ่งบรรจุอยู่ในหีบหรือถัง จะต้องมีการแสดงรายการของวัตถุนั้น เช่น ชนิด ขนาด น้ำหนัก วันที่บรรจุ และชื่อผู้บรรจุ รายการเหล่านี้จะต้องตรวจแก้ไขให้ถูกต้องอยู่เสมอ ถ้าเป็นวัตถุเคมีสงครามบรรจุอยู่ในขวด จะต้องทำสีขวดแสดงชนิดวัตถุที่บรรจุไว้ในขวด กรมสรรพาวุธทหารเรือมีหน้าที่จ่ายป้าย และทำสีขวดตามแบบที่กำหนดไว้ในสมุดคู่มือว่าด้วยการเก็บรักษาวัตถุระเบิดและวัตถุเคมีสงคราม

มาตรา 113

การวางภาชนะภายในคลัง

การวางภาชนะที่บรรจุวัตถุระเบิดหรือวัตถุเคมีสงครามภายในคลัง จะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

- 1.) ห้ามวางภาชนะซ้อนกันเกินจำนวนที่กำหนดไว้ และถ้ามีเนินดินรอบคลัง ความสูงของชั้นที่วางภาชนะจะต้องไม่เกินความสูงของเนินดินนั้น
- 2.) ต้องวางไว้เป็นกอง ๆ โดยเว้นระยะระหว่างกอง เพื่อให้อากาศถ่ายเท และสะดวกในการดูแลรักษาที่ผนังภาชนะและป้ายด้วย กองเหล่านี้จะต้องแยกกันเป็นส่วน ๆ แล้วแต่ชนิดของวัตถุอีกด้วย
- 3.) ภาชนะนั้น จะต้องวางบนผ้าไม้ออกอีกชั้นหนึ่ง จะต้องมียูทิลิตี้ป้องกันไม่ให้ปลวกขึ้น เช่น ข้าม้าอยู่ในถาดที่ใส่ปูนขาว หรือพ่นด้วยผ้าชุบน้ำมันดิน เป็นต้น

มาตรา 114

การระมัดระวังทั่วไป

ข้อ 1. เมื่อปฏิบัติงานกับภาชนะที่มีวัตถุระเบิด หรือวัตถุเคมีสงครามอยู่ ต้องระมัดระวังไม่ให้ภาชนะนั้นถูกกระทบกระเทือน เช่น โยน ลาก เป็นต้น เมื่อจำเป็นต้องพักไว้ข้างนอกชั่วคราว จะต้องวางไว้ในร่มมีฝาคคลุม และต้องจัดยามเฝ้าอยู่เสมอ

ข้อ 2. เมื่อจะใช้เครื่องยกเพื่อโยกย้ายวัตถุระเบิดหรือวัตถุเคมีสงคราม จะต้องตรวจว่า เครื่องยกนั้นอยู่ในสภาพเรียบร้อยทุกส่วน ก่อนปฏิบัติงานเสมอ รถที่จะใช้ในการลำเลียงจะต้องทำการตรวจเช่นเดียวกันด้วย

ข้อ 3. ห้ามสูบบุหรี่หรือมีเชื้อเพลิง เปลวไฟอยู่ใกล้บริเวณวัดพระเปิดและวัดตุเคมีสงครามเป็นอันตราย

ข้อ 4. ต้องรักษาความสะอาดภายในคลังอยู่เสมอ เมื่อใช้ผ้าชำระทำความสะอาด ผ้าชำระที่เปื้อนน้ำมันต้องนำไปทิ้งนอกคลังทุกครั้งเมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว การเข้าไปในคลังจะต้องสวมรองเท้าที่จัดไว้โดยเฉพาะ และห้ามนำเครื่องกำเนิดไฟ เช่น ไม้ขีดไฟ หินเหล็กไฟ เป็นต้น เข้าไปในคลังด้วย

ข้อ 5. เมื่อปฏิบัติงานกับวัดพระเปิดหรือวัดตุเคมีสงคราม เช่น ถอดประกอบหรือถ่ายหีบห่อ ห้ามทำในคลังเก็บวัดพระเปิดหรือวัดตุเคมีสงคราม จะต้องแยกไปทำในสถานที่ ๆ จัดไว้โดยเฉพาะ และเครื่องมือที่จะใช้นั้นต้องทำด้วยโลหะที่ไม่เกิดประกายไฟ

มาตรา 115

การระมัดระวังพิเศษ ข้อ 1. สำหรับดินควันน้อย ดินสำลีแห้ง ดินไดนาไมต์ เอลิคนไนท์ และบลาสติงเฮลาติน จะต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษ ดังต่อไปนี้

1.) ต้องมีของตัวอย่างที่เก็บไว้ในคลังนั้นบรรจุใส่ขวดแก้วสีน้ำตาล พร้อมกับกระดาษลิตมัสสีน้ำเงิน 1 แผ่น ขวดแก้วตัวอย่างเหล่านี้ จะต้องปิดผนึกแสดงชนิดของวัตถุระเบิดนั้น ๆ และต้องวางไว้บนชั้นที่ทำไว้ในคลังให้เห็นได้ง่าย จะต้องมีการตรวจตัวอย่างดินในขวดนี้เสมอว่า เปลี่ยนคุณสมบัติภายนอกเพียงใด เช่น การเปลี่ยนสี มีกลิ่น แก๊ส หรือกระดาษลิตมัสเปลี่ยนสี เป็นต้น ถ้าปรากฏว่ามีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้ว จะต้องรีบรายงานให้เจ้าหน้าที่กรมสรรพาวุธทหารเรือทราบเพื่อจัดการต่อไป

2.) ไม่ว่าจะบรรจุในภาชนะอย่างไร จะต้องมีการระบายแก๊สออกอย่างน้อย 6 เดือนต่อครั้ง ทั้งนี้ เว้นไว้แต่ดินที่บรรจุในลองแล้ว

3.) เนื่องด้วยดินระเบิดประเภทนี้ เมื่อได้รับความร้อนสูงเป็นเวลาดูติดต่อกัน หรือความร้อนสูง ๆ ต่ำ ๆ เป็นระยะ อาจเสื่อมคุณสมบัติจนติดไฟขึ้นเองได้ ฉะนั้นเมื่ออุณหภูมิภายในคลังขึ้นสูงกว่า 40 องศาเซลเซียส จะต้องรีบระบายอากาศ เพื่อลดความร้อน แต่ถ้าโดยเหตุกรณีใด ๆ ไม่สามารถจะลดความร้อนต่ำกว่าเกณฑ์นี้ได้ จะต้องรีบรายงานให้กรมสรรพาวุธทหารเรือทราบเพื่อพิจารณาโยกย้ายเก็บวัตถุระเบิดนี้ไปที่อื่น

4.) ดินระเบิดประเภทนี้ บางชนิดเมื่อได้รับความชื้นเกินควร จะทำให้ไนโตรกลีเซอรินที่ประกอบอยู่ด้วย แยกออกเป็นเหงื่อผิวดิน เมื่ออยู่ในลักษณะเช่นนี้อาจจะเกิดการระเบิดขึ้นเมื่อถูกกระทบกระแทกเสียดสีได้ ฉะนั้นจะต้องระมัดระวังไม่ให้ความชื้นในห้องเก็บเกณฑ์ที่กำหนด โดยทำการระบายอากาศให้เป็นไปตามวิธีการ

เมื่อดินระเบิดอยู่ในลักษณะดังกล่าวนี้ ห้ามทำการต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับการถ่ายบรรจุเป็นอันตราย และรีบรายงานให้เจ้าหน้าที่กรมสรรพาวุธทหารเรือทราบเพื่อจัดการต่อไป

ข้อ 2. สำหรับดินสำลีเปียก จะต้องมีการระมัดระวังเป็นพิเศษดังนี้

1.) ไม่ว่าจะอยู่ในภาชนะอย่างไร จะต้องรักษาจำนวนเรื้อนร้อยของน้ำให้ได้ไม่น้อยกว่า 20 อยู่เสมอ โดยให้น้ำสะอาด ปราศจากกรด เว้นแต่กรดที่จะใช้ในการทำลายราเท่านั้น เช่น กรด คาร์บออลิก เติมให้ได้น้ำหนักถูกต้อง

2.) จะต้องตรวจสอบว่า ดินระเบิดไม่เกิดราขึ้น

ข้อ 3. ดินโนวิทและกรดพิคริกซึ่งบรรจุในอาวูธแล้ว เช่น หัวรบตอร์ปิโด ทุ่นระเบิด เป็นต้น ดินระเบิดเหล่านี้ เมื่อสัมผัสกับโลหะบางชนิด เช่น เหล็กหรือตะกั่ว อาจเกิดเกลือขึ้นได้ ซึ่งไวต่อการกระทบกระแทก เสียคลี ระเบิดได้ง่าย จึงต้องหมั่นตรวจวัตถุเคลือบภายในอาวูธเหล่านี้ว่าอยู่ในสภาพเรียบร้อยหรือไม่ อย่างน้อย 3 ปี ต่อครั้ง หรืออาจจะถี่ขึ้นตามความจำเป็น การถอดวัตถุระเบิดเพื่อตรวจวัตถุเคลือบภายในอาวูธนั้น ห้ามทำในเรือ

ข้อ 4. สำหรับดินไตรโนโตรโทลูอิน จะต้องตรวจสอบว่าไม่มีของเหลวเยิ้มออก ของเหลวนี้เป็นวัตถุที่ไวต่อการเสียคลี ระเบิดได้ง่าย

ข้อ 5. ดินคาร์ลิต ดินดำ และดินแอมมาทอล เป็นวัตถุระเบิดซึ่งเมื่อเปียกน้ำ หรือถูกความชื้นเกินควรจะเสื่อมคุณสมบัติ โดยส่วนประกอบอย่างจะแยกตัวออก จึงต้องระมัดระวังไม่ให้สถานที่เก็บวัตถุระเบิดเหล่านี้ชื้นเกินควร โดยทำการระบายอากาศให้ถูกต้องตามวิธีการ

ข้อ 6. ถ้าปรากฏว่า วัตถุระเบิดได้ถูกของสกปรกอื่น เช่น เปียกน้ำเค็ม หรือปนกับวัตถุระเบิดคนละชนิด เช่น ชนิดควันน้อย เปื้อนดินดำซึ่งรั่วออกจากถุณัดดินหู เป็นต้น จะต้องรายงานให้เจ้าหน้าที่ทราบ เพื่อจัดการต่อไป

ข้อ 7. สรรพาวุธซึ่งประกอบด้วยวัตถุเคมีบางชนิด เช่น ฟอสฟอรัส อาจลุกเป็นไฟเองได้เมื่อถูกอากาศ ฉะนั้นจึงต้องระมัดระวัง แยกเก็บวัตถุชนิดนี้ไว้ต่างหาก และหมั่นตรวจบ่อย ๆ ถ้าปรากฏว่ารั่ว โดยมีควันขึ้น หรือเหตุอื่น ๆ ผิดปกติ จะต้องรีบจัดการป้องกันอันตราย และถ้าป้องกันไม่ได้จะต้องรีบทำลายทันที เว้นแต่หมอกควันชนิดเหลวบางอย่าง ซึ่งบรรจุไว้ในขวดหรือถัง ถ้าปรากฏว่ามีควันโดยการรั่ว จึงต้องจัดการอุดช่องที่รั่วนั้นทันที

ข้อ 8. ไฟโซล์ม ซึ่งบรรจุวัตถุเคมีที่ติดไฟเองได้เมื่อถูกน้ำ จะต้องตรวจหีบห่อที่บรรจุไว้เสมอ ถ้าปรากฏว่ารั่ว โดยมีกลิ่นแรง หรือควันและเปลวไฟ จะต้องรีบจัดการป้องกันอันตราย หรือทำลายเสียทันที สำหรับไฟโซล์มที่ใช้ในหัวรบตอร์ปิโด ให้ปฏิบัติดังนี้

1.) ไฟโซล์ม สำหรับตอร์ปิโดที่ใช้ยิงจากท่อเหนือระดับน้ำ ห้ามเก็บใต้แดดฟ้า

2.) ไฟโซล์ม สำหรับตอร์ปิโดที่ใช้ยิงจากท่อใต้ระดับน้ำ ห้ามนำไฟโซล์มลงไปก่อนที่จะทำการยิง

3.) สำหรับเรือดำน้ำ ห้ามนำไฟโซล์มไปด้วย เว้นแต่จะมีการทดลองยิงในไม่ช้าเท่านั้น ไฟโซล์มสำหรับเรือดำน้ำนั้นจะต้องเก็บไว้ที่เรือพี่เลี้ยงหรือที่ฐานทัพเรือดำน้ำ

4.) สถานที่เก็บไฟโซล์มทุกชนิด จะต้องอยู่ห่างจากที่เก็บน้ำมันเชื้อเพลิงทุกชนิดไม่น้อยกว่า

7 เมตร

ข้อ 9. เครื่องป้องกันไอพิษ จะต้องมีการเก็บระวังรักษา ดังนี้

1.) คลังที่สำหรับเก็บ จะต้องเย็นและมีความชื้นน้อย เว้นแต่ส่วนประกอบที่เป็นยางอาจเก็บในสถานที่อื่น ๆ ได้พอสมควร ภายในคลังจะต้องจัดให้มีที่แขวนหน้ากากตามแบบที่กำหนดไว้ในสมุดคู่มือว่าด้วย การเก็บระวังรักษาวัตถุระเบิดและวัตถุเคมีสงคราม

2.) เพื่อรักษาหน้ากากให้นุ่มอยู่เสมอ จะต้องมีการนวดเป็นครั้งคราว และนอกนั้นจะต้องทาน้ำมันรักษาหนังอยู่เสมอ เช่น น้ำมันวาสลิน หรือน้ำมันพิเศษเฉพาะหนัง ถ้าเป็นหน้ากากทำด้วยยางควรใช้แป้งผง หรือเฟรนชอล์ก เป็นต้น ทาไว้

3.) การเก็บเครื่องป้องกัน ไอพิษ จะต้องถอดแวนกันมัว แยกเก็บไว้ในกล่องผนึกอากาศ และต้องถอดหม้อกรองออกจากหน้ากากแยกกันเก็บไว้ต่างหาก ส่วนหม้อกรองนั้นจะต้องใส่ฝาครอบให้มิดชิด ถ้ากระดาดปิดหม้อกรองได้ถูกฉีกออกแล้ว จะต้องหากระดาดปิดให้สนิทไว้ชั่วคราว

มาตรา 116

การตรวจคุณสมบัติ ข้อ 1. เพื่อตรวจคุณสมบัติของวัตถุระเบิดและวัตถุเคมีสงครามว่าอยู่ในลักษณะใช้ราชการได้หรือไม่ จะต้องมีการตรวจคุณสมบัติเป็นระยะเวลาดังต่อไปนี้

ก.) วัตถุระเบิดประเภท ดินควันน้อย จะต้องมีการตรวจปีละ 2 ครั้ง

ข.) ประเภท ดินดำและคาร์ลิต จะต้องมีการตรวจปีละ 1 ครั้ง

ค.) ประเภท ดินระเบิดอย่างแรง เช่น ที. เอ็น. ที. โนวิท กรดฟลูอริก ใน 5 ปีแรก ให้ตรวจปีละ 1 ครั้ง และต่อไปทุก 5 ปี ให้ตรวจ 1 ครั้ง

ง.) ดินระเบิดประเภท ไคโนไมด์ ให้ทำการตรวจทุก ๆ ปี ปีละ 2 ครั้ง

สำหรับวัตถุเคมีสงคราม จะต้องตรวจคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในสมุดคู่มือ ว่าด้วยการเก็บรักษาวัตถุระเบิดและวัตถุเคมีสงคราม

ข้อ 2. ตัวอย่างวัตถุระเบิดที่จะส่งไปให้ตรวจคุณสมบัตินั้น จะต้องใส่ไว้ในขวดสีน้ำตาล มีฉลากปิดแสดงรายการละเอียดของวัตถุระเบิดนั้น ๆ และในการบรรจุตัวอย่างวัตถุระเบิดนั้นจะต้องสวมถุงมือ หรือใช้คีมสะอาดกิบ ห้ามใช้มือเปล่าจับเป็นอันขาด

ข้อ 3. กรมสรรพาวุธทหารเรือเป็นเจ้าหน้าที่ตรวจคุณสมบัติของวัตถุระเบิดและวัตถุเคมีสงครามและเป็นผู้กำหนดวัน เวลาที่ให้หน่วยที่มีวัตถุระเบิดและวัตถุเคมีสงครามส่งมาให้ตรวจ เมื่อปรากฏจากผลการตรวจว่า คุณสมบัติของวัตถุระเบิดและวัตถุเคมีสงครามนั้นเสื่อมลงจนถึงการเก็บจะเป็นอันตราย ให้กรมสรรพาวุธทหารเรือรายงานด่วน เสนอกองทัพเรือ เพื่อขออนุมัติทำลาย หรือโยกย้ายไปเก็บไว้ ณ สถานที่อื่น ถ้าเป็นอันตรายที่กระชั้นชิดให้ปฏิบัติการได้โดยทันที ในความรับผิดชอบของกรมสรรพาวุธทหารเรือ แล้วรีบเสนอเรื่องราวไปยังกองทัพเรือเพื่อขออนุมัติต่อไป

หมวดที่ 17

การเก็บระวังรักษาเครื่องไฟฟ้าสรรพาวุธ

มาตรา 117

ประเภทของเครื่องไฟฟ้าสรรพาวุธ

"เครื่องไฟฟ้าสรรพาวุธ" หมายถึง บรรดาเครื่องไฟฟ้าซึ่งใช้งานเฉพาะการสรรพาวุธหรือเกี่ยวข้องกับเครื่องสรรพาวุธ เช่น ไฟฟ้าที่ใช้ในการปืน การตอร์ปิโด การทุ่นระเบิด การกวาดทุ่นระเบิด การดิเกาส์ซิง การโคมฉาย

เครื่องไฟฟ้าสรรพาวุธแบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 ได้แก่ สิ่งที่ทำหน้าที่ในการไฟฟ้าโดยตรง เช่น แบตเตอรี่ เครื่องกำเนิดไฟฟ้า เครื่องยนต์ไฟฟ้า เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีไว้ใช้เฉพาะที่เกี่ยวกับการสรรพาวุธ

ประเภทที่ 2 ได้แก่ สิ่งที่ทำหน้าที่ในการไฟฟ้าเป็นกำลังงาน คือเป็นเครื่องประกอบอยู่กับสรรพาวุธ อุปกรณ์สรรพาวุธ หรือยุทธโปกรณ์ เช่น ประกอบอยู่กับ เครื่องรับเครื่องส่งคำสั่ง ตู้คำนวณ ศูนย์รวม เป็นต้น

บรรดาเครื่องไฟฟ้างกล่าวนี้ เป็นหน้าที่ของกองไฟฟ้ากรมสรรพาวุธทหารเรือเป็นเจ้าหน้าที่ในการควบคุมดูแล ตรวจสอบ ทดลองและซ่อมแซมคัดแปลง แก้ไขโดยทำนองเดียวกับเครื่องสรรพาวุธอื่น ๆ และหน่วยต่าง ๆ ที่มีเครื่องไฟฟ้าสรรพาวุธอยู่ในครอบครอง จะต้องปฏิบัติการเบิก - จ่าย นำส่ง - รับ การรายงานการชำรุดเสียหาย ซ่อมแซมและอื่น ๆ เช่นเดียวกับเครื่องสรรพาวุธอื่น ๆ ดังกล่าวในข้อบังคับนี้ทุกประการ

มาตรา 118

การเก็บระวังรักษาแบตเตอรี่

ข้อ 1. แบตเตอรี่ทุกชนิดที่ใช้ในการไฟฟ้าสรรพาวุธจะต้องปฏิบัติการเก็บระวังรักษา ดังนี้

1.) จะต้องเก็บไว้ในที่เย็น พ้นแสงแดดส่องถึงโดยตรง ปราศจากความชื้น และจะต้องให้อากาศถ่ายเทได้สะดวกทั้งในเวลาเก็บและในเวลาใช้งาน

2.) ในการยกขน จะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง อย่าให้กระทบกระแทก หรือทำให้น้ำยาภายในหกหรือกระหลอกได้เป็นอันขาด

3.) ในการทดลองว่าจะมีกำลังไฟหรือไม่นั้น ห้ามทดลองโดยนำสายมาแตะต้องกันระหว่างขั้วบวกและขั้วลบ หรือต่อมาตรวัดแอมแปร์ระหว่างขั้วทั้งสองนั้น โดยตรง ให้ใช้วัดด้วยมาตรวัดโวลท์ธรรมดา

4.) แบตเตอรี่ที่เติมน้ำกรด หรือน้ำด่างก็ตาม ในเวลาวัดไฟห้ามนำไฟที่ไม่มีเครื่องป้องกัน แม้แต่บุหรีที่จูดอยู่เข้าไปใกล้เป็นอันขาด

5.) ห้ามไม่ให้นำเครื่องมือหรือวัตถุอื่น ๆ ที่เป็นโลหะไปวางบนแบตเตอรี่เป็นอันขาด เพราะจะเป็นเหตุให้ไฟบรรจบวงจร และทำให้หม้อเสียได้

ข้อ 2. แบตเตอรี่แห้ง ให้มีวิธีปฏิบัติในการเก็บระวังรักษาเป็นพิเศษดังนี้

1.) ก่อนที่จะจ่ายไปใช้ในราชการ ต้องให้มีกำลังไฟไม่น้อยกว่า 1.4 โวลท์

2.) แบตเตอรี่ที่ได้จ่ายไปใช้ในราชการแล้ว เมื่อจะเก็บของคลังต่อไป ต้องมีกำลังไฟฟ้าไม่น้อยกว่า 1.4 โวลท์

ข้อ 3. แบตเตอรี่เปียก ให้มีวิธีในการเก็บระวังรักษาเป็นพิเศษดังนี้

1.) ก่อนที่จะจ่ายไปใช้ในราชการ ต้องให้มีกำลังไฟฟ้าไม่น้อยกว่า 1.4 โวลท์ และต้องละลายเกลือแอมโมเนียคลอไรด์กับน้ำกลั่น โดยใช้เกลือ 1 ส่วน น้ำ 3 ส่วน จ่ายไปด้วย เพื่อเพิ่มเติมน้ำในหม้อก่อนใช้ เพราะหม้อชนิดนี้ จะต้องเติมน้ำลงในหม้อให้มีระดับสูง 5/8 ของส่วนสูงของหม้อ เมื่อก่อนจะใช้ประมาณ 28 ชั่วโมง

2.) เมื่อเติมน้ำเกลือแอมโมเนียคลอไรด์ไปแล้วประมาณ 7 วัน น้ำเกลือจะแห้งงวดลง ดังนั้นจึงต้องเติมน้ำให้มีระดับเท่าเดิมอยู่เสมอ

3.) แบตเตอรี่ที่ได้จ่ายไปใช้ในราชการแล้วนั้น จะเก็บเป็นของคลังต่อไปจะต้องมีกำลังไฟฟ้าไม่น้อยกว่า 1.4 โวลท์

4.) ก่อนที่จะเก็บเข้าคลัง จะต้องชำระให้สะอาดโดยเทน้ำเกลือออกไปไว้ในขวดสำหรับเก็บที่มีจุกอุดสนิท แล้วชำระสังกะสี และแท่งถ่านให้สะอาดเรียบร้อย

ข้อ 4. แบตเตอรี่ใช้น้ำกรด ให้มีวิธีปฏิบัติเพิ่มเติมดังนี้

1.) เมื่อจะจ่ายไปใช้ในราชการ ต้องอัดไฟให้ถูกต้อง ตามคำแนะนำวิธีใช้ และวิธีอันไฟของแบตเตอรี่ชนิดนั้น ๆ

2.) ในเวลาใช้การ จะต้องไม่ใช้หมด โดยปล่อยกระแสไฟออกมากกว่ากระแสไฟฟ้าสูงสุดของแบตเตอรี่ และเมื่อกำลังไฟฟาลดต่ำลงถึง 1.8 โวลท์ ในขณะที่ใช้การอยู่นั้น จะต้องรีบอัดไฟภายใน 24 ชั่วโมง แต่ถ้ามีเหตุขัดข้อง จะอัดไม่ได้ตามกำหนดนี้จริง ๆ ก็ต้องพยายามกระทำในโอกาสแรกที่จะทำได้

3.) แบตเตอรี่ไม่ได้หมดกำลังเลย หรือใช้การเพียงเล็กน้อยเป็นครั้งคราว จะต้องอัดไฟอย่างน้อยที่สุด เดือนละครั้ง

4.) ถ้าหม้อใบใดหมดกำลังลง จะเป็นเพราะเหตุใดก็ตาม ต้องส่งให้เจ้าหน้าที่ตรวจทันที

ข้อ 5. แบตเตอรี่ใช้น้ำด่าง ให้มีวิธีปฏิบัติเพิ่มเติมดังนี้

1.) ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับแบตเตอรี่ชนิดน้ำยาเป็นกรด แต่เมื่อกำลังไฟฟาลดต่ำลงมาถึง 1.1 โวลท์ ให้รีบทำการอัดใหม่ เวลาอัดต้องเปิดจุกเสมอ มิฉะนั้นแก๊สที่เกิดขึ้น จะขยายตัวจนหม้อชำรุด

2.) ระดับน้ำ จะต้องสูงกว่ายอดของแผ่นไม่น้อยกว่า 15 มม. ถ้าน้ำยาพร่องไปโดยการระเหยของน้ำ ต้องเติมน้ำกลั่นบ้างบางครั้งบางคราว และอย่าเปิดหม้อทิ้งไว้นานเกินความจำเป็น เพราะน้ำยานี้จะดูดคาร์บอนไดออกไซด์จากอากาศ และจะทำให้เสื่อมคุณสมบัติ

3.) การเก็บนั้น นอกจากจะปฏิบัติตามวิธีการดังกล่าวแล้ว จะต้องเก็บให้พ้นจากที่ ๆ มีไอกรดกำมะถัน หรือแก๊สโคลรีนอีกด้วย

4.) ถ้าไม่ใช้เบตเตอร์นานถึง 3 เดือนขึ้นไป ควรปลดสะพานไฟออกเสีย เพื่อป้องกัน กระแสไฟรั่ว

5.) เนื่องด้วยน้ำยาเป็นค่าอย่างแรง จึงต้องมีกรดบอริกละลาย 3% ไว้สำหรับใช้เสมอ เมื่อดังนี้ หกรร่างกาย หรือเสื้อผ้า จะได้รับทำลายอำนาจล้างเสียได้ทันที

มาตรา 119

การเก็บระวังรักษาเครื่องกำเนิดไฟฟ้าและเครื่องยนต์ไฟฟ้า

เครื่องกำเนิดไฟฟ้าและเครื่องยนต์ไฟฟ้า ให้มีการเก็บระวังรักษา ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ห้องเครื่องยนต์ไฟฟ้าและเครื่องกำเนิดไฟฟ้า จะต้องรักษาให้สะอาดอยู่เสมอ อย่าให้มี ฝุ่นผง น้ำมันหรือจาระบีเปื้อนตามพื้นห้อง และฝาห้อง เฉพาะตัวเครื่องไฟฟ้าถ้ามี จะต้องรีบ จัดการเช็ดเสียให้สะอาดทันที

ข้อ 2. ระวังอย่าให้คอมมิวเตเตอร์เป็นรอย ถ้าเกิดเป็นรอยขึ้น ให้ขัดด้วยผ้าทรายอย่างละเอียด เสร็จแล้วขัดให้เป็นมัน ทุก ๆ สัปดาห์ควรตรวจดูแปรงว่าขยับตัวอยู่ในช่องแปรงเป็นปกติหรือไม่ และ ใช้ลมเป่าเข้าไปตามซอกของขดลวดเพื่อไล่ผงและฝุ่นออกให้หมด ตรวจดูน้ำมันในเบริงว่ามีผงหรือสี เปลี่ยนแปลงไปจากของเดิมมากหรือไม่ ถ้าน้ำมันมีสีดำมาก ก็ให้เปลี่ยนเสียใหม่

ข้อ 3. ทุก ๆ 4 เดือน ควรทำความสะอาดเบริงต่าง ๆ เสียสักครั้งหนึ่ง แล้วพิจารณาการเปลี่ยน น้ำมันหล่อลื่นเสียด้วย ถ้าเป็นเบริงลูกปืนควรทำความสะอาด แล้วเปลี่ยนจาระบี ทำความสะอาด สะพานไฟต่าง ๆ แล้วแต่งให้มีช่องว่างเท่าเดิม เสร็จแล้วตรวจรั่วลงดินของเครื่องไฟฟ้า และ แผงไกเริ่มเดิน

ข้อ 4. ทุก ๆ 1 ปี ให้ตรวจความต้านทานของฉนวนของเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าทุก ๆ อย่าง แล้ว จดบันทึกไว้

มาตรา 120

การระวังรักษาโคมฉาย

การระวังรักษาโคมฉาย ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ให้เปิดฝาคูล์มออกทำความสะอาดสัปดาห์ละครั้ง สำหรับโคมฉายซึ่งตั้งอยู่ในที่แจ้ง เมื่อ ฝนหายแล้ว ให้เปิดแล้วให้เปิดฝาคูล์มออกแล้วเช็ดให้แห้ง

ข้อ 2. การทำความสะอาด ต้องทำทั้งภายนอก และภายในให้หมดสิ่งสกปรก และอย่าให้มีสนิม โดยเฉพาะที่คอมมิวเตเตอร์ วงแหวนตัวนำไฟฟ้า และแปรงนำไฟฟ้า ต้องสะอาดจริง ๆ มิฉะนั้น กระแสไฟฟ้าจะเดินไม่สะดวก การปิดฝุ่นสำหรับส่วนต่าง ๆ ของภายใน ให้ใช้แปรงอ่อน ๆ หรือผ้าอ่อน ๆ เฉพาะอย่างยิ่ง ภายหลังที่มีการจุดถ่าน เพื่อใช้หรือทดลองโคมฉาย มักจะมีผงถ่านติดอยู่ตามที่ต่าง ๆ มาก

ข้อ 3. ที่กระจกโค้ง จะต้องระมัดระวัง และทำความสะอาดโดยประณีต การทำความสะอาด ให้ เช็ดด้วยผ้าอ่อน ๆ ใช้แปรงขัดกระจก ทาแล้วขัดด้วยแปรงแล้วใช้อ่อน ๆ หรือหนังสือพิมพ์เช็ดจาก ศูนย์กลางออกมาหาขอบนอก เมื่อกระจกเป็นน้ำมัน ให้ล้างด้วยน้ำมันเบนซิน แปรงที่ใช้ขัดกระจก ห้ามนำไปใช้ในการอื่น ๆ การทำความสะอาดกระจกหน้าโคมฉายก็ให้ปฏิบัติตามคู่มือตามกระจกโค้ง เท่าที่จะทำได้

ข้อ 4. เพื่อให้ส่วนต่าง ๆ เคลื่อนไหวได้โดยคล่องแคล่ว ฉะนั้นตามส่วนที่เคลื่อนไหว เสียคลี่กัน หรือขบกัน จะต้องไล้ด้วยน้ำมัน และรูน้ำมันจะต้องหยอดด้วยน้ำมัน ไล้ลื่นที่เหมาะสม

ข้อ 5. เวลาใช้เครื่องบังคับ โดยฉาย ห้ามหันหรือกระดกโคมฉายโดยแรง เพราะเนื่องจากการ กระดกหรือกระแทก อาจทำให้เครื่องบังคับ ไฟฉายเกิดขัดข้องขึ้นได้

ข้อ 6. ให้ทำการทดลองอาการของเครื่องต่าง ๆ ของโคมฉาย สัปดาห์ละครั้ง หรือใน โอกาสที่มีการฝึก และก่อนที่จะใช้การ จะต้องทดลองทุก ๆ ส่วนให้เรียบร้อยเสียก่อน

ข้อ 7. ถ้ามีความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแท่งถ่านใน โคมฉาย ซึ่งได้ใช้มาเป็นเวลานาน จะต้องหัน โคมฉายไปให้ช่องที่จะทำการเปลี่ยนถ่านอยู่ได้ลม เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้กระจก ซึ่งได้ถูกอบให้ร้อนอยู่เป็น เวลานานนั้น ลดความร้อนลงโดยรวดเร็วเกินไป จากกระแสลมและฝอยน้ำทะเล

ข้อ 8. ในการยิงปืนขนาดใหญ่ เมื่อไม่ได้ใช้โคมฉาย จะต้องหันโคมฉายไปในทางซึ่งกำลัง กระแทกของเสียง เนื่องจากการยิงกระทบกระจกทางด้านหลัง

ข้อ 9. สายเคเบิลของ โคมฉายบนบก ต้องเก็บไว้ในที่ ๆ เย็น และไม่มี ความชื้น โดยขุดเข้านอก ออย่าให้มี การหัก หรือพับ หัวต่อบวก และหัวต่อบลบต้องรักษาให้ สะดวก

ข้อ 10 ให้ทำการชำระใหญ่ และตรวจความเรียบร้อยของ โคมฉายทุก ๆ 6 เดือน

มาตรา 121

การระวังรักษาเครื่องไฟฟ้าสรรพาวุธประเภทที่ 2

การระวังรักษาเครื่องไฟฟ้าสรรพาวุธประเภทที่ 2 ให้มีการปฏิบัติ ดังนี้

ข้อ 1. ให้ทำการทดลองอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง หรือใน โอกาสที่มีการฝึก เพื่อดูความเรียบร้อย และก่อนที่จะทำการยิงก็ต้องทดลองดูให้เรียบร้อยเสียก่อนทุกครั้งไป

ข้อ 2. เครื่องซึ่งมีฝาปิดผนึกอากาศ เช่น ตามฝาหรือช่องต่าง ๆ ของผู้คำนวณ หรือเครื่องรับและ ส่งคำสั่งบางชนิด ฯลฯ เป็นต้น ไม่ควรเปิดออกในเมื่อไม่มีความจำเป็น เว้นแต่จะเกิดการขัดข้อง หรือ เห็นว่ามีความชื้นภายในนั้นมาก ก็ให้เปิดออกตรวจ หรือทำความสะอาดได้เฉพาะบางแห่งที่เห็นสมควร หรือที่สมุดคู่มืออนุญาตให้ทำได้ และไม่ควรมีการเปิดออกทำในเวลาที่มีอากาศชื้น หรือในตำบลที่มีฝุ่น ละอองมาก เมื่อเสร็จธุระแล้วต้องรีบปิดเสียโดยเร็ว

ข้อ 3. ต้องระวังรักษาความสะอาดโดยประณีต เพราะถ้ามีความสกปรกแต่เพียงเล็กน้อย ไฟฟ้า ก็อาจไม่เดิน หรือเดินไม่สะดวก เป็นเหตุให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่สัมผัสของ สะพานไฟ ให้ระวังจงหนัก

ข้อ 4. ณ ที่สัมผัสเพื่อกันกระแสไฟฟ้าผ่านไปได้เพียงเซ็ดให้สะอาดอย่างดีเท่านั้น ไม่ต้องทาน้ำมัน เพราะจะเป็นการกันกระแสไฟฟ้ามิให้ผ่านไปได้

ข้อ 5. ถ้าเห็นว่าส่วนใดมีประกายเกิดขึ้นผิดปกติ จะต้องรีบพิจารณาหาเหตุผลและแก้ไขเสียอย่าปล่อยให้เป็นอย่างนั้นตลอดไป เพราะจะทำให้เกิดการไหม้ขึ้นที่ตรงนั้น ซึ่งเป็นผลเสียหายแก่เครื่อง และผลที่ได้จากอาการของเครื่อง จะไม่ถูกต้องแน่นอน

ข้อ 6. นอกจากการปฏิบัติดังกล่าวนี้ ให้มีการปฏิบัติในการระวังรักษาตามสมุดคู่มือ และคำแนะนำของเครื่องชนิดหนึ่ง ๆ อีกด้วย

(ลงชื่อ) พลเรือโท สินธุ์ กมลนาวิน

ผู้บัญชาการทหารเรือ

ที่ว่าการกองทัพเรือ

๑ ม.ค.๕๓
